

Qishloq xo'jaligi texnikalari xavfsizligi to'g'risida texnik reglament

I. Bob. Umumiy qoidalar

1. Mazkur Texnik reglament fuqarolarning hayoti va sog'lig'ini muhofaza qilish, atrof-muhitni muhofaza qilish, jismoniy va yuridik shaxslar hamda davlat mulkini muhofaza qilish maqsadida qishloq xo'jaligi texnikalari xavfsizligiga talablarni belgilaydi.

2. Quyidagilar ushbu Texnik reglamentning tarkibiy qismlari hisoblanadi:

a) Qishloq xo'jaligi traktorlari va ularning tirkamalari xavfsizligi to'g'risida qoidalar (1-ilova);

b) qishloq xo'jaligi va o'ziyurar mashinalar hamda kichik o'lchamli traktorlar xavfsizligi to'g'risida qoidalar (2-ilova).

3. Mazkur Texnik reglament ushbu Texnik reglament kuchga kirgunga qadar muomalaga chiqarilgan, O'zbekiston Respublikasi hududida foydalanishda bo'lgan qishloq xo'jaligi texnikalariga tatbiq etilmaydi.

II. Bob. Atama va tushunchalar

Ushbu Texnik reglamentda quyidagi atamalar va tushunchalar qo'llaniladi:

qishloq xo'jaligi texnikalari - qishloq xo'jaligi (dehqonchilik, melioratsiya va o'rmonchilik) ishlarini bajaradigan traktorlar va uning tirkamalari, o'ziyurar mashinalar, qishloq xo'jaligi mashinalari;

traktor – maksimal xisobiy yurish tezligi 6 km/soat dan kam bo'lmagan g'ildirak yoki zanjir mexanizmlil xarakatlanuvchi, asosan tortish (sudrash), surish, tashish, o'ziga taqilgan yoki osilgan qishloq (o'rmon) xo'jaligi mashinalarini ishlatish uchun mo'ljallangan ichki yonuv dvigatelli transport vositasi;

tirkama – turli maqsadlar uchun, shu jumladan qishloq (o'rmon) xo'jaligi tovarlarini tashish uchun mo'ljallangan, traktor tomonidan tortiladigan transport vositasi. Tirkamalarga vertikal yukning bir qismi tortuvchi traktorga uzatiladigan yarim tirkamalar ham kiradi;

o'ziyurar mashinalar – g'ildirak yoki zanjir yuritmalil, tashqi energiya vositalarisiz ishlash jarayoni harakatini ta'minlaydigan va ichki yonuv dvigatelli energiya manbai bo'lib xizmat qiladigan dehqonchilik, melioratsiya va o'rmonchilikda ishlatiladigan texnikalar;

kichik o'lchamli traktor – kuchlanishi 250 V dan ortiq bo'lmagan elektr toki quvvati 19 ot kuchiga qadar bo'lgan ichki yonuv dvigatelli bir o'qli shassilil va yon tomonida yuruvchi inson tomonidan boshqariladigan motoblok;

qishloq xo‘jaligi mashinalari – dehqonchilikda ekin ekish oldidan tuproqqa ishlov berish, urug‘ ekish va nihol o‘tqazish, ekinlarni parvarish qilish, sug‘orish, o‘g‘itlash, zararkunandalarga qarshi ishlov berish va defoliatsiya, o‘rim-yig‘im, hosilni o‘rim-yig‘imdan keyin qayta ishlash, hayvonlarga ozuqa tarqatish va ularni parvarish qilish; melioratsiyada tuproqni chuqur yumshatish, yer tekislash, tuproqni qatlam-qatlam kesib surish (skreperlash), drenaj tizimlari hamda o‘rmonlarni qayta tiklash va daraxt (buta va boshqa)larni parvarish qilish bo‘yicha texnologik ishlarini traktor yoki kichik o‘lchamli traktor ga osib yoki taqib ishlatiladigan texnikalar.

III. Bob. Qishloq xo‘jaligi texnikalari xavfsizligiga talablar

5. Qishloq xo‘jaligi traktorlari va ularning tirkamalari xavfsizligi to‘g‘risida qoidalar ushbu Texnik reglamentning 1-ilovasida keltirilgan.

qishloq xo‘jaligi va o‘ziyurar mashinalar hamda kichik o‘lchamli traktorlar xavfsizligi to‘g‘risida qoidalar ushbu Texnik reglamentning 2-ilovasida keltirilgan.

IV bob. Qishloq xo‘jaligi texnikalari xavfsizligi to‘g‘risidagi texnik reglament talablariga rioya etilishi ustidan davlat nazorati va monitoringi

6. Mazkur Texnik reglament talablariga rioya etilishi ustidan davlat nazorati va monitoringi O‘zbekiston Respublikasi Qishloq xo‘jaligi vazirligi huzuridagi Agrosanoat majmui ustidan nazorat qilish inspeksiyasi va uning hududiy organlari tomonidan o‘z vakolatlari doirasida amalga oshiriladi.

Qishloq xo'jaligi texnikalari
xavfsizligi to'g'risidagi texnik
reglamentga
1-ILOVA

**Qishloq xo'jaligi traktorlari va ularning tirkamalari
xavfsizligi to'g'risida qoidalar**

I-bob. Umumiy qoidalar

1. Ushbu xavfsizlik qoidalari inson hayoti va sog'lig'i hamda mulkini muhofaza qilish, atrof-muhitni himoya qilish, shuningdek iste'molchi (foydalanuvchi)larni ularning maqsadi va xavfsizligi haqida chalg'itadigan xatti-harakatlarning oldini olish maqsadida traktorlar, tirkamalar va ularning komponentlariga qo'yiladigan xavfsizlik talablarini belgilaydi.

2. Ushbu xavfsizlik qoidalari yangi ishlab chiqarilgan yoki import qilinadigan traktorlarga va ularning tirkamalariga, shuningdek, ularning xavfsizligiga ta'sir qiladigan yangi ishlab chiqarilgan yoki import qilinadigan komponent (butlovchi va ehtiyot) qismlariga ham qo'llaniladi. Ushbu xavfsizlik qoidalari qo'llaniladigan komponentlar ro'yxati 1-ilovada keltirilgan.

3. Ushbu xavfsizlik qoidalari quyidagilarga taalluqli emas:

qishloq xo'jaligi mashinalari;

o'ziyurar mashinalar;

kichik o'lchamli traktorlar va ular uchun tirkamalar;

maxsus maqsadli tirkamalar;

treylar shassisi;

Ushbu xavfsizlik qoidalari kuchga kirgunga qadar muomalaga chiqarilgan va foydalanilgan traktorlar, tirkamalar va komponentlar;

amalda ishlab chiqarilgan, biroq muomalaga kiritilmagan va foydalanilmagan, xususan, ishlab chiqaruvchining omborxonasida saqlanayotgan traktorlar, tirkamalar va komponentlar.

4. Ushbu xavfsizlik talablarida quyidagi atama va tushunchalar qo'llaniladi:

identifikatsiyalash - ushbu xavfsizlik talablarida belgilangan muhim belgilarga muvofiqligini baholash uchun taqdim etilgan traktorlar, tirkamalar va ularning komponentlarining o'ziga xosligini aniqlash;

traktor – maksimal xisobiy yurish tezligi 6 km/soat dan kam bo'lmagan g'ildirak yoki zanjir mexanizmlil xarakatlanuvchi, asosan tortish (sudrash), surish, tashish, o'ziga taqilgan yoki osilgan qishloq (o'rmon) xo'jaligi mashinalarini ishlatish uchun mo'ljallangan ichki yonuv dvigatelli transport vositasi;

tirkama – turli maqsadlar uchun, shu jumladan qishloq (o‘rmon) xo‘jaligi tovarlarini tashish uchun mo‘ljallangan, traktor tomonidan tortiladigan o‘ziyurar bo‘lmagan g‘ildirakli transport vositasi. Tirkamalarga vertikal yukning bir qismi tortuvchi traktorga uzatiladigan yarim tirkamalar ham kiradi;

ballast yuklar – traktorning old va (yoki) orqa o‘qini qo‘shimcha ravishda yuklash uchun mo‘ljallangan yuklar;

tortish moslamasi - traktorning traktor oldida joylashgan, uni tortish uchun moslamalarni (shtanga, buksir kanati va boshqalar) birlashtirilishini ta‘minlovchi konstruktiv elementi;

ishga tushirish - traktor yoki tirkamaning maqsadli foydalanishga tayyorligi hodisasini qayd etish hujjati;

ikki yoqilg‘ili dvigatel - dizel va gazsimon yoqilg‘ida bir vaqtning o‘zida ishlashga mo‘ljallangan dvigatel, bunda bir turdagi yoqilg‘ining boshqasiga nisbatan iste‘mol qilinadigan miqdori dvigatelning ish rejimiga va turiga qarab farq qilishi mumkin;

chiqit - ushbu xavfsizlik talablarining texnik jihatdan tartibga solish ob'ektlarida o'rnatilgan dvigatellar ishlaganda atrof-muhitga chiqadigan zararli moddalar;

zararli moddalar - havo tarkibidagi inson salomatligiga salbiy ta'sir ko'rsatadigan aralashmalar - uglerod oksidi, azot dioksidi, azot oksidi, metan, to'yingan alifatik uglevododlar, formaldegid va dispers kuyikish zarralari;

yangi ishlab chiqarilgan – Ushbu xavfsizlik qoidalari kuchga kirgandan keyin ishlab chiqarilgan va ishlab chiqarilganiga uch yildan oshmagan hamda foydalanishda bo‘lmagan traktor, tikama va komponentlar;

tormoz tizimi - tormoz tizimining boshqaruv elementiga ta'sir qilganda uni tormozlash uchun mo'ljallangan transport vositasi qismlari to'plami;

traktor balandligi – gorizontal tayanch sath va undan eng katta balandlikda joylashgan traktor nuqtasi orasidagi vertikal o‘lchangan masofa, antennani hisobga olmaganda. Balandlikni aniqlashda tractor, ishlab chiqaruvchi tomonidan belgilangan eng katta statik radiusga ega bo‘lgan yangi shinalar bilan jihozlangan bo‘lishi kerak;

traktor uzunligi - gorizontal tekislikda traktorning oldi va orqasidagi chekka nuqtalaridan bo‘ylama o‘qiga perpendikulyar bo‘lgan vertikal tekisliklar orasidagi masofa, bunda barcha ko‘zgular, ishga tushirish tutqichlari, old yoki yon marker chiroqlar mustasno;

traktor kengligi - traktorning bo‘ylama o‘qiga parallel bo‘lgan o‘ng va chap chekka yon taraflardan o‘tuvchi vertikal tekisliklar orasidagi o‘lchangan gorizontal masofa, bunda barcha ko‘zgular, burilish ko‘rsatkichlari, old yoki orqa yon chiroqlar, har qanday to‘xtash chiroqlari, traktor massasidan kelib chiqqan shinalar deformatsiyasi, yig‘iluvchi elementlar mustasno. Yig‘ib olinadigan elementlar qatoriga, masalan, chiqish zinalari ham kirishi mumkin;

tortish maqbul massa - traktorning tortishi mumkin bo‘lgan massa. Tortish maqbul massa quyidagilardan tashkil bo‘lishi mumkin: bir yoki bir nechta tirkamalarning massasi, qishloq xo‘jaligi mashinalarining massasi;

ishlab chiqaruvchi - traktor, tirkama yoki komponentni ishlab chiqarish va sotishni amalga oshiradigan hamda ularning xavfsizlik talablariga muvofiqligi uchun javobgar bo'lgan yuridik yoki jismoniy shaxs;

import qiluvchi - traktorlar, tirkamalar yoki komponentlarni mamlakatga olib kirish uchun norezidentlar bilan tashqi savdo shartnomasini tuzgan va sotishni amalga oshirgan hamda ularning xavfsizlik talablariga muvofiqligi uchun javobgar rezident;

traktor (tirkama) toifasi - xavfsizlik talablarida talablarni belgilash maqsadida foydalaniladigan traktor (tirkama)ning tavsifi;

komponent - yig'ish usulida mahsulot ishlab chiqarishga va (yoki) ishlayotgan traktor yoki tirkama uchun almashtirish (ehtiyot) qismlari sifatida yetkazib beriladigan traktor yoki tirkamaning ajralmas qismi;

traktor, tirkama yoki ularning komponentlarining bozorda aylanishi - ishlab chiqarilishi tugagandan keyin traktor, tirkama yoki ularning komponentlarini ishlab chiqaruvchidan iste'molchiga (foydalanuvchiga) tekin yoki to'lovli asosda tarqatish maqsadida o'tkazish jarayonlari;

traktorning maksimal xisobiy tezligi - dvigatel tirsakli valining nominal aylanishlar chastotasi, transmissiyaning eng kichik uzatish soni va sirpanish bo'lmagan xolatdagi ko'rsatkichlar bo'yicha xisoblab topilgan tezlik;

maxsus maqsadli tirkama - quyidagi shartlardan bir yoki bir nechtasiga javob beradigan tirkamani anglatadi:

tirkama ishlab chiqaruvchi tomonidan taqdim etilgan qo'shimcha yo'l harakati xavfsizligi choralarisiz yo'l harakatida ishtirok etish uchun mo'ljallanmagan;

shassi va faqat ma'lum turdagi yuklarni (hayvonlar, parrandalar, rulonli va kvadrat shaklida presslangan xashaklar, silos va senaj hamda boshqalarni) ochiq platformada tashishni ta'minlaydigan mahkamlangan o'rnidan yechilmaydigan maxsus jihozlardan tashkil topgan tirkama;

tirkama ma'lum texnologik jarayonlar va operatsiyalarni bajarish uchun mo'ljallangan yuklash va tushirish va (yoki) maxsus jihozlar bilan jihozlangan (masalan, avtonom maydalagichlar). Shu bilan birga, yuklarni tashish bilan bir vaqtning o'zida yoki qo'shimcha ishlar (o'g'itlarni sochish tirkamalari, yog'och tashish tirkamalari va boshqalar)ni amalga oshirishi mumkin.

Maxsus maqsadli tirkamalarga bir vaqtning o'zida bir yoki bir nechta belgilangan shartlarga javob beradigan tirkamalar xam taalluqli, bunda:

vertikal yukning qaysi qismi tortuvchi traktorga (maxsus maqsadli yarim tirkamalar) uzatiladi;

gabarit o'lchamlari 5-ilovaning VIII bob, 35-bandning b)-kichik bandida belgilangan o'lchamlardan oshib ketadigan;

shinalarning aylana radiusi – g'ildirakning ilgari lanma tezligini uning burchak tezligiga nisbati;

yukini o'zi to'kuvchi tirkama - bir yoki ikki tomondan va orqaga yoki faqat orqaga tushirishda platformaning ko'tarilishi va qiyaligini ta'minlaydigan mexanizm bilan jihozlangan tirkama;

sertifikatlash sinovlari - traktor, tirkama yoki komponentlarning standart namunasi (namunalari) sinovlari, ularning natijalariga ko'ra traktor, tirkama yoki ularning komponentlarining xavfsizlik talablariga muvofiqligi to'g'risida xulosa chiqariladi;

traktorning to'liq (ekspluatatsiya) massasi - traktorning ish holatidagi massasi, ballast yuklarisiz, shu jumladan ag'darishdan himoya qilish moslamasi, dvigatel sovutish tizimi suvi, moylash materiallari, yoqilg'i (bak nominal hajmining kamida 90 foizigacha to'ldirilgan xolat), asboblari va haydovchi massasi bilan;

bog'lash sxemasi – tashish vaqtida traktor yoki tirkamani transport vositasiga yuklash yoki undan tushirish uchun uni yuk ko'taruvchi qurilma bilan bog'lash sxemasi;

texnik xizmat ko'rsatuvchi – g'ildirakli transport vositalari va ularga o'rnatilishi va/yoki ishlatilishi mumkin bo'lgan jihozlar hamda ehtiyot qismlarga yagona texnik talablarni qabul qilish to'g'risidagi texnik ko'rsatma berish va ularni o'zaro tan olish shartlari bo'yicha 1958 yil 20 martda Jenevada tuzilgan Bitim (keyingi o'rinlarda - 1958 yil Shartnomasi deb yuritiladi) doirasida transport vositalarining turlarini tasdiqlash bo'yicha sinovlarni o'tkazish bo'yicha vakolatli tashkilot.

texnik jihatdan maqbul tortish massasi - ishlab chiqaruvchi tomonidan traktor tortib yurishi belgilab qo'yilgan maksimal massa;

traktorning texnik jihatdan maqbul maksimal massasi - shinalarning yuk ko'tarish qobiliyatiga, traktor elementlarining konstruktiv tavsiflariga, belgilangan tavsiflar va xavfsizlik ko'rsatkichlarini ta'minlash qobiliyatiga qarab ishlab chiqaruvchi tomonidan belgilangan, traktorning maksimal massasi. Bunda traktorning eng og'ir komplektatsiyali to'liq (ekspluatatsiya) massasi, ballastning nominal massasi va nominal ijobiy yuklanish e'tiborga olingan;

texnik ta'rif – ishlab chiqaruvchi (ishlab chiqaruvchi tomonidan ruxsat berilgan shaxs), sotuvchi tomonidan muvofiqlikni tasdiqlash uchun taqdim etilgan texnik va konstruktiv tavsiflarni, shuningdek traktor yoki tirkamani identifikatsiya qilish imkonini beruvchi boshqa ma'lumotlarni o'z ichiga olgan hujjat;

traktor, tirkama yoki komponent turi - bir ishlab chiqaruvchi tomonidan ishlab chiqarilgan, texnik ta'riflarda qayd etilgan bir xil konstruktiv xususiyatlar majmui bilan tavsiflangan traktorlar, tirkamalar yoki komponentlar. Traktor, tirkama yoki komponent turi turli xil variantlar va versiyalarga ega bo'lishi mumkin;

traktor poyezdi - traktor, yarim tirkama va (yoki) bir yoki bir nechta tirkamalardan tashkil topgan harakatlanuvchi tarkib;

tortish-bog'lash mexanik qurilmasi (TBQ) - traktor va tirkamaga orasidagi mexanik aloqani ta'minlash uchun ularga o'rnatilgan ulash elementlari, qurilma;

ishlab chiqaruvchi tomonidan vakolat berilgan shaxs - ishlab chiqaruvchi bilan tuzilgan shartnoma asosida uning nomidan o'zaro kelishilgan hududda traktor, tirkama yoki komponentlarni joylashtirish, shuningdek ularning xavfsizlik talablariga mos kelmasligi uchun javobgarlik yuklangan, davlat tomonidan belgilangan tartibda ro'yxatdan o'tgan yuridik yoki jismoniy shaxs.

tirkama shassisi - tirkamaning bir yoki bir nechta quyidagi qurilmalarni o'rnatish uchun mo'ljallangan tarkibiy qismi:

platformalar, korpuslar va boshqa shunga o'xshash qurilmalar;

texnologik uskunalari;

ko'tarish (yuklash va tushirish) uskunalarini.

Tirkama shassisiga vertikal yukining bir qismini tortuvchi traktorga o'tkazadigan tirkama shassisi (yarim tirkamali shassi) ham tegishli;

ekologik sinf – siqilish xisobiga olovlanadigan ichki yonuv dvigatelining atmosferaga zararli moddalar chiqarish darajasiga qarab dvigatel yoki traktor konstruksiyasini tavsiflovchi tasnif kodi.

5. Traktorlar, tirkamalar va ularning komponentlari ushbu xavfsizlik talablariga muvofiq bo'lsa va ushbu xavfsizlik talablarining 4-bobiga ko'ra muvofiqligini tasdiqlashdan o'tgan bo'lsa bozorga chiqariladi.

6. Ushbu xavfsizlik talablariga muvofiqligi tasdiqlanmagan traktorlar, tirkamalar va ularning komponentlari bozorda muomalaga chiqarilishiga yo'l qo'yilmaydi.

II-bob. Xavfsizlik talablari

7. Traktorlar va tirkamalarning konstruksiyasi doimo ulardan foydalanish davomida xavfsizlikni ta'minlashi kerak.

8. Traktor dvigatellarining chiqindi gazlari tarkibidagi atmosferaga zararli moddalar chiqarish darajasiga qarab siqilish xisobiga olovlanadigan ichki yonuv dvigatelli traktorlar va ichki yonuv dvigatellarining tasnifi ushbu xavfsizlik talablarining 3-ilovasida keltirilgan.

9. T1, T2, T3, T5, C toifali traktorlar (C4 bundan mustasno) va R toifali tirkamalarga qo'yiladigan xavfsizlik talablari ro'yxati, shuningdek xavfsizlik talablari va ularni nazorat qilish usullarini belgilovchi Birlashgan Millatlar Tashkiloti Yevropa iqtisodiy komissiyasi (keyingi o'rinlarda - BMT) standartlari va qoidalari ushbu xavfsizlik talablariga 4-ilovaning 1-jadvalida keltirilgan.

10. T4, C4 toifali maxsus mo'ljallangan traktorlar uchun xavfsizlik talablari ro'yxati, shuningdek, xavfsizlik talablari va ularni nazorat qilish usullarini belgilovchi BMT standartlari va qoidalari ushbu xavfsizlik talablariga 4-ilovaning 2-jadvalida keltirilgan.

11. Ushbu xavfsizlik talablariing 4-ilovasiga muvofiq traktorlar va tirkamalar uchun xavfsizlik talablari 5-ilovada keltirilgan.

12. Foydalanishda bo'lgan traktorlar yoki tirkamalar uchun ehtiyot qismlar sifatida muomalaga chiqarilgan komponentlar traktor yoki tirkamaga o'rnatilganda, uning xavfsizligi darajasini o'sha paytdagi xavfsizlik darajasiga nisbatan kamaytirmasligi kerak.

Traktorlar yoki tirkamalarning komponentlariga qo'yiladigan xavfsizlik talablari va ularni nazorat qilish usullari ushbu xavfsizlik talablarining 1-ilovasida keltirilgan.

Ushbu xavfsizlik qoidalari kuchga kirgan kundan oldin muomalaga chiqarilgan yoki ushbu xavfsizlik qoidalari kuchga kirishi munosabati bilan ishlab chiqarilishi to'xtatilgan traktorlar uchun komponentlar sifatida ishlab chiqarilgan traktor dvigatellariga qo'yiladigan talablar, zararli moddalarning chiqish darajasi bo'yicha

bunday traktorlar muomalaga chiqarilishi yoki ishlab chiqarilishi tugashi paytidagi amaldagi darajada o'zgarishsiz qoladi.

13. BMT qoidalariga muvofiq traktorlar, tirkamalar va komponentlar uchun xavfsizlik talablari ularning ko'lamiga muvofiq va BMT qoidalarida belgilangan o'tish qoidalarini hisobga olgan holda qo'llaniladi.

Yuqori ekologik toifadagi traktorlar va dvigatellarga talablarni ushbu xavfsizlik talablarida belgilangan muddatdan oldinroq qo'llash, shuningdek, BMT qoidalariga ushbu xavfsizlik talablarida ko'rsatilganidan ko'ra keyingi qator o'zgartirishlar talablarini qo'llashga ruxsat beriladi.

III-bob. Xavfsizlik talablariga muvofiqlikni ta'minlash

14. Traktor va tirkamalarning ushbu xavfsizlik talablariga muvofiqligi BMT qoidalariga talablariga, shuningdek ushbu xavfsizlik talablarining 4 va 5-ilovalarida keltirilgan talablarga muvofiqligi bilan ta'minlanadi.

Traktor va tirkamalar komponentlarining ushbu xavfsizlik talablariga muvofiqligi uning talablarini to'g'ridan-to'g'ri bajarish 1-ilovada keltirilgan BMT qoidalariga rioya qilish orqali ta'minlanadi.

15. Muvofiqlikni baholash (tasdiqlash) uchun zarur bo'lgan, traktor va tirkamalarni nazorat qilish usullari ushbu xavfsizlik talablarining 4-ilovasida keltirilgan BMT qoidalariga bilan belgilanadi.

Muvofiqlikni baholash (tasdiqlash) uchun zarur bo'lgan, traktor va tirkamalar komponentlarini nazorat qilish usullari ushbu xavfsizlik talablarining 1-ilovasida keltirilgan BMT qoidalariga bilan belgilanadi.

IV-bob. Muvofiqlikni tasdiqlash

16. Bozorga chiqarilgunga qadar traktorlar, tirkamalar va komponentlar ushbu xavfsizlik qoidalariga muvofiqligi tasdiqlanishi kerak.

Muvofiqlikni tasdiqlash ushbu bobga muvofiq amalga oshiriladi.

Ushbu xavfsizlik qoidalariga qo'yiladigan va muvofiqligini tasdiqlash traktorlar va tirkamalardan alohida amalga oshiriladigan traktorlar yoki tirkamalarning komponentlarining ro'yxati ushbu xavfsizlik qoidalarining 1-ilovasida keltirilgan.

Ushbu xavfsizlik qoidalarining 1-ilovasida ko'rsatilgan, traktorlar va tirkamalar ishlab chiqaruvchilar tomonidan o'zlarining yig'ish ishlab chiqarishi uchun ishlab chiqarilgan yoki traktorlar va tirkamalar yig'ish ishlab chiqarishiga etkazib beriladigan komponentlar uchun muvofiqlikni baholash amalga oshirmaslik mumkin. Shu bilan birga, ushbu komponentlar uchun traktorlar va tirkamalar ishlab chiqaruvchisi Milliy akkreditatsiya tizimi reyestriga kiritilgan sinov laboratoriyasi (markazi) tomonidan berilgan sinov hisobotlariga yoki 1958 yilgi Bitimga muvofiq chiqarilgan Birlashgan Millatlar Tashkiloti Nizomiga muvofiq rasmiy turni tasdiqlash to'g'risidagi xabarlar (keyingi o'rinlarda - turni tasdiqlash xabarlar deb yuritiladi) yoki ushbu texnik reglament yoxud tavsif va ko'rsatkichlari shuningdek nazorat qilish usullari bo'yicha standartlar va BMT qoidalariga (ularning majburiy yoki ixtiyoriyligi qonunchilikga muvofiq o'rnatilgan tartibda O'zbekiston texnik jihatdan tartibga solish agentligi tomonidan belgilanadi) qo'yilgan talablarga muvofiqlik sertifikatlariga ega bo'lishi kerak.

Traktorlar va tirkamalarni majburiy sertifikatlashtirish sinovlari faqat Milliy akkreditatsiya tizimi reyestriga kiritilgan sinov laboratoriyasi (markazi) tomonidan berilgan sinov dalolatnomalari yoki rasmiy turni tasdiqlash to'g'risidagi hisobotlar yoki ushbu xavfsizlik qoidalariga 1-ilovada ko'rsatilgan komponentlarga muvofiqlik sertifikatlari mavjud bo'lganda amalga oshiriladi.

Texnik ta'rifga kiritilgan variantlar va versiyalarni (agar mavjud bo'lsa) birlashtirgan bir xil turdagi traktorlar va tirkamalar uchun bitta muvofiqlik sertifikati beriladi. Texnik ta'rif shakllari ushbu xavfsizlik qoidalarining 2-ilovasida keltirilgan.

Yoritish va signalizatsiya qurilmalari kabi komponentlar uchun yorug'lik chiroqlarining turli funksional guruhlari uchun bitta muvofiqlik sertifikatini berishga ruxsat beriladi.

17. Traktorlar, tirkamalar yoki komponentlar muvofiqligini tasdiqlash sertifikatlash shaklida (1s, 2s, 3c, 4s sxemalari) bajariladi.

18. Seriyali ishlab chiqarilgan traktorlar, tirkamalar yoki komponentlarni sertifikatlash 1s yoki 2s sxema bo'yicha amalga oshiriladi. Traktorlar, tirkamalar yoki komponentlar ishlab chiqaruvchi (ishlab chiqaruvchi tomonidan ruxsat berilgan shaxs) tomonidan sertifikatlash uchun taqdim etiladi.

Traktorlar, tirkamalar yoki komponentlar partiyasini sertifikatlash 3s sxema bo'yicha, donali mahsulot esa 4s sxema bo'yicha amalga oshiriladi. Maxalliy ishlab chiqarilgan traktorlar, tirkamalar yoki komponentlar partiyasi (donali mahsulot) ishlab chiqaruvchi (ishlab chiqaruvchi tomonidan ruxsat berilgan shaxs), import qilinadigan traktorlar, tirkamalar yoki komponentlar partiyasi (donali mahsulot) import qiluvchi yoki ishlab chiqaruvchi (ishlab chiqaruvchi tomonidan vakolat berilgan shaxs) tomonidan taqdim etiladi.

19. Traktorlar, tirkamalar yoki komponentlarni sertifikatlash Milliy akkreditatsiya tizimi reyestriga kiritilgan sertifikatlashtirish organi (muvofiqlikni baholash (tasdiqlash)) tomonidan amalga oshiriladi.

Sertifikatlash uchun sinovlar Milliy akkreditatsiya tizimi reyestriga kiritilgan sinov laboratoriyasi (markazi) tomonidan amalga oshiriladi.

Turni tasdiqlash xabarlari BMT qoidalariga muvofiq traktorlar, tirkamalar yoki komponentlarning xavfsizlik talablarini sertifikatlash uchun ishlatilishi mumkin.

20. Sertifikatlashtirishda ishlab chiqaruvchi (ishlab chiqaruvchi tomonidan vakolat berilgan shaxs), import qiluvchi sertifikatlashtirish organiga (muvofiqlikni baholash (tasdiqlash)) traktorlar, tirkamalar yoki komponentlarning ushbu xavfsizlik qoidalari xavfsizlik talablariga muvofiqligini tasdiqlovchi quyidagi hujjatlar to'plamini taqdim etadi:

traktor yoki tirkamaning texnik ta'rifi (traktor yoki tirkamani sertifikatlashda);

butun komponent uchun texnik hujjatlar (konstruktorlik, texnologik yoki operasion hujjatlar (agar mavjud bo'lsa)) (komponentlarni sertifikatlash uchun);

traktor yoki tirkama uchun ekspluatatsiya hujjatlari (traktor yoki tirkamani sertifikatlash uchun);

sifat menejmenti tizimining muvofiqlik sertifikati nusxasi (2s-sxema);

sifat menejmenti tizimining so'nggi auditi hisobotining nusxasi (2s-sxema);

traktorlar, tirkamalar yoki komponentlarning partiyasi (donali mahsulot) uchun (3c, 4s sxemalari), ularni identifikatsiyalashni ta'minlaydigan ma'lumotlarni o'z ichiga olgan yuk hujjatlari (shu jumladan miqdori, identifikatsiya (seriya) raqamlari), ishlab chiqaruvchi (shu jumladan xorijiy ishlab chiqaruvchi) bilan yetkazib beriladigan mahsulotlarning ushbu xavfsizlik talablariga muvofiqligini ta'minlashni va bunday mahsulotlarning belgilangan talablarga mos kelmasligi uchun javobgarlikni nazarda tutuvchi shartnomaning nusxasi (ishlab chiqaruvchi tomonidan vakolat berilgan shaxs uchun);

qonunchilikga muvofiq yuridik yoki jismoniy shaxsni yakka tartibdagi tadbirkor sifatida davlat ro'yxatidan o'tkazishda berilgan ro'yxatga olish yoki ro'yxatga olish (jismoniy shaxs, identifikatsiya) to'g'risidagi ma'lumotlar.

Sertifikatlashtirish xujjatlari to'plamiga quyidagilar ham kirishi mumkin:

a) Milliy akkreditatsiya tizimi reyestriga kiritilgan sinov laboratoriyasi (markazi) tomonidan ushbu xavfsizlik talablariga 4-ilovaning 1 va 2-jadvallariga (traktorlar va tirkamalarga) va ushbu xavfsizlik talablariga 1-ilovada keltirilgan komponentlarga qo'yiladigan talablarga muvofiq individual talablar bo'yicha berilgan sinov hisobotlari.

Ushbu sinov hisobotlarini, shu jumladan, ilgari boshqa muvofiqlik sertifikatlari berilgan protokollarni taqdim etishga quyidagi shartlar bilan ruxsat beriladi:

sinov dalolatnomasi Milliy akkreditatsiya tizimi reyestriga kiritilgan sinov laboratoriyasi (markazi) tomonidan tasdiqlangan kundan boshlab 5 yildan ortiq vaqt o'tmagan bo'lsa;

taqdim etilgan sinov hisoboti qonunchilikga muvofiq haqiqiy emas deb topilsa;

sinov uchun namunalarni tanlash, uning natijalari bo'yicha sertifikatlashtirish organi tomonidan sinov hisoboti berilsa;

sinovdan o'tgan namuna sertifikatlash uchun e'lon qilingan mahsulotlar uchun xos bo'lsa;

traktorlar, tirkamalar yoki komponentlar konstruksiyasida ularning xavfsizligiga ta'sir etuvchi o'zgarishlar bo'lmasa;

Milliy akkreditatsiya tizimi reyestriga kiritilgan sinov laboratoriyasi (markazi) tomonidan sinov hisoboti tasdiqlangan kundan boshlab, ushbu xavfsizlik talablarida va sinovlar doirasida amalga oshirilgan muvofiqlikni baholashda belgilangan xavfsizlik talablari va ularni nazorat qilish usullariga (shu jumladan standartlarda yoki BMT qoidalarida ko'rsatilgan) o'zgarishlar kiritilmagan bo'lsa;

ishlab chiqaruvchi tomonidan traktorlar, tirkamalar yoki butlovchi qismlarni muomalaga chiqarishda ushbu xavfsizlik talablariga rioya etilishi ustidan davlat nazorati (nazorati) organi tomonidan belgilangan ushbu xavfsizlik talablariga rioya qilmaslik holatlari mavjud bo'lmasa;

b) turini tasdiqlovchi rasmiy xabarlar. Ishlab chiqaruvchi (ishlab chiqaruvchi tomonidan vakolat berilgan shaxs) tomonidan turi rasmiy tasdiqlangan xabarlarning qog'ozdagi nusxalarini taqdim etishga ruxsat beriladi. Bunda, ingliz yoki fransuz yoxud rus tillarida yozilgan tasdiqlovchi xabarlarni o'zbek tiliga tarjima qilish talab qilinmaydi;

v) ushbu xavfsizlik talablarining alohida talablariga muvofiqlik sertifikatlari;

21. Ishlab chiqaruvchi ishlab chiqarish jarayonining barqarorligini ta'minlash va ishlab chiqarilgan traktorlar, tirkamalar yoki komponentlarning ushbu xavfsizlik talablariga muvofiqligini ta'minlash uchun barcha zarur choralarini ta'minlaydi.

22. Milliy akkreditatsiya tizimi reyestriga kiritilgan sinov laboratoriyasi (markazi) tomonidan berilgan sinov hisobotlari yoki turini rasmiy tasdiqlash xabarlarini taqdim etilgan talablarga nisbatan sinovlar o'tkazilmaydi.

23. Sertifikatlashtirish organi:

a) Muvofiqlikni tasdiqlash uchun arizani ko'rib chiqadi va sertifikatlash imkoniyati to'g'risida qaror qabul qiladi. Qarorda quyidagilar ko'rsatiladi:

taqdim etilgan hujjatlarning yetarliligi va ularni qo'llash mumkinligi;
yetishmayotgan dalillarni olish uchun sinovlarni o'tkazish zaruriyati;
ishlab chiqarish holatini tahlil qilish muddati va zaruriyati.

Agar muvofiqligi BMT qoidasida ushbu xavfsizlik talablariga 1-ildoda keltirilgan traktorlar va tirkamalarning komponentlari uchun turini tasdiqlash xabarlarini dalil sifatida taqdim etilsa, sertifikatlashtirish organi komponentlarni identifikatsiya qilgandan keyin ushbu 23-bandning a)-kichik bandiga muvofiq taqdim etilgan turini tasdiqlash xabari asosida ushbu bandning b)-kichik bandi – 26-bandlarda ko'rsatilgan ishlarni bajarmasdan muvofiqlik sertifikat beradi. Muvofiqlik sertifikatida sertifikatlashtirish sxemasi o'rniga "s" harfi ko'rsatiladi;

b) Yetishmayotgan dalillarni olish uchun:

namunani (namunalarni) tanlash va traktorlar, tirkamalar yoki komponentlarni identifikatsiya qilish ularning tavsiflari belgilarining ushbu xavfsizlik talablarining I-bob va II-bobda belgilangan qoidalarga, va 20-bandda ko'rsatilgan hujjatlarga muvofiqligini belgilash orqali amalga oshiriladi;

ushbu xavfsizlik talablariga muvofiqligini sinash uchun traktor, tirkama yoki komponentlarning namunasi(lari) Milliy akkreditatsiya tizimi reyestriga kiritilgan sinov laboratoriyasi (markazi)ga yuboradi.

24. Ishlab chiqarish holatini tahlil qiladi (1-sxema). Ishlab chiqarish holatini tahlil qilishda tekshirish ob'yektlari quyidagilardir:

mahsulotlar uchun texnik (loyihaviy va (yoki) konstruktorlik, va (yoki) texnologik, va (yoki) ekspluatatsiyaviy) hujjatlar;

muomalaga chiqarilgan mahsulotlarning ushbu xavfsizlik qoidalari talablariga muvofiqligiga ta'sir etuvchi ishlarni bajaruvchi xodimlarning malakasi;

ishlab chiqarish infratuzilmasi (ishlab chiqaruvchining hududida joylashgan va ishlab chiqarishni tashkil etish uchun zarur bo'lgan ob'yektlar majmuasi (ishlab chiqarish binolari, transport va boshqalar));

dastgohlar (texnologik jihozlar), shuningdek, ularga texnik xizmat ko'rsatish va ta'mirlash;

nazorat, o'lchash va sinov uskunalari boshqarish;

mahsulotning ushbu xavfsizlik talablariga muvofiqligini ta'minlash uchun zarur bo'lgan o'lchov vositalari;

sertifikatlanayotgan mahsulotlarning (xom ashyo, materiallar, butlovchi qismlar) xavfsizlik ko'rsatkichlariga ta'sir qiluvchi sotib olingan mahsulotlarning kirish nazorati;

ushbu xavfsizlik talablarida majburiy talablar belgilangan tavsiflarni nazorat qilish bilan bog'liq bo'lgan tayyor mahsulotlarni qabul qilish nazorati va davriy sinovlari;

tayyor mahsulotlarni markalash, ularni saqlash, qadoqlash va saqlash shartlari;

iste'molchilar bilan o'zaro hamkorlik (shu jumladan, ma'lum bir ishlab chiqaruvchining mahsulotlariga shikoyat va shikoyatlarni ko'rib chiqish);

korrektirovkalash va oldindan ogohlantirish tadbirlari.

25. Sertifikatlanayotgan traktorlar, tirkamalar yoki komponentlarni barqaror ishlab chiqarishni ta'minlash uchun sertifikatlangan ishlab chiqarish sifatini boshqarish tizimining yoki traktorlar, tirkamalar yoki komponentlarni ishlab chiqish va ishlab chiqarish qobiliyatini ushbu xavfsizlik talablariga javob berishini (2c-sxema) baholaydi

26. 23-bandning a)-kichik bandi – 25-bandlarga va tanlangan sertifikatlashtirish sxemasiga muvofiq amalga oshirilgan sertifikatlashtirish ishlari natijalarini umumlashtiradi;

27. Muvofiqlik sertifikatini, muvofiqlik sertifikatiga ilova bilan, ushbu xavfsizlik qoidalarini 2-ilovasining IV-bobida belgilangan ma'lumotlarni taqdim etadi.

Ommaviy ishlab chiqarilgan traktorlar, tirkamalar yoki komponentlar uchun muvofiqlik sertifikatining amal qilish muddati - 5 yil, traktorlar, tirkamalar yoki komponentlarning partiyasi (donaviy mahsulot) uchun amal qilish muddati belgilanmaydi va miqdoriy kvota bilan cheklanadi, bunda muvofiqlik sertifikati ishlab chiqarish partiyasining o'ziga xos xususiyatlarini ko'rsatadi - identifikatsiya raqamlari, yuk hujjatlari to'g'risidagi ma'lumotlar yoki ushbu partiyaning boshqa belgilari;

28. Ishlab chiqaruvchi (ishlab chiqaruvchi tomonidan ruxsat berilgan shaxs) yoki sotuvchi:

a) Ushbu xavfsizlik talablarining V-bobida nazarda tutilgan hollarda, bozorda mahsulot aylanishining yagona belgisi bilan markalashni ta'minlaydi;

b) Ushbu xavfsizlik talablariga muvofiqligini tasdiqlashni tugatgandan so'ng, traktorlar, tirkamalar yoki komponentlar uchun hujjatlar to'plamini shakllantiriladi, ularga quyidagilar kiradi:

20-bandda ko'rsatilgan hujjatlar;

23-bandning b)-kichik bandida nazarda tutilgan hollarda sinov hisoboti(lar)i;

sertifikatlashtirish sxemasida nazarda tutilgan hollarda ishlab chiqarish holatini tahlil qilish natijalari;

muvofiqlik sertifikati.

29. Sertifikatlash organi yiliga bir martadan ko'p bo'lmagan, lekin kamida ikki yilda bir marta sertifikatlangan traktorlar, tirkamalar yoki komponentlarning inspeksiya nazoratini quyidagi vositalar bo'yicha amalga oshiradi:

namuna(lar)ni Milliy akkreditatsiya tizimi reyestriga kiritilgan sinov laboratoriyasi (markazi)da sinovdan o'tkazish va (yoki) ishlab chiqarish holatini tahlil qilish (1-sxema);

namuna (namunalar)ni Milliy akkreditatsiya tizimi reyestriga kiritilgan sinov laboratoriyasi (markazi)da sinovdan o'tkazish va (yoki) sertifikatlangan sifat menejmenti tizimining inspeksiya nazorati natijalarini tahlil qilish (2c-sxema).

Vakolatli davlatlar - 1958 yilgi kelishuv a'zolari texnik xizmatlari o'tkazgan ishlab chiqarishning muvofiqligini baxolash natijalarini tahlil qilish va (yoki) komponentlarni sinash orqali turni tasdiqlash xabarlarini asosida sertifikatlangan komponentlarning inspeksiya nazorati amalga oshiriladi;

30. Muvofiqlik sertifikatini berilgan traktorlar, tirkamalar va dvigatellarning konstruksiyasiga yoki ularni ishlab chiqarish (tayyorlash) texnologiyasiga o'zgartirishlar kiritish zarurati tug'ilganda yoki traktorning texnik tavsifida ko'rsatilgan ma'lumotlar, yoki tirkama almashtirilganda ishlab chiqaruvchi (ishlab chiqaruvchi tomonidan ruxsat berilgan shaxs) traktorlar, tirkamalar va dvigatellarni muomalaga chiqarishdan oldin uning tarkibini tasdiqlovchi hujjatlarni va kiritilgan o'zgarishlarning xususiyatlari (texnik ta'rif, loyiha hujjatlari, chizmalar, spetsifikatsiyalar va boshqalar)ni ilova qilgan holda muvofiqlik sertifikatini bergan sertifikatlashtirish organini yozma ravishda xabardor qiladi.

Ishlab chiqaruvchidan (ishlab chiqaruvchi tomonidan vakolat berilgan shaxs) bildirishnoma olingan kundan boshlab 10 ish kuni ichida sertifikatlashtirish organi taqdim etilgan hujjatlarni tahlil qilish asosida ularning hajmini aniqlash uchun qo'shimcha sinovlar o'tkazish zarurligi to'g'risida qaror qabul qiladi (yoki) ishlab chiqarish holatini tahlil qilish (agar ishlab chiqarish holatini tahlil qilish bunday mahsulotlarni sertifikatlash sxemasida nazarda tutilgan bo'lsa) yoxud bunday ehtiyojning yo'qligi haqida ishlab chiqaruvchini (ishlab chiqaruvchi tomonidan vakolat berilgan shaxsni) qabul qilingan qaror to'g'risida xabardor qiladi.

Traktorlar, tirkamalar va dvigatellarning konstruksiyasi (tarkibi) yoki ishlab chiqarish (ishlab chiqarish) texnologiyasiga o'zgartirishlar kiritilganda, ishlab chiqaruvchi (ishlab chiqaruvchi tomonidan vakolat berilgan shaxs) sertifikatlashtirish organidan qo'shimcha sinovlar va (yoki) traktorlar, tirkamalar va dvigatellarni ishlab chiqarish holatini tahlil qilish zarurati yo'qligi xaqida bildirishnoma olguncha muomalaga chiqarilishiga yo'l qo'yilmaydi.

Agar mahsulotni sertifikatlash organi qo'shimcha sinovlar va (yoki) ishlab chiqarish holatini tahlil qilish zarurati to'g'risida qaror qabul qilsa, bunday qaror ushbu bandning ikkinchi bandida ko'rsatilgan muddatda mahsulotni sertifikatlash organi tomonidan ishlab chiqaruvchi (ishlab chiqaruvchi tomonidan vakolat berilgan shaxs)ga to'g'ridan-to'g'ri yoki ro'yxatdan o'tgan pochta orqali mazmuni tavsifi va yetkazib berish to'g'risida xabarnoma bilan jo'natiladi.

Sertifikatlashtirish organi traktorlar, tirkamalar va dvigatellarning qo'shimcha sinovlari va (yoki) ishlab chiqarish holatini tahlil qilish tugallangan kundan boshlab 5 ish kuni ichida traktorlar, tirkamalar va dvigatellarning belgilangan talablarga muvofiqligi (mos emasligi) to'g'risida ushbu xavfsizlik talablariga muvofiq qaror qabul qiladi.

Traktorlar, tirkamalar va dvigatellarning ushbu xavfsizlik talablariga muvofiqligi to'g'risidagi qaror asosida mahsulotni sertifikatlash organi ishlab chiqaruvchiga (ishlab chiqaruvchi tomonidan vakolat berilgan shaxs)ga) muvofiqlik sertifikatiga uni yangi shaklda berish va unga yangi ro'yxatga olish raqamini berish yo'li bilan o'zgartirishlar va (yoki) qo'shimchalar kiritish imkoniyati to'g'risida xabarnoma yuboradi, bunda berilgan

muvofiqlik sertifikatining amal qilish muddati almashtirilgan muvofiqlik sertifikatining amal qilish muddatiga muvofiq belgilanadi. Ko'rsatilgan bildirishnoma traktorlar, tirkamalar va dvigatellarning ushbu xavfsizlik talablariga muvofiqligi (mos emasligi) to'g'risida qaror qabul qilingan kundan boshlab 5 ish kuni ichida yuboriladi.

Muvofiqlik sertifikatining "qo'shimcha ma'lumotlar" ustunida "almashtirish sifatida berilgan" ma'lumotlari, keyin esa avvalgi muvofiqlik sertifikatining ro'yxatga olish raqami va berilgan sanasi ko'rsatiladi. Muvofiqlik sertifikatini berish bilan bir vaqtda sertifikatlashtirish organi berilgan muvofiqlik sertifikatida ko'rsatilgan muvofiqlik sertifikatining amal qilishini tugatish to'g'risida qaror qabul qiladi.

Agar qo'shimcha sinovlar natijalari salbiy bo'lsa, mahsulotni sertifikatlash organi ishlab chiqaruvchiga (ishlab chiqaruvchi tomonidan vakolat berilgan shaxsga) ushbu kichik band qoidalariga muvofiq muvofiqlik sertifikatiga o'zgartirish va (yoki) qo'shimchalar kiritishni rad etish to'g'risida qaror chiqaradi, bunday rad etishning asosli sabablarini ko'rsatgan holda.

Traktorlar va tirkamalarning muvofiqligini tasdiqlash bo'yicha qo'shimcha proseduralar natijalari bo'yicha sertifikatlashtirish organi tomonidan berilgan hujjatlar tasdiqlovchi materiallar to'plamiga kiritiladi va 1958 yilgi kelishuvga a'zo davlatning ushbu xavfsizlik qoidalari (zarur bo'lsa) belgilangan talablarga rioya etilishi ustidan davlat nazoratini (nazoratini) amalga oshiradigan organlariga taqdim etiladi.

31. 1c yoki 2c sxemalari bo'yicha traktorlar yoki tirkamalarni sertifikatlash uchun ariza beruvchi sifatida ishlagan va muvofiqlikni baholash prosedurasi tugagandan so'ng tuzilgan traktor yoki tirkama uchun hujjatlar to'plamiga ega bo'lgan ishlab chiqaruvchi (ishlab chiqaruvchi tomonidan vakolat berilgan shaxs) 28-bandning b)-kichik bandi talablariga muvofiq, traktor yoki tirkama uchun muvofiqlik sertifikatini bergan sertifikatlashtirish organiga o'zi tomonidan ishlab chiqarilgan traktor yoki tirkama sertifikatlashning ijobiy natijalari asosida ushbu xavfsizlik talablarining 1-ilovasida keltirilgan komponentlarga muvofiqlik sertifikatini olish uchun murojaat qilish huquqiga ega.

Traktorlar yoki tirkamalarga sotuvdan keyingi xizmat ko'rsatish uchun almashtirish (ehtiyot) qismlari sifatida yetkazib beriladigan komponentlarga muvofiqlik sertifikati traktor yoki tirkamaning ushbu xavfsizlik talablariga muvofiqligini tasdiqlash natijalariga ko'ra, quyidagi shartlarda berilishi mumkin:

traktorlar yoki tirkamalarni yig'ish usulida ishlab chiqarishga yetkazib beriladigan komponentlar va traktorlar yoki tirkamalarga sotishdan keyingi xizmat ko'rsatish uchun yetkazib beriladigan komponentlarning identichligi (traktor yoki tirkamaning texnik ta'rifida tegishli ma'lumotlarning mavjudligi);

traktor yoki tirkama ishlab chiqaruvchisi (ishlab chiqaruvchi tomonidan ruxsat berilgan shaxs) tomonidan zaxira (ehtiyot) qismlar sifatida taqdim etilgan komponentlar tegishli traktorlar yoki tirkamalarni yig'ish uchun yetkazib berilgan yoki yetkazib berilgan komponentlar bilan bir xil ekanligini tasdiqlovchi dalillarni taqdim etilganda.

Traktor yoki tirkama ishlab chiqarish to'xtatilganda va shunga mos ravishda traktor yoki tirkama uchun muvofiqlik sertifikatining amal qilish muddati tugagan taqdirda, traktor yoki tirkama ishlab chiqaruvchisi (ishlab chiqaruvchi tomonidan ruxsat berilgan shaxs) traktor yoki tirkama uchun o'zi tomonidan ishlab chiqarilgan va zaxira (ehtiyot) qismlar sifatida yetkazib beriladigan komponentlarga muvofiqlik sertifikati

olish uchun ariza berilishi mumkin, yaroqlilik muddati 5 yildan ko'p bo'lmagan, seriyali ishlab chiqarilgan komponentlar uchun (komponentlar partiyasi (donaviy mahsulot) uchun amal qilish muddati belgilanmaydi bunda muvofiqlik sertifikatida mahsulot partiyasining o'ziga xos xususiyatlari, identifikatsiya raqamlari, jo'natish hujjatlari haqidagi ma'lumotlar va boshqalar ko'rsatiladi. Ko'rsatilgan komponentlarga muvofiqlik sertifikati traktor yoki tirkamaning bojxona hududida muomalaga chiqarilishi tugash vaqtida amaldagi talablarga muvofiq, sertifikatlashtirish organi tomonidan amalga oshiriladigan komponentlarni ishlab chiqarish holati tahlilining ijobiy natijasi bo'lgan taqdirda berilishi mumkin.

32. IV-bob 28-bandining b)-kichik bandiga muvofiq tuzilgan traktorlar, tirkamalar yoki butlovchi qismlar uchun hujjatlar to'plami quyidagi muddatda saqlanishi kerak:

seriyali ishlab chiqarilgan traktorlar, tirkamalar yoki komponentlar uchun - ishlab chiqaruvchidan (ishlab chiqaruvchi tomonidan vakolat berilgan shaxsdan) ushbu traktorlar, tirkamalar yoki komponentlar ishlab chiqarishdan olib tashlangan (ishlab chiqarish to'xtatilgan) kundan boshlab kamida 10 yil muddatga;

traktorlar, tirkamalar yoki komponentlar partiyasi uchun - ishlab chiqaruvchidan (ishlab chiqaruvchi tomonidan ruxsat berilgan shaxsdan) yoki sotuvchidan partiyadan oxirgi mahsulot sotilgan kundan boshlab kamida 10 yil davomida.

33. Hujjatlar to'plami:

mahalliy ishlab chiqaruvchida - o'zbek tilida;

importda - o'zbek tili va ishlab chiqaruvchi joylashgan davlat tili, shuningdek ingliz tilida;

eksportda – eksport qilinayotgan davlat talabi bo'yicha bo'lishi kerak.

V-bob. Bozorda mahsulot aylanishining yagona belgisini belgilash (markalash)

34. Ushbu xavfsizlik talablariga javob beradigan va ushbu xavfsizlik talablarining IV-bobiga muvofiq muvofiqlik tasdiqlovidan o'tgan traktorlar, tirkamalar va komponentlarni bozorda mahsulot aylanishining milliy muvofiqlik belgisi bilan belgilash kerak.

35. Traktor, tirkama yoki komponentlarni bozorda mahsulot aylanishining milliy muvofiqlik belgisi bilan belgilash ularni bozorga chiqarishdan oldin amalga oshiriladi.

36. Bozorda mahsulot aylanishining milliy muvofiqlik belgisi har bir traktor va tirkamaga yoki ishlab chiqaruvchining yorlig'iga (markalash yorlig'iga) ularning to'liq xizmat muddati davomida aniq va aniq tasvirni ta'minlaydigan har qanday usulda yoziladi, shuningdek traktor va tirkamalarning ekspluatatsiyaviy hujjatlarga ham kiritiladi.

37. Komponentlarni markalashda bozorda mahsulot aylanishining milliy muvofiqlik belgisi to'g'ridan-to'g'ri har bir komponentga (texnik jihatdan mumkin bo'lsa) va qadoqda yozilishi, shuningdek, unga ilova qilingan ekspluatatsiyaviy hujjatlarda ko'rsatilishi kerak.

38. Traktorlar, tirkamalar yoki komponentlar, agar ular ularga nisbatan qo'llaniladigan barcha xavfsizlik talablariga muvofiq bo'lsa, bozorda mahsulot aylanishining milliy muvofiqlik belgisi bilan belgilanadi.

VI-bob. Yakunlovchi qoidalar

39. Ushbu xavfsizlik talablariga rioya etilishi ustidan davlat nazoratini O'zbekiston Qishloq xo'jaligi vazirligi huzuridagi Agrosanoat majmui ustidan nazorat qilish inspeksiyasi o'z vakolatlari doirasida amalga oshiradi.

Qonunchilikda va ushbu xavfsizlik qoidalarida belgilangan majburiy talablarga rioya etilmagan taqdirda ishlab chiqaruvchining, ishlab chiqaruvchining vakolatli vakilining, sotuvchining, import qiluvchining javobgarligi quyidagicha.

Belgilangan tartibda ogohlantirish olganidan keyin texnik jihatdan tartibga solish sohasidagi huquq buzarligni davom ettirganlik yoki bartaraf etmaganlik uchun jismoniy shaxslar qonunchilikka muvofiq ma'muriy javobgarlikka tortiladi. Belgilangan tartibda ogohlantirish olganidan keyin texnik jihatdan tartibga solish sohasidagi huquqbuzarligni davom ettirganlik yoki bartaraf etmaganlik uchun yuridik shaxslarga nisbatan ushbu moddaning ikkinchi qismiga muvofiq jarima tarzidagi moliyaviy sanksiyalar qo'llaniladi.

Ishlab chiqaruvchi, ishlab chiqaruvchining vakolatli vakili, sotuvchi yoki import qiluvchi tomonidan qonunchilikda va ushbu xavfsizlik qoidalarida mahsulotga doir nazarda tutilgan majburiy talablarga rioya etilmagan taqdirda, ularga nisbatan:

huquqbuzarlilik birinchi marta sodir etilganda — majburiy talablarga muvofiq bo'lmagan, realizatsiya qilingan mahsulot qiymatining ellik foizigacha miqdorda jarima tarzidagi moliyaviy sanksiyalar qo'llaniladi;

xuddi shunday huquqbuzarlilik ushbu modda ikkinchi qismining ikkinchi xatboshisida nazarda tutilgan jarima tarzidagi moliyaviy sanksiya qo'llanilgan kundan e'tiboran bir yil davomida takroran sodir etilganda — majburiy talablarga muvofiq bo'lmagan, realizatsiya qilingan mahsulot qiymatining yuz foizigacha miqdorda jarima tarzidagi moliyaviy sanksiyalar qo'llaniladi.

Ushbu moddaning ikkinchi qismida nazarda tutilgan jarima tarzidagi moliyaviy sanksiyalar sud tartibida qo'llaniladi, bundan mahsulotni ishlab chiqaruvchilar, ishlab chiqaruvchining vakolatli vakillari, sotuvchilar yoki import qiluvchilar sodir etilgan huquqbuzarlilikda aybdorligini tan olgan va moliyaviy sanksiyalar summasi bir oy muddatda ixtiyoriy ravishda to'langan hollar mustasno.

Agar mahsulotga, uni ishlab chiqarish jarayonlariga yoki usullariga nisbatan qonunchilikda va ushbu xavfsizlik qoidalarida belgilangan majburiy talablarga ishlab chiqaruvchi, ishlab chiqaruvchining vakolatli vakili, sotuvchi yoki import qiluvchi tomonidan rioya etilmaganligi natijasida fuqarolarning hayotiga yoki sog'lig'iga, jismoniy yoki yuridik shaxslarning mol-mulkiga, davlat mulkiga, atrof-muhitga, hayvonlarga yoki o'simliklarga zarar etkazilsa yoki shunday zarar etkazilishi xavfi yuzaga kelsa, ishlab chiqaruvchi, ishlab chiqaruvchining vakolatli vakili, sotuvchi, import qiluvchi, ijrochi etkazilgan zararining o'rnini qonunchilikka muvofiq qoplashi hamda boshqa shaxslarga, ularning mol-mulkiga, atrof-muhitga zarar etkazilishiga yo'l qo'ymaslik maqsadida choralar ko'rish shart.

Zararning o'rnini qoplash majburiyati shartnoma yoki taraflardan birining arizasi bilan cheklanishi mumkin emas.

Jarimani to'lash yuridik shaxslarni mahsulot xaridorlariga (iste'molchilariga) etkazilgan zarar uchun javobgarlikdan ozod etmaydi

1-ilova

Qishloq xo'jaligi traktorlari va ularning tirkamalari
xavfsizligi to'g'risida talablarga

1-jadval

**Qishloq xo'jaligi traktorlari va ularning tirkamalari
xavfsizligi talablarini qo'llaniladigan traktor yoki tirkamalar komponentlari
RO'YXATI**

Traktor yoki tirkama komponenti	Traktor yoki tirkama komponentiga talablar qo'yuvchi ushbu xavfsizlik qoidalari yoki standart yoxud BMT qoidasi belgisi	Nazorat qilish usullarini belgilaydigan standart yoki BMT qoidasi
Tortish-bog'lash mexanik qurilmasi ¹⁾	Texnik jihatdan tartibga solish sohasidagi normativ hujjat talablariga mos bo'lishi kerak	Texnik jihatdan tartibga solish sohasidagi normativ hujjat talablariga mos bo'lishi kerak
Ovozli signal qurilmasi	BMT qoidasi N2 28	BMT NQ 28 qoidasi
Oyna	BMT 43 qoidasi	BMT 43 qoidasi
Yorug'lik qaytaruvchi moslama	BMT 3 qoidasi	BMT Nes qoidasi
Orqa gabarit chiroqlari va tormozlash signali	BMT N9 7 qoidasi	BMT N 7 qoidasi
Burilishni ko'rsatgich	BMT 6 qoidasi	BMT Lb 6 qoidasi
Orqa raqam belgisini yoritish moslamasi	BMT N9 4 qoidasi	BMT 4 qoidasi
Uzoqni yoritish chirog'i	BMT N21 qoidasi	BMT Ne 1 qoidasi
	BMT N28 qoidasi	BMT 8 qoidasi
Yaqinni yoritish chirog'i	BMT 20 qoidasi	BMT 20 qoidasi
	BMT 98 qoidasi	BMT N9 98 qoidasi
	BMT 113 qoidasi	BMT N 2 113 qoidasi
	BMT N 9 1 12 qoidasi	BMT NQ 1 12 qoidasi
Yaqinni yoritish chirog'i	BMT N2 1qoidasi	BMT 1 qoidasi
	BMT N2 8 qoidasi	BMT 8 qoidasi

	BMT N2 20 qoidasi BMT Jf2 98 qoidasi	BMT 20 qoidasi BMT N998 qoidasi
	BMT 112 qoidasi	BMT 112 qoidasi
Tumanga qarshi chiroqlar	BMT N 19 qoidasi	BMT 19 qoidasi
Tumanga qarshi orqa chiroqlar	BMT 38 qoidasi	BMT 38 qoidasi
Orqaga xarakat qilish chirog'i	BMT 23 qoidasi	BMT N2 23 qoidasi
To'xtash chirog'i	BMT N9 77 qoidasi	BMT 77 qoidasi
Shinalar	BMT N2 106 qoidasi	BMT N2 106 qoidasi
Dvigatel	Ushbu xavfsizlik talablarining 5-ilovasi 14-bandi, Texnik jihatdan tartibga solish sohasidagi normativ hujjat talablariga mos bo'lishi kerak	BMT 96 qoidasi Texnik jihatdan tartibga solish sohasidagi normativ hujjat talablariga mos bo'lishi kerak
Operator o'tirg'ichi	Texnik jihatdan tartibga solish sohasidagi normativ hujjat talablariga mos bo'lishi kerak	Texnik jihatdan tartibga solish sohasidagi normativ hujjat talablariga mos bo'lishi kerak
Tezlikni cheklash qurilmasi	BMT 89 qoidasi	BMT qoidasi N9 89
Spidometrlar	BMT N9 39 qoidasi	BMT N2 39 qoidasi
Orqani ko'rsatish ko'zgusi	BMT 46 qoidasi	BMT 46 qoidasi
Xavfsizlik tasmasi	BMT 16 qoidasi	BMT 16 qoidasi
Kabina	Ushbu xavfsizlik talablarining 5-ilovasi 3-bandi	Texnik jihatdan tartibga solish sohasidagi normativ hujjat talablariga mos bo'lishi kerak
Dvigatelni gazsimon yoqilg'i bilan ta'minlash uchun uskunalari: suyultirilgan neft gazi: gaz balloni; 80% to'xtatish klapani; gaz miqdori daraja	Ushbu xavfsizlik talablarining 5-ilovasi 15-bandi	BMT №67 qoidasi BMT №110 qoidasi

<p>ko'rsatkichi; oldindan ogohlantiruvchi klapan;</p> <p>bosim regulyatori va bug'latgich;</p> <p>distansiyadan sozlanadigan o'chiruvchi klapan;</p> <p>to'ldirish bloki; gaz quvurlari va shlanglari; MDH komponentlari orasidagi gaz quvurlarini ulash; injektor, gaz kompressori yoki gaz aralashtirgich; elektron boshqaruv bloki; bosim cheklovchi; teskari klapan; gaz quvurining oldindan ogohlantiruvchi xavfsizlik klapani; gaz dozatori; filtr; bosim va harorat sensori; yoqilg'i nasosi; izolyasiyalangan quvvat tizimining adapteri; zaxira yoqilg'i bilan ta'minlash uchun ulash trubkasi; har xil turdagi yoqilg'iga o'tish tizimi; yoqilg'i liniyalari;</p> <p>siqilgan tabiiy gaz: ballonlar; qo'l ventili; avtomatik klapan; oldindan ogohlantiruvchi qurilma; cheklovchi qurilma; nazorat klapani yoki teskari klapan; reduksion klapan; ximoya qiluvchi bosimni cheklovchi (ma'lum temperaturada ishlab ketadigan); zaxira yoqilg'i bilan ta'minlash uchun ulash trubkasi; har xil turdagi yoqilg'iga o'tish tizimi; moslashuvchan yoqilg'i liniyasi – egiluvchan shlanglar; KPG filtri; bosim</p>		
--	--	--

regulyatori; bosim va harorat sensori; to'ldirish bloki yoki qism; gaz ta'minoti regulyatori va gaz-havo aralashtirgich yoki injektor		
---	--	--

¹⁾ Turlari va o'lchamlari texnik jihatdan tartibga solish sohasidagi normativ hujjat talablariga mos bo'lishi kerak.

²⁾ Faqat 3A ekologik sinfiga mos keladigan zararli moddalarni chiqarish darajasini ta'minlaydigan elektron yoqilg'i quyish tizimi bilan jihozlanmagan dvigatellar uchun qo'llaniladi.

2-ilova

Qishloq xo'jaligi traktorlari va ularning tirkamalari xavfsizligi to'g'risida talablarga

Traktorlar va tirkamalarning xavfsizlik talablariga muvofiqligini tasdiqlash uchun ishlab chiqaruvchi (ishlab chiqaruvchi tomonidan ruxsat berilgan shaxs), sotuvchi tomonidan taqdim etilgan texnik ta'rif shakllari

I bob. Asosiy xususiyatlarning to'liq ro'yxati

Asosiy xususiyatlarning to'liq ro'yxati, agar bir yoki bir nechta muvofiqlik sertifikatlari mavjud bo'lmasa, alohida talablarga muvofiqligi uchun g'ildirakli transport vositalari va ularga o'rnatilishi va/yoki ishlatilishi mumkin bo'lgan jihozlar hamda ehtiyot qismlarga yagona texnik talablarni qabul qilish to'g'risidagi texnik ko'rsatma berish va ularni o'zaro tan olish shartlari bo'yicha 1958 yil 20 martda Jenevada tuzilgan Bitim (keyingi o'rinlarda - 1958 yil Shartnomasi deb yuritiladi) doirasida BMT qoidalariga muvofiq turni rasmiy tasdiqlash bilan bog'liq xabarlar bilan to'ldiriladi.

Umumiy ma'lumot

1. Zavod markasi (ishlab chiqaruvchining ro'yxatdan o'tgan nomi)
2. Turi (agar zaruriyati bo'lsa, variantlar va versiyalarni ko'rsating)
- a) Savdo belgisi (agar zaruriyat bo'lsa)
3. Traktor (tirkama) turini aniqlash uchun tavsiflar (agar mavjud bo'lsa)
- a) Ishlab chiqaruvchi yorlig'i (joylashuvi va o'rnatish usuli)
- b) Shassi raqami (yozilish joyi)
4. Traktor (tirkama) toifasi
5. Ishlab chiqaruvchining nomi va manzili
6. BMT qoidalarida nazarda tutilgan belgilar va ramzlarni (fotosuratlar yoki chizmalarni) qo'llash.....
7. Komponentlar uchun: bozorda mahsulot aylanishining yagona belgisini qo'llash joyi va usuli (rasmiy tasdiqlash belgisi)
8. Yig'ish zavodining manzili

II bob. Traktor (tirkama) ning asosiy konstruktiv xususiyatlari

9. Traktor (tirkama) $\frac{3}{4}$ old ko‘rinishi va $\frac{3}{4}$ orqa ko‘rinishi fotosuratlarini, shuningdek traktor (tirkama)ning ko‘rsatilgan umumiy o‘lchamlari bilan chizma ilova qilinishi kerak.

10. O‘qlar va g‘ildiraklar soni.....
- a) Juft o‘qlarning soni va joylashishi (agar zarur bo‘lsa)
- b) Boshqariladigan o‘qlarning soni va joylashuvi
- d) Yetaklovchi o‘qlar (soni, joylashuvi va uzatmasi)
- e) Tormoz o‘qlari (soni, joylashuvi)
11. Harakatlantiruvchi dvigatelning xolati va joylashishi
12. Rul kamaragi holati: o‘ng/chap/o‘rta
13. Revers operator o‘rni: ha/yo‘q
14. Shassi: blokli rama/tizimli/lonjeronli/sharnirli/ boshqa konstruksiyali
15. Massasi va o‘lchamlari (agar zarur bo‘lsa, konstruktiv hujjatlariga havolani taqdim eting)

- a) To‘liq massasi (lari)
- b) Ish holatida to‘liq massa (boshlang‘ich qiymat sifatida ishlatiladi) (shu jumladan, ag‘darishdan himoya qilish moslamasi, qo‘shimcha aksessuarlarsiz, lekin sovutish suvi, moylash materiallari, yoqilg‘i, asboblari va operator bilan):

maksimalkg

minimalkg

- d) To‘liq massaning o‘qlar bo‘yicha taqsimotikg
- markaziy o‘qli tirkama va yarim tirkama uchun – tortish-bog‘lash qurilmasi ulanish nuqtasida statik vertikal yuk.....N

16. Ishlab chiqaruvchi tomonidan ko‘rsatilgan maksimal massakg

17. Traktor (tirkama)ning texnik jihatdan ruxsat etilgan maksimal massasi g‘ildiraklar shinalar turiga qarabkg

- a) Maksimal massani o‘qlar bo‘yicha taqsimlashkg
- markaziy o‘qi bo‘lgan tirkama yoki yarim tirkamalar uchun - tortish-bog‘lash qurilmasi ulanish nuqtasida statik vertikal yukN

- b) Maksimal massani o‘qlar bo‘yicha foizlarda taqsimlash uchun chegara qiymatlari markaziy o‘qli tirkama yoki yarim tirkamalar uchun - tortish-bog‘lash qurilmasi ulanish nuqtasida statik vertikal yukN

Massa va shinalar

O‘q raqami	Shina (o‘lchami)	Maqbul yuklanish, N	O‘qqa texnik maqbul maksimal massa, kg	Tortish-bog‘lash qurilmasi ulanish nuqtasiga texnik maqbul statik vertikal yuklanish, N
1				
2				
3				

--	--	--	--	--

- d) Foydali yuklanish
18. Balastning massasi (umumiy massa, material, detallar soni)
- a) Balast massasining o'qlar bo'ylab taqsimlanishi
19. Texnik jihatdan maqbul tortish (tortiladigan) massasi (lar) (bog'lanish turiga qarab)kg
- a) Tormozlanmagan tirkama massasikg
- b) Mustaqil tormozlangan tirkamaning massasikg
- d) Ineryional tormozlangan tirkamaning massasikg
- e) Gidravlik yoki pnevmatik uzatmali tormozli tirkama massasikg
- f) Traktor va tirkamaning texnik jihatdan maqbul umumiy massasi (massalari) (tirkama tormoz tizimi konstruksiyasiga qarab)kg
- g) Bog'lanish nuqtasi holati
- i) Bog'lanish nuqtasining tayanch sirdan balandligi:
- maksimalmm
- minimalmm
- j) Orqa o'qning vertikal markaziy tekisligidan masofa:
- maksimalmm
- minimalmm
- k) Tirkama bog'lanish nuqtasida texnik jihatdan maqbul statik vertikal yuklanish:
- traktorN
- markaziy o'qli tirkama yoki yarim tirkamaN
20. Baza
21. Yarim tirkama:
- a) Bog'lanish o'qi va birinchi orqa o'q orasidagi masofamm
- b) Bog'lanish nuqtasi va yarim tirkamaning orqa nuqtasi orasidagi masofamm
22. Har bir o'qdagi maksimal va minimal koleya o'lchami (bir yoki juftlashgan g'ildirakning o'rta tekisliklari orasida o'lchanadi) (ishlab chiqaruvchi tomonidan ko'rsatiladi)mm
23. Traktor (tirkama) o'lchamlari diapazoni (gabarit va yo'l harakatida ishtirok etish uchun jihozlangan holda)
24. Shassi yig'ilgan xolda
- a) Uzunlikmm
- b) Traktor (tirkama)ning maqbul maksimal uzunligimm
- d) Traktor (tirkama)ning maqbul minimal uzunligimm
- e) Kengligimm
- f) Traktor (tirkama)ning maqbul maksimal kengligimm
- g) Traktor (tirkama)ning minimal maqbul kengligimm
- k) Balandligi (ish holatida) (normal yurayotganda xarakat qismi balandligi sozlanadigan)mm
- l) Oldingi svesmm
- m) Old sves burchagi: gradus
- n) Orqa svesmm
- o) Orqa sves burchagi: gradus
- p) Bog'lanish nuqtasining maqbul maksimal va minimal svesi.....mm
- q) Yo'l tirqishi (klirensi):

- o'qlar orasidagimm
old o'qlar ostidamm
orqa o'qlar ostidamm
r) Konstruksiya va (yoki) ichki komplektatsiya, va (yoki) jixoz, va (yoki) foydali yuk og'irlik markazining maqbul maksimal pozitsiyalari
s) Traktorning gabarit o'lchamlari, shu jumladan tortish-bog'lash qurilmasi bilan
t) Yo'lda xarakterlanish vaqtida qo'llash uchun uzunlik:
maksimalmm
minimalmm
u) Yo'lda xarakterlanish vaqtida qo'llash uchun kenglik:
maksimalmm
minimalmm
v) Yo'lda xarakterlanish vaqtida qo'llash uchun balandlik:
maksimalmm
minimalmm
x) Old sves:
maksimalmm
minimalmm
y) Orqa sves:
maksimalmm
minimalmm
z) Yo'l klirensi:
maksimalmm
minimalmm

III bob. Dvigatel

25. Umumiy ma'lumot

- a) Bazaviy dvigatel/dvigatel turi (ishlab chiqaruvchining nomi)
b) Bazaviy dvigatelning turi va savdo nomi va (agar zarur bo'lsa) dvigatellar oilalari
d) Turni aniqlash uchun tavsiflar (agar dvigatellarda mavjud bo'lsa), o'rnatish turi
e) Dvigatel identifikatsiya raqamining joylashuvi va o'rnatish joyi....
f) Muvofiqlik sertifikatini raqami joyi va yozish usuli
g) Ishlab chiqaruvchining nomi va manzili
i) Yig'ish manzili
j) Ish prinsipi:
majburiy olovlantirish/siqish xisobiga olovlanish, to'g'ridan to'g'ri purkash/kameradan oldinga purkash, ikki taktli dvigatel/to'rt taktli dvigatel
k) Yoqilg'i:
dizel/benzin/suyultirilgan neft gazi/boshqa turdagi yoqilg'i
26. Dvigatel oilasi turi
27. Oila bazaviy dvigatelining asosiy tavsiflari
28. Siqish xisobiga olovlanadigan dvigatelining xususiyatlari
a) Ishlab chiqaruvchi
b) Ishlab chiqaruvchi tomonidan namunani belgilash
d) Dvigatel: ikki taktli/to'rt taktli

- e) Silindr diametri:mm
- f) Porshen yo'limm
- g) Silindrlar soni va joylashuvi
- i) Ish sig'imism³
- j) Nominal aylanishlar chastotamin⁻¹
- k) Maksimal burash momentida aylanishlar chastotasimin⁻¹
- l) Siqish darajasi
- m) Yonish usulining ta'rifi
- n) Yonish kamerasi va porshen tagligi chizmasi
- o) Kirish va chiqish kanallarining minimal kesimimm

29. Sovutish tizimi

- a) Suyuqlikli sovutish
- b) Sovutish suyuqligining turi
- d) Sovutish suvi nasosi (lari): mavjud/mavjud emas
- e) Texnik xususiyatlari yoki markasi yoxud turi (agar zarur bo'lsa)
- d) Uzatma uzatish soni (agar zarur bo'lsa)

30. Havoni sovutish

- a) Ventilyator: mavjud/mavjud emas
- b) Texnik tavsiflari yoki markasi yoxud turi (agar zarur bo'lsa)
- d) Uzatma uzatish soni (agar zarur bo'lsa)
- e) Ishlab chiqaruvchi tomonidan ruxsat etilgan harorat
- f) Suyuqli sovutish: dvigateldan chiqishda maksimal haroratiK
- g) Havoli sovutish: boshlang'ich nuqtasi
- Boshlanish nuqtasidagi maksimal haroratK
- i) Oraliq sovutgichdan chiqishda purkalayotgan xavoning maksimal harorati (agar mavjud bo'lsa)K
- j) Chiqarish kollektoridan chiqishda chiqindi gazning maksimal haroratiK
- k) Dvigatel moyining harorati:
- minimalK
- maksimalK

30. Havo puflagich: mavjud/mavjud emas

- a) Ishlab chiqaruvchi markasi
- b) Turi
- d) Tizim ta'rifi (masalan, puflovchi chiqish klapanining maksimal bosimi (agar mavjud bo'lsa)
- e) Puflanayotgan havoni sovutgich: mavjud/mavjud emas
- f) Qabul qilish tizimi: nominal aylanishlar soni va to'liq yuklanishda qabul qilishda maksimal maqbul vakuum:kPa
- g) Chiqindi gazlarni chiqarish tizimi: nominal aylanishlar soni va to'liq yuklanishda chiqindi gazlarni chiqarish tizimida maksimal maqbul tersbosimkPa

31. Zararli moddalar emissiyasini cheklovchi qo'shimcha qurilmalar (agar mavjud bo'lsa va boshqa bandda ko'rsatilmagan bo'lsa)

- Ta'rif va /yoki chizma(lar)
- a) Yoqilg'i tizimi
- b) Yoqilg'i nasosi
- Bosim:kPa yoki diagramma tavsiflar bilan
- d) Purkash tizimi

32. Nasos

- a) Ishlab chiqaruvchi markasi(lar)i
- b) Turi (lar)
- d) Unumdorligi: mm³ bir taktida dvigatelning aylanishlar chastotasi min⁻¹ (nominal aylanishlar chastotasi), min⁻¹ (to'liq purkashda) yoki diagramma tavsifi bilan
- Amalda qo'llanilayotgan usulni ko'rsating: dvigatelda/nasos stendida
- e) Oldindan yoqilg'i purkash
- f) Oldindan yoqilg'i purkash egri chizig'i
- g) Oldindan yoqilg'i purkash burchagi
- i) Bosim ostida yoqilg'i ta'minoti liniyasi
- Uzunlik:mm
- Ichki diametri:mm

33. Forsunka(lar)

- a) Ishlab chiqaruvchining markasi(lar)i
- b) Turi(lari)
- d) Purkashning dastlabki momentidagi bosimkPa
- yoki bosim o'zgarishi diagrammasi

34. Regulyator

- a) Ishlab chiqaruvchining markasi(lar)i
- b) Turi(lari)
- d) To'liq yuklanish xolatida yoqilg'i ta'minoti to'xtatilgan paytda aylanish chastotasi min⁻¹
- e) Yuklanishsiz maksimal aylanish chastotasi:min⁻¹
- f) Salt aylanish chastotasimin⁻¹

35. Dvigatelni sovuq xolatda ishga tushirish tizimi

- a) Ishlab chiqaruvchining markasi (lar)i
- b) Turi(lari)
- d) Ta'rifi

36. Gaz taqsimoti

- a) Yuqori o'lik nuqtaga yoki shunga o'xshash ma'lumotlarga nisbatan aniqlangan, klapaning maksimal yurish yo'li hamda ochilish va yopilish burchaklari
- b) Dastlabki yoki sozlash tirqishlari
- d) Gaz taqsimoti fazalari o'zgarish tizimi (agar foydalanilsa va qayerda: kirish va (yoki) chiqishda)
- e) Turi: doimiy xarakatdagi yoki qo'shiladigan
- f) Klapan ochilish burchagi fazasi o'zgarishi
- g) Kanallar konstruksiyasi
- i) Joylashuvi, o'lchamlari, miqdori

37. Elektron boshqaruv funksiyalari (agar dvigatelda elektron boshqaruv funksiyalari bo'lsa, unda ularning texnik tavsiflari ko'rsatilishi kerak)

- a) Ishlab chiqaruvchi markasi
- b) Turi
- d) Uzel raqami
- e) Elektron boshqaruv blokining joylashuvi
- f) Nazorat qilinadigan parametrlar
- g) Boshqariladigan parametrlar

38. Siqish xisobiga olovlanadigan dvigatellari oilasi

Oila bazaviy dvigatelining asosiy tavsiflari

- a) Oila dvigatellari turlari ro'yxati
- b) Dvigatellar oilasining nomi.....
- d) Ushbu oila dvigatellari turlarining texnik tavsiflari

Ko'rsatkichlar					Bazaviy dvigatel
Dvigatel turi					
Silindrlar soni					
Nominal aylanishlar chastotasi, min-1					
Nominal aylanishlar chastotasida bir taktda yoqilg'i uzatish xajmi, mm ³					
Foydali quvvat, kVt					
Maksimal burash momentida aylanishlar chastotasi, min-1					
Maksimal burovchi momentga muvofiq bir taktda yoqilg'i uzatish xajmi, mm ³					
Maksimal burovchi moment, Nm					
Salt yurishda minimal barqaror aylanishlar chastotasi, min-1					
Silindrlar ish hajmi (bazaviy dvigatelga nisbatan foizda)					100

39. Oila dvigatellarida dvigatel turi

Oila dvigatelining asosiy xususiyatlari

- a) Siqish hisobiga olovlanadigan dvigatelning xususiyatlari
- b) Ishlab chiqaruvchi
- d) Ishlab chiqaruvchi tayinlagan namunaning belgilanishi

40. Dvigatel: ikki taktli/to'rt taktli

- a) Silindr diametrimm
- b) Silindrlar soni va joylashuvi
- d) Ish hajmi sm^3
- e) Nominal aylanishlar chastotasi min^{-1}
- f) Maksimal burovchi momentdagi aylanishlar chastotasi min^{-1}
- g) Siqish darajasi
- i) Yonish usulining ta'rifi
- j) Yonish kamerasi va porshen tagligi chizmalari
- k) Kirish va chiqish kanallarining minimal kesimi
41. Sovutish tizimi
41. Suyuqlikli sovutish
- a) Sovutish suyuqligining turi
- b) Sovutish suyuqligi nasoslari: mavjud/mavjud emas
- d) Texnik xususiyatlar yoki marka yoxud turi (agar zarur bo'lsa)
- e) Uzatmaning uzatish soni (agar zarur bo'lsa)
42. Havoli sovutish
- a) Ventilyatoo: mavjud/mavjud emas
- b) Texnik tavsiflari yoki markasi yoxud turi (agar zarur bo'lsa)
- d) Uzatmaning uzatish soni (agar zarur bo'lsa)
- e) Ishlab chiqaruvchi tomonidan ruxsat etilgan harorat
43. Suyuqlikli sovutish: dvigateldan chiqishdagi maksimal harorat:K
44. Havoli sovutish: dastlabki nuqtasi
- Dastlabki nuqtadagi maksimal haroratK
45. Puflanayotgan havoning oraliq sovitgich chiqarish kollektoridagi maksimal xarorati (agar mavjud bo'lsa)K
46. Chiqindi gazning chiqarish kollektori chiqishidagi maksimal haroratiK
47. Dvigatel moyining harorati:
- minimalK
- maksimalK
48. Havu puflagich: mavjud/mavjud emas
- a) Ishlab chiqaruvchi markasi
- b) Turi
- d) Tizim ta'rifi (masalan, chiqarish puflovchi klapani maksimal bosimi (agar mavjud bo'lsa)
- e) Puflanayotgan havu sovutgichi: mavjud/mavjud emas
- f) Qabul qilish tizimi: nominal aylanishlar chastotasi va to'liq yuklanishli qabul qilishda ruxsat etilgan maksimal vakuumkPa
- g) Chiqindi gazlarni chiqarish tizimi: nominal tezlik va to'liq yuklanishda chiqindi gazlar chiqarish tizimidagi ruxsat etilgan maksimal ters bosim:kPa
49. Zararli moddalar chiqishini cheklovchi qo'shimcha qurilmalar (agar mavjud bo'lsa va boshqa bandda ko'rsatilmagan bo'lsa)
- Ta'rif va (yoki) chizma(lar)
- a) Yoqilg'i tizimi
- b) Yoqilg'i nasosi
- Bosim: kPa yoki diagramma tavsiflarlar bilan
- d) Purkash tizimi

50. Nasos

- a) Ishlab chiqaruvchining markasi(lari)
- b) Turi(lari)
- d) Ish unumdorligi mm^3 bir taktda dvigatel aylanishlar chastotasi
..... min^{-1} (nominal aylanishlar chastotasi)
..... min^{-1} (to'liq purkashda) yoki diagramma
tavsifi bilan

Amal qo'llanilayotgan usulni ko'rsating: dvigatelda/nasos stendida

- e) Oldindan yoqilg'i purkash
- f) Oldindan yoqilg'i purkash egri chizig'i
- g) Oldindan yoqilg'i purkash burchagi

51. Bosim ostida yoqilg'i ta'minoti liniyasi

- a) Uzunlik:mm
- b) Ichki diametr:mm

52. Forsunka (lar)

- a) Ishlab chiqaruvchining markasi(lari)
- b) Turi(lar)
- d) Boshlang'ich momentdagi purkash bosimi kPa yoki
bosim o'zgarish diagrammasi

53. Regulyator

- a) Ishlab chiqaruvchining markasi(lari)
- b) Turi (lar)
- d) To'liq yuklanishda yoqilg'i ta'minoti to'xtatgan momentda aylanishlar
chastotasi min^{-1}
- e) Yuklanishsiz holatda maksimal aylanishlar chastotasi min^{-1}
- f) Salt yurishda aylanishlar soni min^{-1}

54. Sovuq dvigatelni ishga tushirish tizimi

- a) Ishlab chiqaruvchining markasi (lari)
- b) Turi(lari)
- d) Ta'rifi

55. Gazni taqsimlash

- a) Yuqori o'lik nuqtaga yoki shunga o'xshash ma'lumotlarga nisbatan aniqlangan,
klapaning maksimal yurish yo'li hamda ochilish va yopilish burchaklari
.....
- b) Dastlabki yoki sozlash tirqishlari
- d) Gaz taqsimoti fazalari o'zgarish tizimi (agar foydalanilsa va qayerda: kirish va
(yoki) chiqishda)
- e) Turi: doimiy xarakatdagi yoki qo'shiladigan
- f) Klapan ochilish burchagi fazasi o'zgarishi
- g) Kanallar konstruksiyasi
- i) Joylashuvi, o'lchamlari, miqdori

56. Elektron boshqaruv funksiyalari (agar dvigatelda elektron boshqaruv funksiyalari bo'lsa, unda ularning texnik tavsiflari ko'rsatilishi kerak)

- a) Zavod markasi
- b) Turi
- d) Uzel raqami
- e) Elektron boshqaruv blokining joylashuvi
- f) Nazorat qilinadigan parametrlar

- g) Boshqariladigan parametrlar
57. Yoqilg'i (lar) baki (lari)
- a) Miqdori, sig'imi, materiallari
- b) Bak(lar)ning holatini ko'rsatadigan chizma, fotosurat yoki aniq ta'rif.
- d) Zaxira yoqilg'i bak(lar)i
- e) Miqdori, sig'imi, materiallari
- f) Bak(lar)ning holatini ko'rsatadigan chizma, fotosurat yoki aniq ta'rif
58. Dvigatelning nominal quvvati:kVt, standart o'rnatilgan xolatda
.....min⁻¹
- a) Qo'shimcha: nominal aylanishlar chastotasida quvvat uzatish validagi (agar mavjud bo'lsa) quvvat
- b) Maksimal burovchi moment:.....N m, min⁻¹ da
59. Boshqa harakat beruvchi dvigatellar yoki dvigatellar kombinatsiyasi
60. Havo filtri
- a) Model(lar)
- b) Turi(lar)
- d) Maksimal quvvatdagi o'rtacha vakuum:kPa
60. Chiqarish tizimi
- a) Ta'rif va sxemalar
- b) Model(lar).....
- d) Turi(lari).....
61. Elektr tizimi
- a) Nominal kuchlanish.....V, musbat/salbiy yerga o'tkazish (zazemleniye)
62. Generator
- a) Turi.....
- b) Nominal quvvat:.....W

IV bob. Transmissiya

63. Transmissiya sxemasi
- a) Transmissiya turi (mexanik, gidravlik, elektr va boshqalar)
- b) Elektr/elektron qurilmalar qisqacha ta'rifi (agar mavjud bo'lsa)
- d) Dvigatel maxovigining inersiya momenti
- e) Agar qo'shish moslamasi bo'lmasa, qo'shimcha inersiya momenti
- f) Ilashish muftasi turi (agar mavjud bo'lsa)
- g) Burovchi momentni maksimal transformatsiyalash
64. Uzatmalar qutisi (turi, ilashish muftasini boshqarish, boshqarish usuli), agarda mavjud bo'lsa
65. Uzatish soni (agar mavjud bo'lsa), ajratuvchi bilan yoki usiz

Uzatish	Uzatmalar qutisi uzatish soni	Tarqatish qutisi uzatish soni	Bosh uzatma uzatish soni	Umumiy uzatish soni
Uzatmalar qutisining maksimal uzatish soni ¹⁾				
1				

2				
3				
Uzatmalar qutisining minimal uzatish soni ¹⁾				
1				
.				
.				
.				
¹⁾ Uzlüksiz uzatmalar qutisi				

66. Yetakchi o'qlardagi shina maksimal o'lchamlari
67. Yuqori uzatmada traktor (tirkama) ning maksimal xisobiy tezligi (maksimal tezlikni hisoblashni taqdim eting):km/soat
- a) O'lchangan maksimal tezlik: km/soat
- b) Yetaklovchi g'ildiraklarning bir aylanishida bosib o'tiladigan yo'l uzunligimm
68. Tezlikni boshqarish moslamasi mavjud/mavjud emas
- a) Xususiyatlari
- b) Spidometr, taxometr va bajarilgan ish vaqtini o'lchagich (agar mavjud bo'lsa)
69. Spidometr (agar mavjud bo'lsa)
- a) Uzatmaning ish prinsipi va ta'rifi
- b) O'lchov moslamasining doimiysi (konstantasi)
- d) O'lchanadigan qiymatning qo'yimi
- e) Umumiy uzatish soni
- f) Shkala va asboblari panelidagi boshqa qurilmalar chizmasi
- g) Elektr/elektron qurilmalarning qisqacha ta'rifi.....
- i) Taxometr va ish vaqti o'lchagich: mavjud/mavjud emas
70. Differensial blokirovkasi: mavjud/mavjud emas
71. Quvvat uzatuvchi val (aylanishlar chastotasi va dvigatel vali aylanishlariga nisbati (soni, turi, joylashuvi)
- a) Quvvat uzatgich (lar) asosiy vali (lari)
- b) Quvvat uzatgichning boshqa vallari.....
- d) Quvvat olish vali himoya to'sig'i (tavsiflari, o'lchamlari, chizmalari, fotosuratlari)
72. Uzatma elementlari, bo'rtib chiqqan detallar va g'ildiraklar himoyasi (ta'riflar, chizmalar, diagrammalar, fotosuratlar)
- a) Bir sirtni himoya qilish
- b) Bir nechta sirtlarni himoya qilish
- d) Har tomondan himoya

73. Elektr/elektron komponentlarning qisqacha ta'rifi (agar mavjud bo'lsa):

74. O'qlar

a) Har bir o'qning tavsifi

b) Ishlab chiqaruvchi markasi (agar zarur bo'lsa)

d) Turi (agar kerak bo'lsa)

75. Osma (podveska) (agar mavjud bo'lsa)

a) Shina-g'ildiraklarning mumkin bo'lgan kombinatsiyasi (eng kichik va eng katta shinalar xamda g'ildirak o'lchamlari, tavsiflari, shinalardagi bosim, maksimal yuklanish, xalqalar o'lchamlari va old g'ildirak-orqa g'ildirak kombinatsiyalari)

b) Har bir o'q yoki har bir g'ildirakning osma konstruksiyasi (agar mavjud bo'lsa)

76. Satxni sozlash: mavjud/mavjud emas/buyurtma bo'yicha

77. Elektr/elektron elementlarning qisqacha tavsifi (agar mavjud bo'lsa):

78. Boshqa qurilmalar (agar mavjud bo'lsa)

V bob. Rul boshqaruvi (sxemalar)

79. Rul boshqaruvi turii: qo'lda/kuchaytirgichli/quvvatli uzatma/xajmli gidrouzatma

80. Reversli boshqaruv posti (ta'rifi)

81. Uzatma va boshqaruv

82. Rul uzatmasi turi (agar mavjud bo'lsa, old va orqa g'ildiraklar uchun)

83. G'ildiraklar bilan bog'lanish (shuningdek, boshqa turlari, old yoki orqa g'ildiraklar uchun mexanik bog'lanishdan tashqari)

84. Elektr/elektron konstruktiv elementlarning qisqacha tavsifi (agar mavjud bo'lsa)

85. Kuchaytirish usuli (agar mavjud bo'lsa)

86. Ishlash prinsipi va funksional sxemasi, ishlab chiqaruvchi markasi va turi

87. Rul boshqaruvi xarakteriga ta'sir qiluvchi turli traktor qurilmalarining holatini ko'rsatadigan rul boshqaruv sxemasi

88. Rul boshqaruvi sxemasi

89. Rul boshqaruvi organini (agar mavjud bo'lsa) sozlashni xarakterga keltirish usuli va sozlash diapozoni

90. G'ildirakni burishning maksimal burchagi (agar zarur bo'lsa):

a) O'ngga gradus

Rul g'ildiragini aylanishlar soni

b) Chapga gradus

Rul g'ildiragi aylanishlar soni

d) Burilish doirasi minimal diametri (tormozsiz):

e) O'ngga mm

f) Chapga mm

91. Rul boshqaruvi organini sozlash turi (agar zarur bo'lsa)

92. Elektr/elektron komponentlarning qisqacha tavsifi (agar mavjud bo'lsa)

VI bob. Tormoz tizimi (chizmalar va boshqaruv sxemalari)

93. Xizmat tormoz tizimi
94. Yordamchi tormoz tizimi (agar mavjud bo'lsa)
95. To'xtash tormoz tizimi
96. Qo'shimcha tormoz tizimi(lar)i (ayniqsa sekinlatgich)
97. Bloklanishga qarshi tormoz tizimi (ABS) bo'lgan traktorlar uchun: tizimning ishlashi ta'rifi (agar mavjud bo'lsa, elektron qismlarni o'z ichiga oladi), elektron blok diagrammasi, gidravlik yoki pne.....
98. Tormoz tizimini tashkil etuvchi qismlar ro'yxati, ularning belgilanishi
99. Tormoz tizimi o'qlaridagi shinalarning ruxsat etilgan maksimal o'lchamlari
100. Tormoz tizimi hisobi (tormoz tizimi boshqaruvi kuchlari yig'indisining bir boshqaruv organiga qo'llanilgan kuchga nisbati)
101. Chap va o'ng boshqaruv organlarini tormoz bilan bloklash
102. Tashqi energiya manbalari (xususiyatlari, energoakkumulyatorning energiya saqlash sig'imi, maksimal va minimal bosim, manometr va bosimning pasayishi haqida ogohlantirish moslamasi, vakuum kuchaytirgich va kompressor, bosim ostida ishlaydigan idishlar bo'yicha ko'rsatmalarga muvofiqligi)
103. Tirkamalar tormoz tizimi bilan jihozlangan traktorlar
- a) Tirkamalar tormoz tizimini ishga tushirish (ta'rif, tavsif)
- b) Tirkamalar bilan ulanishi: mexanik/gidravlik/pnevmatik
- d) Ulanishlar, himoya vositalari (ta'rif, chizma, sxema)
- e) Bir o'tkazgichli/ikki o'tkazgichli tormoz uzatma
- f) Magistraldagi ortiqcha bosim (bir o'tkazgichli uzatma):kPa
- g) Magistraldagi ortiqcha bosim (ikki o'tkazgichli uzatma):kPa

VII bob. Ko'rinish, oynalar, oyna tozalagich va orqa ko'zgu

104. Ko'rinish
- a) Old tomongi ko'rish zonasida bo'lgan elementlar holati, fototasviri va chizmasi
105. Oynalar
- a) O'rindiqlarning nazorat nuqtasi (SIP)ga nisbatan old oynaning joylashuvi
- b) Old oyna(lar)
- d) Material(lar).....
- e) O'rnatish usuli
- f) Nishab burchagi gradus
- g) Bozorda mahsulot aylanishining yagona belgisi (rasmiy tasdiqlash belgisi)
- i) Old oyna uchun qo'shimcha uskunalar, uning joylashuvi va mumkin bo'lgan elektr/elektron elementlarining qisqacha tavsifi
105. Boshqa oynalar
- a) Joylashuvi
- b) Material(lar)
- d) Bozorda mahsulot aylanishining yagona belgisi (rasmiy tasdiqlash belgisi)
- e) Oynani ko'tarish-tushirish mexanizmining elektr/elektron elementlarining qisqacha tavsifi (agar mavjud bo'lsa)

106. Oyna tozalagichlar: mavjud/yo‘q (xususiyatlari, soni, tozalash chastotasi)

.....

107. Orqa ko‘zgu(lar)

a) Sinf(lar)

b) Bozorda mahsulot aylanishi uchun yagona belgi (tasdiqlash belgisi)

d) Traktordagi joylashuv (chizmalar)

e) O‘rnatish usuli

f) Orqa ko‘rinishni yomonlashtiradigan qo‘shimcha jihozlar

g) Sozlash moslamasining elektr/elektron elementlarining (agar mavjud bo‘lsa)

qisqacha tavsifi

108. Muzni tushirish va terlashga qarshi moslamalari

a) Texnik ta‘rif

VIII bob. Ag‘darilib ketganda himoya qiluvchi qurilma (ROPS), atmosfera ta‘siridan himoya qilish, o‘rindiqlik, yuk platformasi, ko‘ndalang statik barqarorlik burchagi

109. ROPS (o‘lchamlari ko‘rsatilgan chizma, fotosuratlar (agar zarur bo‘lsa) va xususiyatlar)

a) Ximoya karkasi

b) Mavjud/mavjud emas

d) Ishlab chiqaruvchining markasi (lari)

e) Bozorda mahsulot aylanishi uchun yagona belgi (tasdiqlash belgisi)

.....
f) Ichki va tashqi o‘lchamlar

g) Materiallar va konstruksiya

IX bob. Operator kabinasi

110. Mavjud/mavjud emas

a) Ishlab chiqaruvchining markasi (lari)

b) Bozorda mahsulot aylanishining yagona belgisi (rasmiy tasdiqlash belgisi)

.....
d) Eshiklar (soni, o‘lchamlari, ochilish yo‘nalishi, qulflar va ilmoqlar)

e) Deraza va favqulodda chiqishlar (soni, o‘lchamlari, joylashuvi)

f) Atmosfera ta‘siridan himoya qiluvchi boshqa qurilmalar (tavsif):

g) Ichki va tashqi o‘lchamlar

i) Xavfsizlik yoyi oldingi/orqangi, yonboshlanadi/yonboshlanmaydi

j) Mavjud/mavjud emas

k) Xususiyatlari (joylashtirish, mahkamlash va h.k.)

l) Ishlab chiqaruvchi markasi (yoki savdo belgisi)

m) Bozorda mahsulot aylanishi uchun yagona belgi (tasdiqlash belgisi)

.....
n) O‘lchamlari

o) Materiallar va konstruksiya

p) Ish maydoni va operatorning ish joyiga kirishi (ta‘rif, tavsiflar, chizmalar va o‘lchamlar)

111. O‘rindiqlik va oyoq tayanchlari

a) Operator o‘rindiqli(i) (chizmalar, fotosuratlar, ta‘rif)

b) Ishlab chiqaruvchi markasi yoki savdo belgisi

d) Bozorda mahsulot aylanishi uchun yagona belgi (tasdiqlash belgisi)

e) O'rindiq turi toifasi

f) Joylashuvi va asosiy xususiyatlari

g) Sozlash tizimi

i) Sozlash va blokirovka qilish dipazoni

j) Yo'lovchi o'rindiqlari (soni, o'lchamlari, joylashuvi va xususiyatlari)

112. Oyoq tayanchlari (soni, o'lchamlari, joylashuvi)

113. Yuklash platformasi

114. O'lchamlarmm

115. Joylashuvi.....

116. Texnik jihatdan ruxsat etilgan yuklanishkg

a) O'qlarga yuklanishni taqsimlashkg

117. Radio shovqinlardan himoyalanih

118. Dvigatel bo'linmasi korpusi materiali va xususiyatlari, chizmalari (yoki fotosuratlar), shuningdek ular bilan yonma yon joylashgan salon detallari

119. Dvigatel bo'linmasidagi metall uzellar joylashuvini ko'rsatadigan chizmalar yoki fotosuratlar (masalan, isitish qurilmasi, zaxira g'ildirak, xavo filtri, rul boshqaruvi va boshqalar)

120. Radio shovqinlarni bostirish qurilmasining sxemasi va chizmasi

121. O'zgarmas tok qarshiligining nominal qiymati to'g'risidagi ma'lumotlar, shuningdek olovlantirish tizimining yuqori kuchlanishli simlari uchun – bir metr uzunligining qarshiligi nominal qiymati to'g'risidagi ma'lumotlar

122. Ko'ndalang statik barqarorlik burchagigradus

123. Yoritish va yorug'lik signalizatsiyasi asboblari (barcha qurilmalarning joylashishini ko'rsatadigan traktorning tashqi ko'rinishi; soni, elektr simlari, bozorda mahsulotlarning aylanishi uchun yagona belgi (tasdiqlash belgisi) va chiroqdan tarqalayotgan yorug'likning rangi)

X bob. Majburiy qurilmalar

124. Yaqinni ko'rsatuvchi chiroqlar:

a) Old gabarit chiroqlari

b) Orqa gabarit chiroqlari

125. Burilish yo'nalishini ko'rsatuvchi chiroqlar:

old

orqa

yon

126. Orqa yorug'lik qaytargichlar

127. Davlat raqami belgisi yorlig'ini yoritgich chiroq

128. Tormoz signali chirog'i

129. Favqulodda ogohlantirish signali chirog'i

130. Kontur chiroqlari

XI bob. Tavsiya etilgan qurilmalar

131. Uzoqni yorituvchi chiroqlar

132. Tumanga qarshi yorituvchi chiroqlar

133. Tumanga qarshi orqa chiroqlar

- 134. Orqaga yurishni ogohlantirish chiroqlari
- 135. Ish jarayonini yoritish chirog'i
- 136. To'xtab turish chirog'i
- 137. Tirkama yorug'lik signali ishlashini nazorat qilish chirog'i
- 138. Boshqa elektr/elektron qurilmalarning qisqacha tavsiflari (chiroqlardan tashqari) (agar mavjud bo'lsa)

XII bob. Boshqa qurilmalar

- 139. Ovozli signal qurilmalari (joylashuvi)
- 140. Bozorda mahsulot aylanishi uchun yagona belgi (tasdiqlash belgisi)
- 141. Traktor va tirkamalar o'rtasidagi mexanik bog'lanishlar
 - a) Bog'lanish turi
 - b) Ishlab chiqaruvchi markasi (lari)
 - d) Bozorda mahsulot aylanishining yagona belgisi (rasmiy tasdiqlash belgisi)
- e) Qurilma mo'ljallangan:
 - maksimal gorizontaal yuk uchunkg
 - maksimal vertikal yuk uchun (agar mavjud bo'lsa)kg
- d) Gidravlik qurilma bilan ko'tarish - uch nuqtali taqish qurilmasia: mavjud/mavjud emas
- 142. Tirkamaning yoritgichlari va signalizatsiya qurilmalari uchun elektr ulagichlar (tavsiflar)
- 143. Boshqaruv organlari joylashuvi, ishga tushirish va belgilash (tavsiflar, fotosuratlar yoki chizmalar)
- 144. Davlat ro'yxatiga olish yorlig'ining o'rnatilish joyi (shakli va o'lchamlari)
- 145. Old buksir qurilmasi (ko'rsatilgan o'lchamlar bilan chizilgan)
- 146. Traktor (tirkama)ni ishlatish va boshqarish uchun ishlatiladigan o'rnatilgan elektronikaning ta'rifi

XIII bob. Traktorlar va tirkamalarni sertifikatlash uchun tavsiflarning qisqartirilgan ro'yxati

Qisqartirilgan ro'yxat, agar komponentlarda bir yoki bir nechta muvofiqlik sertifikatlari, turni tasdiqlash xabarlari va Milliy akkreditatsiya tizimi reyestriga kiritilgan sinov laboratoriyasi (markazi) tomonidan berilgan sinov hisobotlari mavjud bo'lsa, xavfsizlik talablari alohida talablariga muvofiq to'ldiriladi.

Bunday holda, ushbu bobning 1 - 12-bandlarida keltirilgan traktor yoki tirkama yoki komponentlarning tegishli texnik tavsiflari uchun tegishli sinov hisobotlarining raqamlari, muvofiqlik sertifikatlari, har bir traktor yoki tirkama (variant, versiya) turi uchun turni tasdiqlash xabarlari ko'rsatiladi.

Agar berilgan sinov hisobotlari, muvofiqlik sertifikatlari yoki alohida talablarga muvofiqligini tasdiqlash to'g'risidagi xabarlar mavjud bo'lmasa, tegishli paragraflar asosiy xususiyatlarning to'liq ro'yxatida keltirilgan zarur ma'lumotlar bilan to'ldiriladi.

1. Umumiy qoidalar

- a) Tovar (ishlab chiqaruvchining nomi)
- b) Turi (agar zarur bo'lsa, variantlar va versiyalarni ko'rsating)
- d) Savdo markasi (agar zarur bo'lsa)
- e) Traktor (tirkama) da mavjud bo'lsa, turini belgilash uchun tavsiflar

- f) Ishlab chiqaruvchi yorlig‘i (joylashuvi o‘rni va o‘rnatish usuli)
- g) Shassi raqami (o‘rnatish joyi)
- i) Traktor (tirkama) toifasi
- j) Ishlab chiqaruvchining nomi va manzili
- k) Komponentlar va alohida texnik elementlar uchun bozorda mahsulot aylanishining yagona belgisini qo‘llash holati va turi (rasmiy tasdiqlash belgisi)

- 1) Ishlab chiqarish joyining nomi va manzili
- 2. Traktor (tirkama) ning asosiy texnik xususiyatlari
(Traktor (tirkama) $\frac{3}{4}$ old ko‘rinishi va $\frac{3}{4}$ orqa ko‘rinishi fotosuratlarini, shuningdek traktor (tirkama)ning ko‘rsatilgan umumiy o‘lchamlari bilan chizma ilova qilinishi kerak.)
- 3 Massa va o‘lchamlari
- 4 Dvigatel
- 5 Transmissiya
- 6 O‘qlar
- 7 Osm (podveska)
- 8 Rul boshqaruvi
- 9 Tormoz tizimi
- 10. Ko‘rinish, oynalar, oyna tozalagichlar va orqa ko‘zgu
- 11. Ag‘darilganda himoya qiluvchi qurilma (ROPS), atmosfera ta’siridan himoya qilish, o‘rindiqlar, yuk platformasi, ko‘ndalang statik barqarorlik burchagi
- 12. Yoritish va yorug‘lik signalizatsiyasi qurilmalari
- 13. Boshqa qurilmalar

XIV-bob. Texnik tavsifni yozish bo‘yicha tavsiyalar

Texnik tavsif bir xil turdagi traktorlar va tirkamalar uchun tuzilgan bo‘lib, ular bir nechta variant va versiyalarni (agar mavjud bo‘lsa) birlashtirishi mumkin. Bir nechta turdagi traktorlar va tirkamalar uchun texnik tavsifni, shu jumladan variantlar va versiyalarni (agar mavjud bo‘lsa) tuzishga ruxsat etiladi, agar berilgan versiyalarning har biri texnik va konstruktiv tavsiflar bo‘yicha aniq belgilangan bo‘lsa.

Muvofiqlik sertifikatlari, turlarni tasdiqlash xabarlarini va xavfsizlik talablarining alohida talablariga muvofiqligini sinov hisobotlari mavjudligiga qarab, texnik ta’rif ushbu hujjatning I yoki II-boblarida ko‘rsatilgan asosiy tavsiflarning to‘liq yoki qisqartirilgan ro‘yxatidan xususiyatlarni mos ravishda o‘z ichiga oladi.

Texnik ta’rifda ma’lumotni taqdim etish shakli erkin.

Tavsiflarning qisqartirilgan ro‘yxati asosida to‘ldirilgan texnik ta’rif ma’lum bir traktor yoki tirkamalarning har bir turi, varianti yoki versiyasiga nisbatan hujjatlashtirilgan ma’lumotlarni birlashtiruvchi jadval bilan to‘ldirilishi mumkin. Masalan, 1-jadval keltirilgan.

1-jadval

Ob‘yekt	Sinov protokoli, muvofiqlik sertifikatini, traktor, tirkama yoki komponentning turini tasdiqlash to‘g‘risidagi xabar	Sinov protokoli, muvofiqlik sertifikatini, traktor, tirkama yoki komponentning turini tasdiqlash to‘g‘risidagi xabar	Turi, variant yoki versiyasi

	raqami	berilgan sanasi	
Orqani ko'rish ko'zgus			

Har bir tur, variant yoki versiya raqamli va/yoki alfavit-raqamli kod bilan aniqlanishi kerak, u tegishli traktor yoki tirkama uchun muvofiqlik sertifikatida va uning ilovasida ham ko'rsatilgan.

XV-bob. Muvofiqlik sertifikatiga ilovada ko'rsatiladigan ma'lumotlar

Muvofiqlik sertifikatiga ilova quyidagi ma'lumotlarni o'z ichiga olishi kerak: ushbu hujjatning II-bobining 1-bandiga muvofiq traktor yoki tirkamaning asosiy konstruktiv tavsifi;

muvofiqlik sertifikatini berish uchun asos bo'lgan hujjatlar ro'yxati. Bunday hujjatlar to'g'risidagi ma'lumotlar traktor yoki tirkamaning xavfsizlik talablarilar talablariga muvofiqligini baholash uchun foydalaniladigan hujjatni bergan tashkilotni aniqlash imkonini beruvchi ma'lumotlar bilan to'ldirilgan ushbu hujjatning III-bobining 1-jadvalida taqdim etilishi mumkin;

traktor yoki tirkama belgilarining ta'rifi. Bozorda mahsulot aylanishining yagona belgisining traktor yoki tirkamada joylashgan joyi, uni traktor yoki tirkamada aniqlash uchun yetarli bo'lgan ta'rifi;

traktor yoki tirkama ustidagi ishlab chiqaruvchi yorlig'ining joylashuvi, uni traktor yoki tirkamada aniqlash uchun yetarli bo'lgan ta'rifi. Identifikatsiya raqamining traktor yoki tirkamasidagi barcha joylarning ta'rifi beriladi;

traktor yoki tirkamaning umumiy ko'rinishi (foto va (yoki) grafik tasvir).

Muvofiqlik sertifikatiga ilova traktor yoki tirkama haqida qo'shimcha ma'lumotlarni o'z ichiga olishi mumkin. Masalan, umumiy foydalanishdagi yo'llarda ikki tomonlama shinalar bilan jihozlangan traktorlardan foydalanishga cheklovlar haqida ma'lumot

Imzo

Lavozim

Sana.....

**Traktorlar va tirkamalarni texnik shartlarga muvofiq toifalar va turlar
bo'yicha tasniflash****I-bob. Traktorlar va tirkamalarning toifalari**

1. T toifa - g'ildirakli traktorlar

T1 toifa: maksimal xisobiy tezligi soatiga 40 km dan oshmaydigan, operatorga yaqinroq joylashgan o'q¹⁾ ning minimal koleya o'lchami kamida 1150 mm, 600 kg ortiq massa bilan yuklangan va klirensi 1000 mm dan ortiq bo'lmagan g'ildirakli traktorlar

T2 toifa - maksimal xisobiy tezligi 40 km/soat dan ortiq bo'lmagan, koleya minimal o'lchami 1150 mm dan kam bo'lmagan, 600 kg dan ortiq massa bilan yuklangan va 600 mm dan ortiq bo'lmagan klirensli g'ildirakli traktorlar. Agar traktorning og'irlik markazi balandligining koleyaning o'rtacha minimal o'lchamiga nisbati 0,9 dan oshsa, u holda maksimal xisobiy tezligi 30 km/soat dan oshmasligi kerak;

T3 toifa - xisobiy maksimal tezligi 40 km/soat dan oshmaydigan va 600 kg dan ortiq bo'lmagan massa bilan yuklangan g'ildirakli traktorlar;

T4 toifa – xisobiy maksimal tezligi soatiga 40 km dan oshmaydigan maxsus maqsadlar uchun g'ildirakli traktorlar:

T4.1 – baland bo'yi ekinlarga, uzumzorlarga ishlov berishda foydalanish uchun mo'ljallangan yuqori klirensli traktorlar.

Ular shassisining balandligi yoki shassisining bir qismining balandligi bilan tavsiflanadi, shuning uchun ular o'simliklar qatorlariga parallel ravishda ulardan ko'tarilgan xolda harakat qilishlari mumkin.

Ular old, o'qlar orasiga, orqaga yoki platformaga o'rnatilishi mumkin bo'lgan ishchi organlar bilan jihozlanish uchun mo'ljallangan. Ishlayotganda traktorning klirensi 1000 mm dan oshadi. Agar traktorning og'irlik markazi balandligining (odatiy shinalar bilan) koleya o'rtacha o'lchamiga nisbati 0,9 dan oshsa, u holda xisobiy maksimal tezligi 30 km/soat dan oshmasligi kerak;

T4.2 – o'takeng traktorlar. Ular muhim o'lchamlari bilan ajralib turadi va yirik qishloq xo'jaligi ekin maydonlariga ishlov berish uchun maxsus mo'ljallangan;

T4.3 –qishloq xo'jaligi ishlarini bajarish uchun mo'ljallangan uskunalari almashadigan, to'rt g'ildiragi ham yetakchi bo'lgan, ramalik, bir yoki bir nechta quvvat uzatish valli, texnik jihatdan ruxsat etilgan umumiy massasi 10 tonnadan oshmaydigan va to'liq jixozlangan massasining unga nisbati 2,5 dan kam bo'lmagan past klirensli qishloq xo'jaligi traktorlari. Bunday traktorlarning og'irlik markazining balandligi (odatiy shinalar bilan) 850 mm dan kam bo'ladi;

T5 toifasi: maksimal xisobiy tezligi soatiga 40 km dan ortiq bo'lgan g'ildirakli traktorlar.

2. C toifa – zanjir yuritmalı traktorlar

C1 - C5 toifali zanjir yuritmalı traktorlarning ta'riflari T1 - T5 toifali g'ildirakli traktorlar toifalarining ta'riflariga o'xshash;

C 4.1 toifali yuqori klirensli zanjir yurtimali traktor ta'rifi T4.1 toifasidagi g'ildirakli traktorlarning ta'rifiga o'xshaydi.

C4.2 qo'shimcha keng izli traktorlar ta'rifi T4.2 toifasidagi g'ildirakli traktorlarning ta'rifiga o'xshaydi.

3. R toifa - tirkamalar

R1 toifa: texnik jihatdan ruxsat etilgan umumiy massasi 1500 kg dan oshmaydigan tirkamalar.

R2 toifa: texnik jihatdan ruxsat etilgan umumiy massasi 1500 kg dan ortiq, lekin 3500 kg dan oshmaydigan tirkamalar.

R3 toifa: texnik jihatdan ruxsat etilgan umumiy massasi 3500 kg dan ortiq, lekin 21000 kg dan oshmaydigan tirkamalar.

R4 toifa: texnik jihatdan ruxsat etilgan umumiy massasi 21000 kg dan ortiq bo'lgan tirkamalar.

Maksimal xisobiy tezligiga qarab tirkamalarning har bir toifasi "a" yoki "b" harflari bilan belgilanadi:

"a" - maksimal xisobiy tezligi soatiga 40 km dan oshmaydigan tirkamalar;

"b" - maksimal xisobiy tezligi soatiga 40 km dan ortiq bo'lgan tirkamalar.

Masalan, Rb3 toifali tirkama uchun o'qlar bo'ylab umumiy texnik ruxsat etilgan massa taqsimoti 3500 kg dan ortiq, lekin 21000 kg dan oshmaydi va uni T5 toifali traktor bilan tortish uchun mo'ljallangan.

II-bob. Traktor va tirkamalarning turlari

4. G'ildirakli traktorlar

a) Traktor turi - bir toifadagi traktorlar, ular quyidagilar bilan tavsiflanadi:

bitta ishlab chiqaruvchi;

bir xil turdagi belgi;

bir xil konstruktiv tavsifli;

shassi ramasi: lonjeron/sharnir-bo'g'imli (aniq va muhim farqli);

dvigatel (ichki yonuvli dvigatel/elektrodvigatel/gibrid uzatmali);

o'qlar soni.

b) Variant - bir xil turdagi traktorlar, ularda farq qilmaydi:

dvigateli:

xarakat prinsipi;

silindrlar soni va joylashuvi;

quvvati (30% dan ortiq, ya'ni maksimal quvvatning minimaliga nisbati 1,3 dan oshmaydi);

ishchi sig'imi (20% dan ortiq, ya'ni maksimal ishchi sig'imning minimaliga nisbati 1,2 dan oshmaydi);

yetaklovchi o'qlar (soni, joylashuvi va uzatmasi);

boshqariladigan o'qlar (soni va joylashuvi);

yuklangan xolatda ruxsat etilgan maksimal massa bilan (10% dan ortiq);

transmissiya turi;

yuritma tizimining turi (zanjir yuritmalı traktorlar uchun);

ag'darilganda himoya qilish qurilmasi;

tormoz o'qlari (soni bo'yicha).

d) Versiya - turini tasdiqlash hujjatlarida ko'rsatilgan tavsiflarning kombinatsiyasiga ega traktorlar.

III-bob. Zanjir yuritmalı traktorlar

5. Zanjir yuritmalı traktorlar turlarining ta'riflari – g'ildiraklı traktorlar turlari ta'riflariga o'xshash.

IV-bob. Tirkamalar

6. Tirkamalar turi - bir xil toifadagi tirkamalar, ular quyidagilar bilan tavsiflanadi:

bitta ishlab chiqaruvchi;

bir xil turdagi belgi;

bir xil konstruktiv xususiyatlari:

shassi ramasi: lonjeronli/sharnir-bo'g'imli (aniq va muhim farqli);

o'qlar soni.

7. Variant - bir xil turdagi tirkamalar, ular bir-biridan farq qilmaydi:

boshqariladigan o'qlar (soni va joylashuvi);

yuklangan holatda maksimal ruxsat etilgan massa (10% dan ortiq);

tormoz o'qlari (soni bo'yicha).

V-bob. Traktor dvigatellarining chiqindi gazlari tarkibidagi zararlı moddalarning chiqarishi darajasiga qarab tasnifl

8. Traktor dvigatellarining chiqindi gazlari tarkibidagi zararlı moddalarning chiqarishi darajasiga qarab, traktorlar va siqilish hisobiga olovlanadigan ichki yonuv dvigatellarini tasniflash jadvalga muvofiq amalga oshiriladi.

Jadval

Ekologik sinfi	Traktorlar va siqilish xisobiga olovlanadigan ichki yonuv dvigatellariga texnik talablar
0 ¹⁾	Texnik jihatdan tartibga solish sohasidagi normativ hujjat talablariga mos bo'lishi kerak
1 ¹⁾	BMT qoidalari 96, Texnik jihatdan tartibga solish sohasidagi

	normativ hujjat talablariga mos bo'lishi kerak
2 ²⁾	Ushbu xavfsizlik talablariga 5-ilovaning 1-jadvali va 14-bandi, Texnik jihatdan tartibga solish sohasidagi normativ hujjat talablariga mos bo'lishi kerak, BMT qoidalari 96
3A	Ushbu xavfsizlik talablariga 5-ilovaning 1-jadval va 14-bandi

1) Ushbu xavfsizlik talablariga muvofiqligini tasdiqlash imkoniyatini ta'minlash uchun talablar ishlayotgan traktorlarga ehtiyot qismlar sifatida yetkazib beriladigan siqilish xisobiga olovlanadigan ichki yonuv dvigatellariga qo'llaniladi.

2) Mazkur talablar ishlayotgan traktorlarga ehtiyot qismlar sifatida yetkazib berilayotgan siqilish xisobiga olovlanadigan ichki yonuv dvigatellariga nisbatan ushbu xavfsizlik qoidalari kuchga kirgandan boshlab bir yildan keyin qo'llaniladi

4-ilova
Qishloq xo'jaligi traktorlari va ularning tirkamalari
xavfsizligi to'g'risida talablarga

1-jadval. Traktorlar va tirkamalar uchun xavfsizlik talablari ro'yxati

Traktorlar va tirkamalar xavfsizligiga talablar ro'yxati

Traktor yoki tirkamalarining tavsifi yoki ko'rsatkichi	Ushbu xavfsizlik qoidalari yoki standart yoxud BMT qoidalari bilan tavsifi yoki ko'rsatkichlarga qo'yilgan talablar	Ushbu xavfsizlik qoidalari yoki standart yoxud BMT qoidalari bilan belgilangan nazorat usullari	Traktor va tirkamalar toifalari					
			T1	T2	T3	T5	C (C4 dan boshqa)	R
1	2	3	4	5	6	7	8	9
1. Texnik jihatdan maqbul massa	Ushbu xavfsizlik qoidalari 5- ilovasining I-bobi	Texnik jihatdan tartibga solish sohasidagi normativ hujjat talablariga mos bo'lishi kerak	X	X	X	X	(X)	-
2. Davlat raqami belgisini o'rnatish joyi	Ushbu xavfsizlik qoidalari 5- ilovasining XI-bobi	Ushbu xavfsizlik qoidalari 5- ilovasining XI-bobi	X	X	X	X	I	[X]
3. Yoqilg'i baki	Texnik jihatdan tartibga solish sohasidagi normativ hujjat talablariga mos bo'lishi kerak	Texnik jihatdan tartibga solish sohasidagi normativ hujjat talablariga mos bo'lishi kerak	X	X	X	X	I	-

4. Ballast yuklar1)	Ushbu xavfsizlik qoidalari 5- ilovasining II-bobi	Ushbu xavfsizlik qoidalari 5-ilovasining 2-bandi	X	X	X	X	I	–
5. Tovush signalli qurilma	Texnik jihatdan tartibga solish sohasidagi normativ hujjat talablariga mos bo‘lishi kerak	Texnik jihatdan tartibga solish sohasidagi normativ hujjat talablariga mos bo‘lishi kerak	X	X	X	X	I	–
6. Tashqi shovqin	Texnik jihatdan tartibga solish sohasidagi normativ hujjat talablariga mos bo‘lishi kerak	Texnik jihatdan tartibga solish sohasidagi normativ hujjat talablariga mos bo‘lishi kerak	X	X	X	X	(X)	–
7. Maksimal xisobiy tezlik	Texnik jihatdan tartibga solish sohasidagi normativ hujjat talablariga mos bo‘lishi kerak Ushbu xavfsizlik qoidalari 5- ilovasining IV-bobi	Texnik jihatdan tartibga solish sohasidagi normativ hujjat talablariga mos bo‘lishi kerak Ushbu xavfsizlik qoidalari 5- ilovasining 4-bandi	X	X	X	X	I	–
8. Yuk platformasi1)	Ushbu xavfsizlik qoidalari 5- ilovasining V-bobi	Texnik jihatdan tartibga solish sohasidagi normativ hujjat talablariga mos bo‘lishi kerak	X	X	X	X	I	–
9. Rul boshqaruvi	Texnik jihatdan tartibga solish sohasidagi normativ hujjat talablariga mos bo‘lishi kerak	Texnik jihatdan tartibga solish sohasidagi normativ hujjat talablariga mos bo‘lishi kerak	X	X	X	X	(X)	–
10. Elektromagnit moslik	BMT 10 qoidasi	BMT 10 qoidasi	X	X	X	X	I	–

11. Tormoz tizimlari	Ushbu xavfsizlik qoidalari 5- ilovasining XII-bobi	Texnik jihatdan tartibga solish sohasidagi normativ hujjat talablariga mos bo'lishi kerak	X	X	X	X	X	–
	BMT 13	BMT 13	–	–	–	X	–	(X)
	Texnik jihatdan tartibga solish sohasidagi normativ hujjat talablariga mos bo'lishi kerak	Texnik jihatdan tartibga solish sohasidagi normativ hujjat talablariga mos bo'lishi kerak	–	–	–	–	–	X
12. Yoritish va yorug'lik signalizatsiya qurilmalari	BMT 86 qoidasi	BMT 86 qoidasi	X	X	X	X	I	-
	Texnik jihatdan tartibga solish sohasidagi normativ hujjat talablariga mos bo'lishi kerak. Ushbu xavfsizlik qoidalari 5- ilovasining XX-bobi	Texnik jihatdan tartibga solish sohasidagi normativ hujjat talablariga mos bo'lishi kerak	–	–	–	–	–	X
13. Tortish (buksir) qurilmasi	Ushbu xavfsizlik qoidalari 5- ilovasining VII-bobi	Ushbu xavfsizlik qoidalari 5- ilovasining 7-bandi	X	X	X	X	I	–
14. Traktor va tirkama o'lchamlari hamda tirkama tortish massasi	Ushbu xavfsizlik qoidalari 5- ilovasining VIII-bobi	Texnik jihatdan tartibga solish sohasidagi normativ hujjat talablariga mos bo'lishi kerak	X	X	X	X	I	X
15. Tortish-bog'lash qurilmasiga yuklanish	Texnik jihatdan tartibga solish sohasidagi normativ hujjat talablariga mos	Texnik jihatdan tartibga solish sohasidagi normativ hujjat talablariga mos	–	–	–	–	–	X

	bo'lishi kerak	bo'lishi kerak						
16. Traktor va tirkama konstruksiyasiga talablar	Ushbu xavfsizlik qoidalarini 5- ilovasining XIII-bobi	Texnik jihatdan tartibga solish sohasidagi normativ hujjat talablariga mos bo'lishi kerak	X	X	X	X	I	[X]
17. Qismlar ximoyasi	Texnik jihatdan tartibga solish sohasidagi normativ hujjat talablariga mos bo'lishi kerak	Texnik jihatdan tartibga solish sohasidagi normativ hujjat talablariga mos bo'lishi kerak	X	X	X	X	I	-
18. Mexanik tortish-bog'lash qurilmasi								
traktorning mexanik tortish-bog'lash qurilmasi ²⁾	Texnik jihatdan tartibga solish sohasidagi normativ hujjat talablariga mos bo'lishi kerak	Texnik jihatdan tartibga solish sohasidagi normativ hujjat talablariga mos bo'lishi kerak	X	X	X	X	I	-
tirkama bog'ich xalqasi	Texnik jihatdan tartibga solish sohasidagi normativ hujjat talablariga mos bo'lishi kerak	Texnik jihatdan tartibga solish sohasidagi normativ hujjat talablariga mos bo'lishi kerak	-	-	-	-	-	X
19. Ishlab chiqaruvchi yorlig'i	Ushbu xavfsizlik qoidalarini 5- ilovasining IX-bobi	Texnik jihatdan tartibga solish sohasidagi normativ hujjat talablariga mos bo'lishi kerak	X	X	X	X	I	[X]
20. Eksploatatsiya bo'yicha qo'llanma	Texnik jihatdan tartibga solish sohasidagi normativ hujjat talablariga mos	Визуал баҳолаш	X	X	X	X	I	X

	bo'lishi kerak							
	Texnik jihatdan tartibga solish sohasidagi normativ hujjat talablariga mos bo'lishi kerak	Визуал баҳолаш	(X)	(X)	(X)	(X)	(X)	(X)
21. Tirkama tormoz uzatmasini ulash qurilmasi	Ushbu xavfsizlik qoidalari 5- ilovasining X-bobi	Texnik jihatdan tartibga solish sohasidagi normativ hujjat talablariga mos bo'lishi kerak	X	X	X	(X)	I	X
22. Zararli moddalar chiqimi	Ushbu xavfsizlik qoidalari 5- ilovasining XVII-bobi	BMT 96 qoidasi	X	X	X	X	X	–
23. Spidometr1)	BMT 39 qoidasi	BMT 39 qoidasi	–	–	–	X	–	–
24. Suyuqlik chayqalib sochilishidan ximoya sistemasi	Texnik jihatdan tartibga solish sohasidagi normativ hujjat talablariga mos bo'lishi kerak	Texnik jihatdan tartibga solish sohasidagi normativ hujjat talablariga mos bo'lishi kerak	–	–	–	(X)	–	-
25. Shinalar	BMT 106 qoidasi	BMT 106 qoidasi	X	X	X	X	–	X
26. Tezlikni cheklash qurilmasi	BMT qoidasi	BMT 89 qoidasi	–	–	–	X	–	–
27. Yonbosh ximoya	BMT 73 qoidasi	BMT 73 qoidasi	–	–	–	(X)	–	(X)
28. Orqadan ximoya qurilmasi	BMT 58 qoidasi	BMT 58 qoidasi	–	–	–	–	–	[X]
29. Tirkama barqarorligi	Texnik jihatdan tartibga solish sohasidagi normativ	Texnik jihatdan tartibga solish sohasidagi normativ	–	–	–	–	–	X

	hujjat talablariga mos bo'lishi kerak	hujjat talablariga mos bo'lishi kerak						
30 Yarim tirkama tayanch qurilmasi	Texnik jihatdan tartibga solish sohasidagi normativ hujjat talablariga mos bo'lishi kerak	Texnik jihatdan tartibga solish sohasidagi normativ hujjat talablariga mos bo'lishi kerak	-	-	-	-	-	X
31. Dvigatelni ishga tushirish va to'xtatishga talablar	Texnik jihatdan tartibga solish sohasidagi normativ hujjat talablariga mos bo'lishi kerak	Texnik jihatdan tartibga solish sohasidagi normativ hujjat talablariga mos bo'lishi kerak	X	X	X	X	I	-
32. Ag'darilib ketganda ximoya qurilmasi (ROPS)	Ushbu xavfsizlik qoidalari 5- ilovasining III-bobi	Texnik jihatdan tartibga solish sohasidagi normativ hujjat talablariga mos bo'lishi kerak	X	X	X	X	I	-
33. Tushib ketayotgan predmetlardan ximoya qilish qurilmasi (FOPS)	Ushbu xavfsizlik qoidalari 5- ilovasining III-bobi	Texnik jihatdan tartibga solish sohasidagi normativ hujjat talablariga mos bo'lishi kerak	X	X	X	X	I	-
34. Operatorni ximoya qilish qurilmasi (OPS)	Ushbu xavfsizlik qoidalari 5- ilovasining III-bobi	Texnik jihatdan tartibga solish sohasidagi normativ hujjat talablariga mos bo'lishi kerak	X	X	X	X	I	-
35. Dvigatelni gazsimon yoqilg'i bilan ta'minlash qurilmasini o'rnatish (siqilgan tabiiy gaz,	Ushbu xavfsizlik qoidalari 5- ilovasining XIX-bobi	Texnik jihatdan tartibga solish sohasidagi normativ hujjat talablariga mos bo'lishi kerak	(X)	(X)	(X)	(X)	(X)	-

suyultirilgan neft gazi)								
36. Operator o‘rindig‘i va ish makoni	Texnik jihatdan tartibga solish sohasidagi normativ hujjat talablariga mos bo‘lishi kerak	Texnik jihatdan tartibga solish sohasidagi normativ hujjat talablariga mos bo‘lishi kerak	X	–	X	X	I	–
37. Kirish tizimi	Texnik jihatdan tartibga solish sohasidagi normativ hujjat talablariga mos bo‘lishi kerak	Texnik jihatdan tartibga solish sohasidagi normativ hujjat talablariga mos bo‘lishi kerak	X	X	X	X	I	–
	Texnik jihatdan tartibga solish sohasidagi normativ hujjat talablariga mos bo‘lishi kerak	Texnik jihatdan tartibga solish sohasidagi normativ hujjat talablariga mos bo‘lishi kerak	–	–	–	–	–	X
38. Boshqaruv organlari	Texnik jihatdan tartibga solish sohasidagi normativ hujjat talablariga mos bo‘lishi kerak	Texnik jihatdan tartibga solish sohasidagi normativ hujjat talablariga mos bo‘lishi kerak	X	X	X	X	I	–
	Ushbu xavfsizlik qoidalari 5- ilovasining XVIII-bobi	Ushbu xavfsizlik qoidalari 5- ilovasining XVIII-bobi	X	X	X	X	I	–
39. Tirkama borti platformasi bortlarini qulflash qurilmalari joylashuvi	Texnik jihatdan tartibga solish sohasidagi normativ hujjat talablariga mos bo‘lishi kerak	Texnik jihatdan tartibga solish sohasidagi normativ hujjat talablariga mos bo‘lishi kerak	–	–	–	–	–	X
40. Oynalash	Texnik jihatdan tartibga solish sohasidagi normativ hujjat talablariga mos	Texnik jihatdan tartibga solish sohasidagi normativ hujjat talablariga mos	X	X	X	X	I	-

	bo'lishi kerak	bo'lishi kerak						
	BMT 43 qoidasi	BMT 43 qoidasi	X	X	X	X	I	–
41. Xavfsizlik remenlarini mahkamlash o'ri	BMT 14 qoidasi	BMT 14 qoidasi	(X)	(X)	(X)	X	(X)	-
	Texnik jihatdan tartibga solish sohasidagi normativ hujjat talablariga mos bo'lishi kerak	Texnik jihatdan tartibga solish sohasidagi normativ hujjat talablariga mos bo'lishi kerak	X	X	X	-	I	-
42. Xavfsizlik remenlari	BMT 16 qoidasi	BMT 16 qoidasi	–	–	–	X	–	–
43. Ko'rish maydoni	BMT 71 qoidasi	BMT 71 qoidasi	X	X	X	X	I	–
44. Orqani ko'rish ko'zgusi	Ushbu xavfsizlik qoidalari 5- ilovasining VI-bobi	BMT 46 qoidasi	X	X	(X)	X	I	–
45. Operator o'rindig'i	Texnik jihatdan tartibga solish sohasidagi normativ hujjat talablariga mos bo'lishi kerak	Texnik jihatdan tartibga solish sohasidagi normativ hujjat talablariga mos bo'lishi kerak	X	X	X	X	I	–
46. Operator ish o'rnida shovqin darajasi	Ushbu xavfsizlik qoidalari 5- ilovasining 59-bandi	Ushbu xavfsizlik qoidalari 5- ilovasining 13.6-bandi	X	X	X	X	I	–
47. Vibratsiya xavfsizligi	Texnik jihatdan tartibga solish sohasidagi normativ hujjat talablariga mos bo'lishi kerak	Texnik jihatdan tartibga solish sohasidagi normativ hujjat talablariga mos bo'lishi kerak	X	X	X	X	I	–

Shartli belgilar

X - talab qoʻllaniladi;

(X) - talab qoʻllanilishini ishlab chiqaruvchi belgilaydi;

[X] - belgilangan standartlar yoki BMT qoidalari tirkamalarga qoʻllaniladigan talablarga nisbatan qoʻllaniladi;

I - gʻildirakli traktorlar kabi, toifasiga qarab;

“-” - talab qoʻllanilmaydi;

1) - agarda konstruksiyada koʻzda tutilgan boʻlsa

2) - mexanik tortish-bogʻlash qurilmalari turi va tur oʻlchamlari belgilanmaganlari uchun Texnik jihatdan tartibga solish sohasidagi normativ hujjat talablariga mos boʻlishini tasdiqlash talab qilinmaydi.

2-jadval. Maxsus traktorlar uchun xavfsizlik talablari roʻyxati

Maxsus traktorlarga xavfsizlik talablari roʻyxati

Traktor	tavsifi	yoki	Ushbu xavfsizlik qoidalari	Ushbu xavfsizlik qoidalari	Traktorlar toifalari
----------------	----------------	-------------	-----------------------------------	-----------------------------------	-----------------------------

ko'rsatkichi	yoki standart yoxud BMT qoidalari bilan tavsifi yoki ko'rsatkichlarga qo'yilgan talablar	yoki standart yoxud BMT qoidalari bilan belgilangan nazorat usullari	T4.1	T4.2	C4.2	T4.3	C4.1
1	2	3	4	5	6	7	
1. Texnik jihatdan maqbul massa	Ushbu xavfsizlik qoidalari 5- ilovasining I-bobi	Texnik jihatdan tartibga solish sohasidagi normativ hujjat talablariga mos bo'lishi kerak	X	X	X	X	X
2. Davlat raqami belgisini o'rnatish joyi	Ushbu xavfsizlik qoidalari 5- ilovasining XI-bobi	Ushbu xavfsizlik qoidalari 5- ilovasining XI-bobi	(X)	(X)	X	X	(X)
3. Yoqilg'i baki	Texnik jihatdan tartibga solish sohasidagi normativ hujjat talablariga mos bo'lishi kerak	Texnik jihatdan tartibga solish sohasidagi normativ hujjat talablariga mos bo'lishi kerak	X	X	X	X	X
4. Ballast yuklar1)	Ushbu xavfsizlik qoidalari 5- ilovasining II-bobi	Ushbu xavfsizlik qoidalari 5- ilovasining II-bobi	X	X	X	X	X
5. Tovush signalli qurilma	Texnik jihatdan tartibga solish sohasidagi normativ hujjat talablariga mos bo'lishi kerak	Texnik jihatdan tartibga solish sohasidagi normativ hujjat talablariga mos bo'lishi kerak	X	X	X	X	X
6. Tashqi shovqin	Texnik jihatdan tartibga solish sohasidagi normativ hujjat talablariga mos bo'lishi kerak	Texnik jihatdan tartibga solish sohasidagi normativ hujjat talablariga mos bo'lishi kerak	(X)	(X)	(X)	(X)	(X)
7. Maksimal xisobiy tezlik	Texnik jihatdan tartibga solish sohasidagi normativ hujjat talablariga mos bo'lishi kerak Ushbu xavfsizlik qoidalari 5- ilovasining IV-bobi	Texnik jihatdan tartibga solish sohasidagi normativ hujjat talablariga mos bo'lishi kerak Ushbu xavfsizlik qoidalari 5- ilovasining IV-bobi	X	X	X	X	X
8. Yuk platformasi	Ushbu xavfsizlik qoidalari 5-	Texnik jihatdan tartibga solish	(X)	(X)	(X)	(X)	(X)

	ilovasining V-bobi	sohasidagi normativ hujjat talablariga mos bo'lishi kerak						
9. Elektromagnit moslik	BMT 10 qoidasi	BMT 10 qoidasi	X	X	X	X	X	X
10. Rul boshqaruvi	Texnik jihatdan tartibga solish sohasidagi normativ hujjat talablariga mos bo'lishi kerak	Texnik jihatdan tartibga solish sohasidagi normativ hujjat talablariga mos bo'lishi kerak	X	X	(X)	X	SD	
11. Tormoz tizimlari	Ushbu xavfsizlik qoidalari 5-ilovasining XII-bobi	Texnik jihatdan tartibga solish sohasidagi normativ hujjat talablariga mos bo'lishi kerak	(X)	X	X	X	(X)	
12. Yoritish va yorug'lik signalizatsiya qurilmalari	BMT 86 qoidasi	BMT 86 qoidasi	(X)	(X)	(X)	(X)	(X)	(X)
13. Tortish (buksir) qurilmasi	Ushbu xavfsizlik qoidalari 5-ilovasining VII-bobi	Ushbu xavfsizlik qoidalari 5-ilovasining VII-bobi	(X)	X	X	X	(X)	
14. Traktor o'lchamlari va tortiladigan (buksirlanadigan) tirkama massasi	Ushbu xavfsizlik qoidalari 5-ilovasining VIII-bobi	Texnik jihatdan tartibga solish sohasidagi normativ hujjat talablariga mos bo'lishi kerak	(X)	X	(X)	X	(X)	
15. Qismlar ximoyasi	Texnik jihatdan tartibga solish sohasidagi normativ hujjat talablariga mos bo'lishi kerak	Texnik jihatdan tartibga solish sohasidagi normativ hujjat talablariga mos bo'lishi kerak	(X)	X	(X)	X	(X)	
16. Mexanik tortish-bog'lash qurilmasi2)	Texnik jihatdan tartibga solish sohasidagi normativ hujjat talablariga mos bo'lishi kerak	Texnik jihatdan tartibga solish sohasidagi normativ hujjat talablariga mos bo'lishi kerak	X	(X)	(X)	X	X	
17. Ishlab chiqaruvchi yorlig'i	Ushbu xavfsizlik qoidalari 5-ilovasining IX-bobi	Texnik jihatdan tartibga solish sohasidagi normativ hujjat talablariga mos bo'lishi kerak	X	X	X	X	X	
18. Ekspluatatsiya bo'yicha qo'llanma	Texnik jihatdan tartibga solish sohasidagi normativ hujjat talablariga mos bo'lishi kerak	Визуал баҳолаш	X	X	X	X	X	

	Texnik jihatdan tartibga solish sohasidagi normativ hujjat talablariga mos bo'lishi kerak	Визуал баҳолаш	(X)	(X)	(X)	(X)	(X)
19. Tirkama tormoz uzatmasini ulash qurilmasi	Ushbu xavfsizlik qoidalari 5- ilovasining X-bobi	Texnik jihatdan tartibga solish sohasidagi normativ hujjat talablariga mos bo'lishi kerak	X	(X)	(X)	(X)	(X)
20. Zararli moddalar chiqimi	ba	BMT № 96 qoidasi	X	X	X	X	X
21. Shinalar	BMT 106 qoidasi	BMT 106 qoidasi	X	X	-	X	-
22. Dvigatelni ishga tushirish va to'xtatishga talablar	Texnik jihatdan tartibga solish sohasidagi normativ hujjat talablariga mos bo'lishi kerak	Texnik jihatdan tartibga solish sohasidagi normativ hujjat talablariga mos bo'lishi kerak	X	X	X	X	X
23. Ag'darilib ketganda ximoya qurilmasi (ROPS)	Ushbu xavfsizlik qoidalari 5- ilovasining III-bobi	Texnik jihatdan tartibga solish sohasidagi normativ hujjat talablariga mos bo'lishi kerak	SD	X	(X)	X	SD
24. Operator ish makoni	Texnik jihatdan tartibga solish sohasidagi normativ hujjat talablariga mos bo'lishi kerak	Texnik jihatdan tartibga solish sohasidagi normativ hujjat talablariga mos bo'lishi kerak	(X)	(X)	(X)	(X)	(X)
25. Kirish tizimi	Texnik jihatdan tartibga solish sohasidagi normativ hujjat talablariga mos bo'lishi kerak	Texnik jihatdan tartibga solish sohasidagi normativ hujjat talablariga mos bo'lishi kerak	X	X	X	X	X
26. Boshqaruv organlari	Texnik jihatdan tartibga solish sohasidagi normativ hujjat talablariga mos bo'lishi kerak	Texnik jihatdan tartibga solish sohasidagi normativ hujjat talablariga mos bo'lishi kerak	X	X	(X)	X	X
	Ushbu xavfsizlik qoidalari 5- ilovasining XVIII-bobi	Ushbu xavfsizlik qoidalari 5- ilovasining XVIII-bobi	X	X	X	X	X
27. Oynalash	Texnik jihatdan tartibga solish sohasidagi normativ hujjat	Texnik jihatdan tartibga solish sohasidagi normativ hujjat	X	X	X	X	X

	talablariga mos bo'lishi kerak	talablariga mos bo'lishi kerak						
	BMT 43 qoidasi	BMT 43 qoidasi	X	X	X	X	X	X
28. Ko'rish maydoni	BMT 71 qoidasi	BMT 71 qoidasi	(X)	(X)	(X)	X	(X)	(X)
29. Orqani ko'rish ko'zgusi	Ushbu xavfsizlik qoidalari 5- ilovasining VI-bobi	BMT 46 qoidasi	(X)	X	X	X	X	(X)
30. Operator o'rindig'i	Texnik jihatdan tartibga solish sohasidagi normativ hujjat talablariga mos bo'lishi kerak	Texnik jihatdan tartibga solish sohasidagi normativ hujjat talablariga mos bo'lishi kerak	(X)	X	X	X	X	(X)
31. Operator ish o'rnida shovqin darajasi	Ushbu xavfsizlik qoidalari 5- ilovasining 59-bandi	Ushbu xavfsizlik qoidalari 5- ilovasining 59-bandi	(X)	X	X	X	X	(X)
32. Vibratsiya xavfsizligi	Texnik jihatdan tartibga solish sohasidagi normativ hujjat talablariga mos bo'lishi kerak	Texnik jihatdan tartibga solish sohasidagi normativ hujjat talablariga mos bo'lishi kerak	X	X	X	X	X	X
33. Traktor konstruksiyasiga talablar	Ushbu xavfsizlik qoidalari 5- ilovasining XIII-bobi	Texnik jihatdan tartibga solish sohasidagi normativ hujjat talablariga mos bo'lishi kerak	X	X	X	X	X	X
34. Dvigatelni gazsimon yoqilg'i bilan ta'minlash qurilmasini o'rnatish (siqilgan tabiiy gaz, suyultirilgan neft gazi)	Ushbu xavfsizlik qoidalari 5- ilovasining XVII-bobi	Texnik jihatdan tartibga solish sohasidagi normativ hujjat talablariga mos bo'lishi kerak	(X)	(X)	(X)	(X)	(X)	(X)
<p>Shartli belgilar</p> <p>X - talab qo'llaniladi;</p>								

- (X) - talab qoʻllanilishini ishlab chiqaruvchi belgilaydi;
- SD - talab oʻrnatilmagan;
- “-” - talab qoʻllanilmaydi;
- 1) - agarda konstruksiyada koʻzda tutilgan boʻlsa
- 2) - mexanik tortish-bogʻlash qurilmalari turi va tur oʻlchamlari belgilanmaganlari uchun Texnik jihatdan tartibga solish sohasidagi normativ hujjat talablariga mos boʻlishini tasdiqlash talab qilinmaydi.

**Traktorlar va tirkamalarga qo'yiladigan xavfsizlik
talablari**

**I-bob. G'ildirakli traktorlarning texnik jihatdan maqbul ekspluatasion
massasiga qo'yiladigan talablar**

1. Traktorning texnik jihatdan ruxsat etilgan ekspluatasion massasi va uning traktor toifasiga qarab o'qlar bo'ylab maqbul maksimal taqsimlanishi ishlab chiqaruvchining ekspluatatsiya bo'yicha qo'llanmasida ko'rsatilgan qiymatlardan oshmasligi kerak.

Ishlab chiqaruvchi tomonidan belgilangan texnik jihatdan maqbul ekspluatasion massa sinov laboratoriyasida (markazda), xususan, tormoz tizimi va boshqaruvning samaradorligi bo'yicha o'tkazilgan ijobiy sinov natijalari bilan tasdiqlanishi kerak.

2. Traktor yuklanganda, boshqariladigan o'qning g'ildiraklari tomonidan yo'lga uzatiladigan massa yukli traktor massasining kamida 20% bo'lishi kerak.

II- bob. G'ildirakli traktorlarning ballast yuklariga qo'yiladigan talablar

3. Agar ushbu xavfsizlik talablariga rioya qilish uchun traktorlar ballast yuklar bilan jihozlangan bo'lishi kerak bo'lsa, u holda ballast yuklar traktor ishlab chiqaruvchi tomonidan ta'minlanishi, traktorga o'rnatish uchun qulay bo'lishi va ishlab chiqaruvchi belgisida $\pm 5\%$ xatolik bilan kilogrammdagi vazni ko'rsatilgan kerak. Tez-tez yechish/o'rnatish uchun mo'ljallangan oldingi ballast yuklar konstruksiyasi tutqichlar uchun kamida 25 mm xavfsizlik bo'shlig'ini ta'minlash uchun mo'ljallangan bo'lishi kerak. Ballast yuklarni o'rnatish usuli ularning bexosdan ajralishining oldini olishi kerak (masalan, traktor ag'darilganda).

III- bob. Traktor kabinasining himoya xususiyatlari

4. Qishloq xo'jaligi traktorlari ag'darilganda himoya qilish moslamalariga (ROPS) ega bo'lishi yoki ag'darilganda himoya qilish moslamalari bilan butlangan kabina bilan jihozlangan bo'lishi kerak. Yuqoridan tushayotgan predmetlardan ob'yektni himoya qilish moslamalarini (FOPS) o'rnatish zarurati ishlab chiqaruvchi tomonidan traktorning mo'ljallangan qo'llanilishiga muvofiq belgilanadi (qabul qilinadigan dastur to'g'risidagi ma'lumotlar foydalanuvchi qo'llanmasida aks ettirilishi kerak).

5. Operatorni himoya qilish qurilmalari

Qishloq xo'jaligi traktorlari uchun yuqoridan tushayotgan predmetlardan ob'yektni himoya qilish moslamalari (FOPS) Texnik jihatdan tartibga solish sohasidagi normativ hujjat talablariga mos bo'lishi kerak.

Ag'darilganda himoya qiluvchi moslamalar (ROPS) qishloq xo'jaligi traktorlari Texnik jihatdan tartibga solish sohasidagi normativ hujjat talablariga mos bo'lishi kerak.

Bunda, ag'darilganda himoya moslamalari (ROPS) statik yoki dinamik sinovdan o'tkaziladi (ikkalasi ham shart emas).

O'rmon xo'jaligi traktorlari uchun operatorni himoya qilish moslamalari (OPS) Texnik jihatdan tartibga solish sohasidagi normativ hujjat talablariga mos bo'lishi kerak ga mos kelishi kerak.

6. Traktorni mo'ljallangan maqsadda ishlatganda, operatorning xavfli moddalar bilan aloqa qilish xavfi mavjud bo'lgan hollarda, traktorlarni kabinalar bilan jihozlash tavsiya etiladi. Dvigatel ishlayotganda kabinadagi uglerod oksidi konsentratsiyasi 20 mg/m^3 dan oshmasligi kerak.

IV- bob. G'ildirakli traktorlarning maksimal xisobiy tezligini hisoblash va tekshirishga qo'yiladigan talablar

7. Sinov laboratoriyasi (markazi) traktorning maksimal xisobiy tezligini aniqlashi uchun ishlab chiqaruvchi transmissiya uzatma soni, yetaklovchi g'ildirakning bir marta to'liq aylanishida bosib o'tadigan haqiqiy yo'li uzunligini va dvigatelning nominal aylanishlar chastotasini ko'rsatishi kerak.

8. Traktorlarini sinovdan o'tkazishda, harakat tezligi, traktor bir o'tishda oldinga va teskari yo'nalishda yurib o'tishi kerak bo'lgan tekis to'g'ri chiziqli uchastkada o'lchanishi kerak. Uchastka yuzasi qattiq materialdan yasalgan bo'lishi, yassi, tekis, uzunligi kamida 100 m bo'lishi kerak va nishabligi 1,5% dan ko'p bo'lmagan qiyaliklarga ruxsat beriladi.

9. Sinov paytida traktorlar ish rejimida bo'lishi, yuksiz, ballast yuklari va maxsus jihozlarsiz bo'lishi kerak hamda shinalar bosimi ishlab chiqaruvchi ko'rsatgan transport ishlarini bajarish uchun belgilangan bosimga mos kelishi kerak.

10. Sinov paytida traktor ishlab chiqaruvchi tomonidan traktor uchun belgilangan eng katta aylanish radius (radius kacheniya)li yangi pnevmatik shinalar bilan jihozlangan bo'lishi kerak.

11. Sinov paytida ishlatiladigan uzatmalar qutisi traktorning maksimal tezligini ta'minlashi kerak va dvigatel tezligini boshqarish moslamalarining holati to'liq yoqilg'i ta'minotiga mos kelishi kerak.

12. Sinov paytida, qisman yuklashda dvigatel tirsakli valining aylanishlar chastotasi ortishi, shuningdek o'lchov vaqtidagi noaniqliklarni xisobga olish uchun o'lchash natijasida olingan qiymatlarning ma'lum bir turdagi traktorlar uchun ruxsat etilgan qiymatlardan 3 km/soatga oshib ketishi maqbul deb hisoblanadi.

V- bob. G'ildirakli traktorlarning yuklash platformasiga qo'yiladigan talablar:

13. Yuklash platformasining og'irlik markazi o'qlar orasida joylashgan bo'lishi kerak.

14. Yuklash platformasining o'lchamlari quyidagi talablarga javob berishi kerak: uzunligi traktorning old yoki orqa g'ildiraklarning koleya o'lchamidan (qaysi biri kattaroq bo'lishiga qarab) 1,4 martadan ortiq oshmasligi kerak;

kengligi traktorning maksimal gabarit kengligidan oshmasligi kerak, ishlaydigan jihozlarsiz.

15. Platforma traktorning uzunlama tekisligiga nisbatan simmetrik tarzda joylashgan bo'lishi kerak.

16. Tayanch sirt yuzasidan yuk platformasining joylashuv balandligi 1500 mm dan oshmasligi kerak.

17. Platformani normal yuk ostida mahkamlash konstruksiyasi va usuli operatorning ko'rish kengligini buzmasligi, yorug'lik va signalizatsiya qurilmalarining normal ishlashiga xalaqit bermasligi kerak.

18. Yuk platformasi yechiladigan bo'lishi va tasodifiy ajralishning oldini oladigan tarzda traktorga ulanishi kerak.

VI- bob. G^oildirakli traktorlarning orqa ko'zgularini o'rnatishga qo'yiladigan talablar

19. Traktorlar BMT № 46 qoidasiga muvofiq I va II toifadagi orqa ko'zgu oynalari bilan jihozlangan bo'lishi kerak.

20. Orqani ko'rish ko'zgusi harakat vaqtida o'z joylashuv holatini saqlab qoladigan qilib o'rnatilishi kerak.

21. Barcha traktorlar ularning chap tomoniga o'rnatilgan kamida bitta tashqi orqa ko'zgu bilan jihozlangan bo'lishi kerak.

22. Orqani ko'rish ko'zgusi shunday joylashtirilishi kerakki, oddiy ish holatida o'tirgan operator ushbu ilovaning 29-bandida belgilangan yo'l qismini aniq ko'rishi kerak.

23. Orqani ko'rish oynasi old oynaning oyna tozalagich tomonidan tozalangan qismidan yoki traktor ular bilan jihozlangan bo'lsa, yon oynalar orqali ko'rinishi kerak.

24. Orqani ko'rish oynasi ushbu ilova 29-bandida belgilangan ko'rish maydonini qoplashi uchun zarur bo'lganidan ortiq traktor yoki traktor-tirkama agregatining tashqi gabarit chegarasidan tashqariga chiqmasligi kerak.

25. Agar orqani ko'rish ko'zgusining pastki cheti traktor yuklanganda tayanch yuzasidan 2 m dan kam balandlikda joylashgan bo'lsa, bu orqani ko'rish ko'zgusi traktor yoki o'zi yurar mashinalarning yoxud traktor-tirkama agregatining orqani ko'rish ko'zgisiz gabarit kengligidan 0,2 m dan tashqariga chiqmasligi kerak.

26. Har qanday ichki orqani ko'rish ko'zgusi operator tomonidan ish o'rnida sozlanishi kerak.

27. Operator ish o'rnida turib tashqi orqani ko'rish ko'zgusining holatini sozlashi kerak. Bunday holda, ko'zgu tashqi tomondan kerakli holatda o'rnatilishi mumkin. Tashqi orqani ko'rish ko'zgusi tashqi tomondan sozlanishi mumkin va operator kamida uchta qo'llab-quvvatlash nuqtasiga ega bo'lishi kerak.

28. Ushbu ilovaning 27-bandida keltirilgan talab traktorlar harakatlangandan so'ng asbobdan foydalanmasdan avtomatik ravishda asl holatiga qaytadigan tashqi orqa ko'zgularga taalluqli emas.

29. Chap orqa ko'zguning ko'rish maydoni shunday bo'lishi kerakki, operator orqa tomonidagi tekis va gorizontol yo'lining traktor yoki traktor-tirkama agregatining gabarit kengligining eng chapdagi nuqtasidan o'tadigan parallel vertikal bo'ylama tekislikda joylashgan qismini ko'ra olishi kerak.

VII- bob. G \square ildirakli traktorlarning tortish qurilmalariga qo'yiladigan talablar

30. Har bir traktorda uni tortib olish uchun moslamani (masalan, shtanga yoki tortuvchi arqon) ulash imkonini beruvchi maxsus qurilma bo'lishi kerak.

31. Birlashtiruvchi barmoq bilan jihozlangan qurilma traktorning old qismida joylashgan bo'lishi kerak.

32. Qurilma vilka ko'rinishida bo'lishi kerak. Birlashtiruvchi barmoq markazi bo'yicha vilkaning ichki tekisliklari orasidagi masofa mm bo'lishi, vilkaning barmoq markazidan o'lchangan ushlar chuqurligi esa ($62 \pm 0,5$) mm bo'lishi kerak.

Birlashtiruvchi barmoqning diametri $30+1,5$ mm bo'lishi va foydalanish davomida o'rnidan chiqib ketishiga yo'l qo'ymaydigan qurilma bilan jihozlangan bo'lishi kerak. Qulflash moslamasi yechilmaydigan bo'lishi kerak.

33. Ushbu bobning 32-bandida ko'rsatilgan o'lchamlarni traktor ishlab chiqaruvchisi tomonidan mo'ljallangan ish sharoitlariga, shuningdek, traktorning massasi va o'lchamlariga qarab, tortish (buksir) moslamasining o'ziga xos o'lchamlarini ekspluatatsiya qo'llanmasida majburiy ko'rsatgan holda o'zgartirishga ruxsat beriladi.

34. Tortish (buksir) moslamasidan foydalanish usuli ishlab chiqaruvchi tomonidan ekspluatatsiya qo'llanmasida ko'rsatiladi.

VIII- bob. G \square ildirakli traktorlar va tirkamalarning o'lchamlari hamda tirkamaning maqbul tortish massasiga qo'yiladigan talablar

35. O'lchamlari

a) Traktorning gabarit o'lchamlari quyidagilardan oshmasligi kerak:

uzunligi 12 m;

kengligi 2,55 m (tayanch sirt bilan tutashadigan nuqtada shinalar tomonidan hosil bo'lgan bo'rtib chiqishlarni hisobga olmaganda), yo'l harakati xavfsizligini ta'minlash sharti bilan gabarit kenglikni 3,1 m gacha oshirishga ruxsat beriladi (T4.2 toifali traktorlar uchun, traktorning gabarit kengligi 4,4 m dan ortiq bo'lmasligi kerak);

balandligi 4.

b) Tirkamaning gabarit o'lchamlari quyidagilardan oshmasligi kerak:

kengligi 2,55 m (tayanch sirt bilan tutashadigan nuqtada shinalar tomonidan hosil bo'lgan bo'rtib chiqishlarni hisobga olmaganda);

balandligi 4 m.

36. Tirkamaning maqbul tortish massasi

a) Tirkamaning maqbul tortish massasi quyidagilardan oshmasligi kerak:

tirkamaning, traktor ishlab chiqaruvchisi tavsiya qilgan texnik jihatdan maqbul tortish massasidan;

b) tortish-bog'lash qurilmasi uchun belgilangan tortish massadan.

IX-bob. G \square ildirakli traktorlar va tirkalarda ishlab chiqaruvchining tegishli yorliqlarining joylashishi, mahkamlanishi va mazmuniga qo'yiladigan talablar

37. Barcha qishloq xo'jaligi traktorlari va tirkamalar markirovkasi bo'lgan yorliqlar bilan jihozlangan bo'lishi kerak, ularning mazmuni quyida keltirilgan. Yorliqlar ishlab chiqaruvchi tomonidan o'rnatiladi.

38. Ishlab chiqaruvchi yorlig'i

a) Ishlab chiqaruvchining yorlig'i traktor va tirkamaning butun xizmat muddati davomida almashtirilmasligi kerak bo'lgan qismiga aniq ko'rinadigan va osongina yondoshish mumkin bo'lgan joyga o'rnatilishi kerak. Yorliqning matni aniq o'qilishi va traktor yoki tirkamaning butun xizmat muddati davomida saqlanishi kerak.

Traktorlardagi ishlab chiqaruvchining yorlig'ida quyidagi ma'lumotlar bo'lishi kerak:

ishlab chiqaruvchining nomi;

traktor turlari;

muvofiqlik sertifikatining raqami (muvofiqlik sertifikatini olgandan keyin qo'shimcha ravishda kiritiladi);

traktorning identifikatsiya raqami;

o'rnatilishi mumkin bo'lgan shinalarning ruxsat etilgan turlariga qarab yuklanganda traktorlarning minimal va maksimal umumiy maqbul massasi;

o'rnatilishi mumkin bo'lgan shinalarning mumkin bo'lgan turlariga muvofiq har bir traktorlar o'qiga ruxsat etilgan maksimal yuk (ma'lumotlar old o'qdan orqa o'qgacha tartibda ro'yxatga olinishi kerak);

tirkamaning texnik jihatdan maqbul tortish massasi (massalari).

Tirkamalardagi ishlab chiqaruvchining yorlig'ida quyidagi ma'lumotlar bo'lishi kerak:

ishlab chiqaruvchining nomi;

tirkama turi;

muvofiqlik sertifikatining raqami (muvofiqlik sertifikatini olgandan keyin qo'shimcha ravishda kiritiladi);

o'rnatilishi mumkin bo'lgan shinalarning ruxsat etilgan turlariga qarab, tirkamaning umumiy ruxsat etilgan massa;

har bir tirkama o'qida ruxsat etilgan maksimal yuk (ma'lumotlar old o'qdan orqa o'qga tartibda ro'yxatga olinishi kerak);

traktorni tortish moslamasiga yuk (yarim tirkamalar uchun).

b) Ishlab chiqaruvchi qo'shimcha ma'lumotni asosiy belgining ostida yoki yon tomonida, aniq belgilangan to'rtburchaklar tashqarisida taqdim etishi mumkin, ular faqat ushbu ilovaning 38-bandining a)-kichik bandida keltirilgan ma'lumotlarni o'z ichiga oladi. Ishlab chiqaruvchi yorlig'ining namunasi ushbu xavfsizlik talablariga 6-ilovada keltirilgan.

39. Traktorlar identifikatsiya raqami

a) Traktor identifikatsiya raqami ishlab chiqaruvchi tomonidan har bir traktorga tayinlangan belgilarning qat'iy birikmasidir. Uning maqsadi - har bir traktor ishlab chiqaruvchisi tomonidan 30 yil davomida aniq identifikatsiya qilinishiga kafolatdir.

b) Identifikatsiya raqami ishlab chiqaruvchining yorlig'ida va traktorlarning old o'ng tomonidagi rama yoki boshqa konstruktiv elementda belgilanishi kerak.

d) Identifikator raqami iloji boricha bitta qatorga joylashtirilishi kerak.

e) Identifikatsiya raqami aniq ko‘rinadigan va oson yondoshuv mumkin bo‘lgan joyga joylashtirilishi, uni o‘chirilmasligi yoki shikastlanmasligi uchun zarb bilan yoki o‘yib yozilishi kerak.

40. Belgilar

a) Ushbu ilovaning 38-bandida nazarda tutilgan markalash mamlakat ichki bozoriga davlat tilida, eksportga tegishli davlat tilida, shuningdek ingliz yoki rus tilida xam amalga oshiriladi. Ushbu ilovaning 38-bandi va 39-bandlarida nazarda tutilgan belgilar uchun arab raqamlari qo‘llanilishi kerak.

b) Traktorlar identifikatsiya raqamini belgilashda lotin bosh harflaridan foydalanish kerak, bunda “I”, “O”, “Q” harflaridan, chiziqcha, yulduzcha va boshqa maxsus belgilardan foydalanishga yo‘l qo‘yilmaydi.

Harflar va raqamlarning minimal balandligi quyidagicha:

traktor va o‘zi yurar mashinalarning ramasiga yoki boshqa shunga o‘xshash tuzilishiga to‘g‘ridan-to‘g‘ri qo‘llaniladigan belgilar uchun 7 mm;

ishlab chiqaruvchi yorlig‘iga qo‘llaniladigan belgilar uchun 4 mm.

X- bob. Tirkama tormoz tizimini boshqarishga va g‘ildirakli traktorlarning tirkama tormoz uzatgichini ulash qurilmasiga qo‘yiladigan talablar

41. Traktor tirkamalar tormozlari uchun pnevmatik va (yoki) gidravlik tormoz bilan jihozlangan bo‘lishi kerak. T3 toifasidagi traktorlar tirkama tormozlari uchun mexanik tormozdan foydalanishga ham ruxsat beriladi.

Pnevmatik va (yoki) gidravlik uzatmali tormoz bilan jihozlangan traktorlar va tirkamalar konstruksiyasi, tormozlarning operatorning ish joyidan traktor poyezdining bir qismi sifatida traktorlar va tirkamalarning belgilangan tormoz tizimlari uchun yagona boshqaruv elementini ta‘minlashi kerak.

42. Amaldagi tormoz tizimlari g‘ildirakli qishloq xo‘jaligi traktorlari va tirkamalarini tormozlash moslamalari uchun BMT № 13 qoidasida berilgan xususiyatlarga mos bo‘lishi mumkin.

Tormoz tizimlari tirkama tormozi ishlamay qolganda yoki ulanishlarda yorilish bo‘lganda traktor va tirkama xavfsiz to‘xtab qolishi uchun mo‘ljallangan bo‘lishi kerak.

43. Agar traktor va tirkamada pnevmatik yoki gidravlik yoxud kombinatsiyalashgan uzatmali tormoz o‘rnatilgan bo‘lsa, u quyidagi shartlarga javob berishi kerak.

a) Gidravlik uzatma

Ikki o‘tkazuvchili gidravlik uzatmali tormozdan foydalanishga ruxsat beriladi.

Gidravlik ulash moslamasi Texnik jihatdan tartibga solish sohasidagi normativ hujjat talablariga mos bo‘lishi kerak, quchoqlab oluvchi yarim mufta traktorga o‘rnatilishi kerak.

Tirkama tormozini boshqarish organi, ishlamaydigan holatda ulash kallagida bosim bo‘lmasligini ta‘minlashi kerak, ish bosimi kamida 10 MPa va 15 MPa dan oshmasligi kerak.

Energiya manbai dvigateldan uzilmasligi kerak.

b) Pnevmatik uzatma

Tirkama tormozlarining pnevmatik uzatmasi ikki o'tkazuvchi turda bo'lishi kerak, xususan tormozlash jarayoni boshqaruv magistralida bosim oshganida boshlanishi lozim.

Traktorning bir qatorli pnevmatik uzatmasiga ulanish uchun tirkamaning bir qatorli pnevmatik uzatmasini o'rnatishga ruxsat beriladi.

Ulanish boshi Texnik jihatdan tartibga solish sohasidagi normativ hujjat talablariga mos bo'lishi kerak.

Tirkama tormoz boshqaruvchi ulanish boshida 0,65 MPa dan kam bo'lmagan va 0,8 MPa dan ko'p bo'lmagan maksimal bosimni ta'minlashi kerak.

d) Pnevmatik, gidravlik va kombinatsiyali tirkama tormoz uzatmalarining konstruksiyasi tirkama traktordan favqulodda uzilib qolganda tirkamaning tormozlanishini ta'minlashi kerak.

XI- bob. Traktorlarning orqa ro'yxatga olish (davlat raqami) belgisini o'rnatish uchun joy talablari

44. Orqa ro'yxatga olish (davlat raqami) belgisini o'rnatish uchun joyning konfiguratsiyasi va o'lchamlari.

Orqa ro'yxatga olish (davlat raqami) belgisini o'rnatish joyi, uni o'rnatish uchun yetarli o'lchamdagi tekis, vertikal sirt bo'lishi kerak.

45. Orqa ro'yxatga olish (davlat raqami) belgisini o'rnatish joyi va mahkamlanishi.

Orqa ro'yxatga olish (davlat raqami) belgisini o'rnatish joyi shunday bo'lishi kerakki, ro'yxatga olish belgisi to'g'ri biriktirilganda quyidagi shartlar bajariladi.

a) Traktor (tirkama)larning kengligiga nisbatan ro'yxatga olish (davlat raqami) belgisining holati.

Ro'yxatga olish (davlat raqami) belgisining markazi traktorlar simmetriya tekisligining o'ng tomonida joylashmasligi kerak.

Ro'yxatga olish (davlat raqami) belgisining chap qirrasini vertikal tekislikning chap tomonida traktor (tirkama)larning simmetriya tekisligiga parallel xolda va traktor (tirkama)larning kengligi bo'yicha eng bo'rtib chiqadigan qismida joylashgan bo'lishi mumkin emas.

b) Traktor (tirkama)lar simmetriyasining uzunlama tekisligiga nisbatan ro'yxatga olish (davlat raqami) belgisining holati.

Ro'yxatga olish (davlat raqami) belgisi traktor (tirkama) simmetriyasining bo'ylama tekisligiga perpendikulyar yoki amalda perpendikulyar joylashishi kerak.

d) Ro'yxatga olish (davlat raqami) belgisining vertikal tekislikka nisbatan holati

Ro'yxatga olish (davlat raqami) belgisi 5° cheklanish bilan vertikal ravishda joylashtirilishi kerak. Shunga qaramay, agar traktor (tirkama) konfiguratsiyasi talab qilsa, ro'yxatga olish (davlat raqami) belgisi vertikalga burchak ostida joylashgan bo'lishi mumkin:

ro'yxatga olish belgisining yuqori qirrasini tayanch yuzasidan 1,20 m dan yuqori bo'lmagan balandlikda joylashgan bo'lish sharti bilan ro'yxatga olish belgisining ustki qismi oldinga 30° dan ortiq bo'lmagan burchak ostida egilganida;

ro'yxatga olish (davlat raqami) belgisining yuqori qirrasini tayanch yuzadan 1,20 m dan balandlikda joylashgan bo'lish sharti bilan ro'yxatga olish (davlat raqami) belgisining yuqori qismi orqaga 15° dan ortiq bo'lmagan burchak ostida burilganda.

e) Tayanch sirt ustidagi ro'yxatga olish (davlat raqami) belgisining balandligi

Tayanch sirt ustida ro'yxatga olish (davlat raqami) belgisining pastki qirrasini kamida 0,3 m balandlikda, yuqori qirrasini esa 4 m dan ortiq bo'lmagan balandlikda joylashgan bo'lishi kerak.

f) Tayanch sirt ustidagi ro'yxatga olish (davlat raqami) belgisining balandligini aniqlash

Ushbu ilova 45-bandining d)-kichik bandi va e)-kichik bandlarida ko'rsatilgan balandlikni traktorlarda asosiy jihozlar o'rnatilgan (shu jumladan ag'darilganda himoya qilish moslamalari va qo'shimcha aksessuarlar bundan mustasno), o'rindiqdagi yuk bilan, massasi operator massasiga muvofiq (75 ± 10) kg, yoqilg'i-moylash materiallari va sovutish suyuqligi bilan tegishli sig'imlar to'liq yuklangan xolatda o'lchanishi kerak.

XII- bob. Traktor tormoz tizimlariga qo'yiladigan talablar

46. Qishloq xo'jaligi g'ildirakli traktorlarining tormoz tizimlari quyidagilarni ta'minlashi kerak:

tormoz masofasi (sovuq tormozli traktorlar uchun), formula bo'yicha hisoblanadi:

$$S_0 \leq 0,15V_0 + \frac{V_0^2}{116}, \quad \blacksquare$$

bu yerda S_0 – tormoz yo'li uzunligi, m;

V_0 — tormozlanish momentidagi tezlik, km/soat;

tormozlash paytida harakatning to'g'ri chiziqli emasligi 0,5 m dan oshmaydi;

traktorni qiyalikda to'xtatish va ushlab turish - 18%.

47. O'rmon xo'jaligi g'ildirakli traktorlarining tormoz tizimlariga qo'yiladigan talablar Texnik jihatdan tartibga solish sohasidagi normativ hujjat talablariga mos bo'lishi kerak.

48. G'ildirakli traktorlar asosidagi traktor poyezdlarining tormoz tizimlari traktor poyezdini 12% qiyalikda to'xtatish va ushlab turishni ta'minlashi kerak.

49. O'rmon xo'jaligi zanjir yuritmalik traktorlarining tormoz tizimlariga qo'yiladigan talablar Texnik jihatdan tartibga solish sohasidagi normativ hujjat talablariga mos bo'lishi kerak.

Sinov paytida traktor uchun hujjatlarga muvofiq qishloq xo'jaligi zanjir yuritmalik traktorlarining tormoz tizimlariga qo'yiladigan talablar Texnik jihatdan tartibga solish sohasidagi normativ hujjat talablariga mos bo'lishi kerak

XIII- bob. Traktorlar va tirkamalar konstruksiyasiga qo'shimcha talablar

50. Traktorlarni yong'indan himoya qilishga qo'yiladigan talablar

Traktorlarning yong'inga qarshi himoyasi Texnik jihatdan tartibga solish sohasidagi normativ hujjat talablariga mos bo'lishi kerak (ichki bezak uchun ishlatiladigan materiallarga nisbatan) muvofiq bo'lishi kerak.

Traktorlarda yong'in o'chirgichni o'rnatish uchun joylar bo'lishi kerak.

51. Traktorlar va tirkamalarning gidrouzatmasiga qo'yiladigan talablar

Traktorlar va tirkamalarning gidrouzatmasi Texnik jihatdan tartibga solish sohasidagi normativ hujjat talablariga mos bo'lishi kerak.

52. Eksploatatsiya vaqtida xavfsizlikni ta'minlash uchun talablar

Ishlash, texnik xizmat ko'rsatish yoki tashish paytida xavf tug'dirishi mumkin bo'lgan traktor va tirkamaning konstruktiv elementlari ogohlantiruvchi rangga ega bo'lishi kerak. Signal ranglari va xavfsizlik belgilari Texnik jihatdan tartibga solish sohasidagi normativ hujjat talablariga mos bo'lishi kerak.

Konstruksiyasi bog'lab qo'yish uchun noqulay bo'lgan traktorlar va tirkamalar va ularning komponentlarini ko'tarish, xavfsizlik zanjirlarini ulash va domkratlarni o'rnatish vaqtida bog'lash uchun moslamalar yoki joylar bo'lishi kerak. Xavfsizlik zanjirlarini bog'lash va ulash sxemalari traktor va tirkamada, shuningdek eksploatatsiya qo'llanmasida ko'rsatilishi kerak. Zanjir yuritmalari traktorlar uchun faqat eksploatatsiya qo'llanmasida xavfsizlik zanjirlarini ulash sxemalari va joylarini ko'rsatishga ruxsat beriladi. Domkratlarni o'rnatish va xavfsizlik zanjirlarini ulash joylari traktor va tirkamada Texnik jihatdan tartibga solish sohasidagi normativ hujjat talablariga muvofiq belgilar bilan belgilanadi (2.30 "ko'tarish nuqtasi" belgisi va 2.31 "domkrat o'rnatish yoki tayanch nuqtasi" belgisi).

XIV- bob. Traktorlar kabinalariga qo'shimcha talablar

53. Kabinada mikroklimat yaratish

a) Kabina, yilning sovuq va issiq mavsumlarida ichki mikroiklim parametrlarini ta'minlaydigan, quyidagi umumiy minimal ishlash ko'rsatkichlariga ega bo'lgan mikroiklimni normallashtirish moslamasi bilan jihozlangan bo'lishi kerak:

kabina ichida ortiqcha bosim kamida 50 Pa, lekin 200 Pa dan oshmasligi kerak;

kondisionerlik, isitish yoki shamollatishning barcha sharoitlarda operatorning ish joyiga kamida 43 m³/soat toza filtrlangan havo yetkazib berilishi kerak;

operator atrofidagi haroratni o'lchash natijalari kondisionerlik, isitish yoki shamollatishning barcha rejimlarida texnik hujjatlarda belgilangan parametrlardan 5° C dan ortiq farq qilmasligi kerak;

kabina ichiga yetkazib berilayotgan havo kamida 96% samaradorligi bo'lgan filtrdan o'tishi kerak;

operatorning ko'zlari oldida havo harakatining maksimal tezligi 0,2 m/s dan oshmasligi tavsiya etiladi. Kabina ichki havo oqimining yo'nalishi va tezligini tartibga soluvchi qurilma bilan jihozlangan bo'lishi kerak;

kondisioner tizimi operatorning ish joyidagi haroratning qulaylik zonasiga (nisbiy namlik 60-40%, havo harorati 23-25° C) tushishini ta'minlashi kerak;

isitish tizimi operatorning ish joyidagi haroratning qulaylik zonasiga ko'tarilishini ta'minlashi kerak (nisbiy namlik 60-40%, havo harorati 18-20° C);

shamollatish tizimining minimal xarakteristikalarini ushbu bandning "a", "b", "c", "d" va "e" kichik bandlarida ko'rsatilgan qiymatlarga mos kelishi kerak.

54. Traktorlar kabinasida birinchi tibbiy yordam to'plami, operatorning tashqi kiyimi va texnik hujjatlarini joylashtirish uchun joy bo'lishi kerak.

55. Traktorlar kabinasi old oyna yuvish qurilmasi bilan jihozlangan bo'lishi kerak.

56. Traktorlar kabinasi operatorning yuzini to'g'ridan-to'g'ri quyosh nurlaridan himoya qiladigan qurilma bilan jihozlangan bo'lishi kerak.

57. Traktorlar kabinasining ochiladigan oynalari ichkaridan ochilishi va ularni ochiq va yopiq holatda fiksatsiya qilish qurilmasiga ega bo'lishi kerak.

58. Traktorlar kabinasining eshiklarida kalit bilan qulflanadigan qulflar va ularni to'liq ochiq holatda ushlab turish uchun fiksator bo'lishi kerak.

59. Kabinada operator ish o'rnida shovqin darajasi 84 dBA dan oshmasligi kerak, **при испытании без нагрузки или 90 dBA при испытании под нагрузкой.**

XV- bob. Ag'daruvchi tirkamalarga qo'shimcha talablar

60. Ag'daruvchi tirkamalar va yarim tirkamalar platformaning ruxsat etilgan eng yuqori ko'tarilgan holatidan oshib ketmaydigan qilib loyihalashtirilishi kerak.

61. Ag'daruvchi tirkamalar va yarim tirkamalar tushirilmagan platformani ko'tarilgan holatda (tomonlardan biriga va orqaga yoki faqat orqaga, agarda yonboshga ag'darish bo'lmasa,) tutib turish uchun moslama (tirgak) bilan jihozlangan bo'lishi kerak.

XVI- bob. Traktorlar va tirkamalarning barqarorligi talablari

62. Traktorlar va tirkamalarning ko'ndalang statik barqarorligi burchagi ulardan foydalanish toifalari va shartlariga qarab belgilanadi:

traktorlar uchun - Texnik jihatdan tartibga solish sohasidagi normativ hujjat talablariga mos bo'lishi kerak;

tirkamalar uchun - Texnik jihatdan tartibga solish sohasidagi normativ hujjat talablariga mos bo'lishi kerak.

63. Texnik ta'riflar shakli ushbu xavfsizlik talablariga 2-ilovada keltirilgan.

64. Ishlab chiqaruvchi tomonidan tog'li yerlarda yoki tog'li relefga ekvivalent sharoitlarda (tepalik, balandlikning o'zgarishi bilan bog'liq murakkab relef va boshqalar) ishlashi mo'ljallangan traktorlar ruxsat etilgan chegara kren signali moslamalari bilan jihozlangan bo'lishi kerak (ruxsat etilgan chegara kren).

Ruxsat etilgan chegara kren (ruxsat etilgan chegara krenlar) to'g'risidagi ma'lumotlar traktorni ekspluatatsiya qo'llanmasida keltiriladi.

XVII- bob. Traktor dvigatellarining chiqindi gazlari tarkibidagi zararli moddalarga qo'yiladigan talablar

65. Ushbu xavfsizlik qoidalari 3-ilovasiga muvofiq qishloq xo'jaligida ishlatiladigan "T" toifali traktorlarga o'rnatiladigan NRE (BMT 96-2 qoidasi) toifali siqish xisobiga olovlanadigan dvigatellarining chiqindi gazlari tarkibidagi zararli moddalarning chiqitlari 1-jadvalda keltirilgan qiymatlardan oshmasligi kerak:

1-jadval

Traktor dvigatelining foydali quvvati (P), kVt	Uglerod oksidi solishtirma chiqiti (SO),	Metansiz uglevodorodlarning solishtirma chiqiti (NMHC), g/kVt s	Azot oksidi solishtirma chiqiti (NOx), g/kVt s	Qattiq zarrachalar solishtirma chiqiti (PT), g/kVt s
---	---	--	---	---

	g/kVt s			
$130 \leq P \leq 560$	3,5	4,0		0,2
$86 \leq P < 130$	5,0	4,0		0,30
$66 \leq P < 86$	5,0	1,3	7,0	0,4
$38 \leq P < 66$	5,0	4,7		0,4
$19 \leq P < 38$	5,0	1,3	7	0,4

Dvigatellar quvvati BMT 24 qoidasi talablari doirasida o'lanadi.

XVIII- bob. Traktor boshqaruv organlariga qo'shimcha talablar

66. Boshqarish organlarni harakatlantirish uchun operator qo'l va oyoqlarida qo'llashi kerak bo'lgan kuchlarga qo'yiladigan talablar 2-jadvalda belgilangan qiymatlardan oshmasligi kerak.

2-jadval.

Traktorlar boshqaruv organlari harakati uchun qarshilik kuchlariga TALABLAR

Boshqaruv organlari	Qarshilik kuchlari qiymatlari, N			
	oyoqda boshqaruv		qo'lda boshqaruv	
	tavsiyaviy	maksimal	tavsiyaviy	maksimal
Bosh ilashish muftasi	60	100	—	—
Uzatmalar qutisi:				
quvvat oqimi uzluksiz	—	—	60	—
quvvat oqimi uzilishli	—	—	160	—
Burilish mexanizmi:				
kuchaytirgichsiz	—	—	—	250
kuchaytirgich bilan:				
rul g'ildiragida	—	—	—	30
gidrostatik bilan	—	—	—	600
rulda favqulodda holatlarda	—	—	—	600
haydashda	—	—	—	600
tutqichlarda	—	—	40	60
Ishchi tormoz	200	600	160	200
To'xtab turish	—	—	60	120

tormozi				
Dvigatel vali aylanishlar chastotasi regulyatori	30	40	30	60
Deselerator	60	120	90	120
Gidrotizim taqsimlagichi:				
Mexanik uzatma (tutqich)	—	—	60	100
Elektrohidravlik uzatma:				
tutqich	—	—	15	30
knopka	—	—	1	5
gidravlik uzatma	60	75	20	60
mexanogidravlik uzatma	—	—	60	100
Quvvat uzatish vali	—	—	160	200
Boshqa organlar	—	250	—	150

67. Asosiy (tez-tez ishlatiladigan) qo'l boshqaruv organlarining tutqichlari, shuningdek asosiy (tez-tez ishlatiladigan) pedallar qulaylik zonasida, xususan uzatmalar qutisi tutqichlari operator ish o'rnining yon tomonida joylashgan bo'lishi kerak. Qo'l boshqaruv organlari yordamchi tutqichlari va pedallar turli balandliklardagi operatorlarning barcha ish xolatlari uchun qulay boshqariladigan bo'lishi kerak, bunda operator oldinga va yon tomonlarga burilishi yoki egilishi mumkin.

68. Dvigatel ishlayotgan paytda rulda lyufi 17° dan oshmasligi kerak.

XIX- bob. Dvigatelni gazsimon yoqilg'i bilan ta'minlash uchun qurilmalar va ularni o'rnatishga qo'yiladigan talablar

69. 1958 yil 20 martda Jenevada tuzilgan g'ildirakli transport vositalariga o'rnatilishi va/yoki ishlatilishi mumkin bo'lgan transport vositalari, jihozlar va ehtiyot qismlar uchun yagona texnik shartlarni qabul qilish hamda ushbu talablar asosida berilgan ruxsatnomalarni o'zaro tan olish shartlari to'g'risidagi Bitimga asosan chiqarilgan BMT №67 yoki BMT №110 qoidalariga muvofiq turini tasdiqlash to'g'risidagi xabar asosida berilgan muvofiqlik sertifikatiga ega bo'lgan traktorlarga faqat gaz ballonli qurilmalar o'rnatilishi mumkin.

a) Har bir gaz ballonida tasdiqlangan yagona shakldagi gaz ballonini ishlab chiqaruvchi tomonidan berilgan pasport bo'lishi kerak.

b) Traktorga o'rnatilgan har bir gaz ballonida uning seriya raqami va "Siqilgan tabiiy gaz" yoki "Cuyultirilgan neft gazi" belgisi o'chirilmaydigan tarzda aniq yozilishi kerak.

70. Dvigatelni gazsimon yoqilg'i (siqilgan tabiiy gaz, suyultirilgan neft gazi) (keyingi o'rinlarda - energiya tizimi deb yuritiladi) bilan energiya tizimiga qo'yiladigan talablar, uni joylashtirish va o'rnatish

a) Energiya tizimining barcha elementlari o'z o'rniga to'g'ri (qat'iy) mahkamlangan bo'lishi kerak.

b) Energiya tizimi tashqi shikastlanishdan maksimal darajada himoyalangan tarzda o'rnatilishi kerak.

d) Energiya tizimiga hech qanday qurilma ulanmasligi kerak (mavjudligi traktor dvigateli va kabinani isitish tizimining to'g'ri ishlashini ta'minlash uchun qat'iy zarur bo'lganlar bundan mustasno).

e) Traktorlar kabinani isitish tizimi bilan jihozlanishi mumkin. Kabinani isitish tizimining mavjudligi faqat yong'inga chidamli bo'lsa va energiya tizimining normal ishlashiga ta'sir qilmasa ruxsat etiladi.

f) Energiya tizimining hech qanday elementi, shu jumladan energiya tizimi qurilmasining bir qismi bo'lgan har qanday himoya moslamasi (materiali) traktorning tashqi o'lchamlaridan tashqariga chiqmasligi kerak.

g) Dvigatelning ishlatilgan gazlarni chiqarish tizimidan yoki shunga o'xshash issiqlik manbasidan 100 mm masofada energiya tizimining hech qanday tarkibiy qismlari joylashtirilmasligi kerak, agar bunday energiya tizimining tarkibiy qismlari tegishli issiqlik qalqoni bilan ta'minlanmagan bo'lsa.

i) Energiya tizimi quyidagi jihozlarga ega bo'lishi kerak:

ballon(lar);

manometr yoki yoqilg'i sathini ko'rsatgich;

xavfsizlik qurilmasi (ma'lum bir haroratda ishga tushiriladi);

ballonning avtomatik klapani;

qo'lda boshqariladigan klapan;

bosim regulyatori;

gaz ta'minoti regulyatori;

cheklovchi qurilma;

gaz-havo aralashtirgich;

to'ldirish bloki yoki qism;

elektron boshqaruv bloki (elektron tizimlar uchun);

yoqilg'i o'tuvchi egiluvchan va qattiq quvurlar;

armatura.

j) Qo'shimcha avtomatik klapan bosim regulyatori bilan bir qism qilib yasalgan bo'lishi mumkin.

Yoqilg'ı liniyasida bosim regulyatoriga imkon qadar yaqinroq bo'lgan joyda qo'shimcha avtomatik klapan o'rnatilishi mumkin.

k) Ballon boshqa metall yuzalar bilan hech qanday kontakt bo'lmaydigan tarzda o'rnatiladi, ballonning (ballonlarning) mahkamlovchi qismlar bilan kontakt qilishi bundan mustasno.

l) Traktor ishlashga tayyor bo'lganda, gaz balloni va tayanch sirt (yer yuzasi) orasidagi masofa kamida 200 mm bo'lishi kerak.

m) Avtomatik klapan to'g'ridan-to'g'ri har bir ballonga o'rnatiladi.

Ballonning avtomatik klapan shunday ishlashi kerakki, dvigatel o'chirilganda, uni o't oldiruvchi kalitning holatidan qat'i nazar, yoqilg'ı ta'minoti zudlik bilan to'liq to'xtashi va yoqilg'ı ballonda yopiq holatda qolishi kerak. Diagnostik maqsadlarida ikki soniya kechikishga ruxsat beriladi.

n) Cheklash moslamasi yoqilg'ı ballonining avtomatik klapaniga o'rnatiladi.

o) Qo'lda boshqariladigan klapan ballonga mahkam qilib o'rnatiladi va avtomatik klapaniga ham o'rnatilishi mumkin.

p) Yoqilg'ı o'tkazuvchi qattiq quvurlar choksiz, zanglamaydigan yoki korroziyaga qarshi qoplamali po'lat materialdan tayyorlangan bo'lishi kerak.

q) Qattiq va moslashuvchan yoqilg'ı liniyalari tebranish yoki tashqi kuchlar ta'siriga duchor bo'lmaydigan tarzda mahkamlanishi kerak.

Maxkalash joyiga, egiluvchan yoki qattiq materiallik yoqilg'ı quvurlari metall qismlar bilan har qanday kontakt bo'lmaydigan tarzda o'rnatilishi kerak.

Egiluvchan yoki qattiq materiallik yoqilg'ı quvurlari domkrat o'rnatiladigan tayanchlar yaqinida joylashtirilmasligi kerak.

Ochiq joylarda yoqilg'ı quvurlari himoya material bilan qoplangan bo'lishi kerak.

r) Kavsharlangan yoki payvandlangan ulanishlar, shuningdek, tiraluvchi gaykalik tishli birikmalar bilan ulanishlarga ruxsat berilmaydi.

Ulanishlar soni minimal bo'lishi kerak.

Barcha ulanishlar tekshirish uchun qulay joylarda bo'lishi kerak.

s) To'ldirish moslamasi traktorning tashqi tomonida yoki dvigatel bo'linmasida joylashgan bo'lishi kerak.

To'ldirish moslamasining mahkamlanishi uning o'zidan o'zi yechilib ketishining oldini olishi va uni ifloslik hamda namlikdan himoyalanihini ta'minlashi kerak.

t) Elektr ta'minoti tizimi elektr jihozlari ortiqcha yuklanishlardan himoyalangan bo'lishi kerak.

Elektr aloqalari va elektr jihozlari elementlarining konstruksiyasi elektr uchqunining paydo bo'lish ehtimolini istisno qilishi kerak.

XX- bob. Yoritish va yorug'lik signalizatsiya qurilmalariga

qo'shimcha talablar

71. Doimiy ochiq yoritish moslamalarini o'rnatish ularning maqsadiga mos kelmaydigan tirkamalarda har qanday yoritish moslamalari ochiladigan bo'lishi kerak, shu jumladan qo'lda ham ochilishi mumkin.

Bunday yoritish moslamalarini ishlatish tartibi ekspluatatsiya qo'llanmasida beriladi.

72. To'q sariq rangli yon yorug'likqaytprgichlardan foydalanishga ruxsat beriladi.

73. Agar davlat qonunchiligida bunday talab bo'lmasa, "Sekin harakatlanuvchi transport vositasi" belgisini o'rnatmaslikka ruxsat etiladi.

6-ilova

Qishloq xo'jaligi traktorlari va ularning tirkamalari xavfsizligi to'g'risida talablargaga

Traktor ishlab chiqaruvchi yorlig'i va texnik jihatdan maqbul tortish (buksir) massalarining tasnifi

1. Traktor ishlab chiqaruvchi yorlig'ining namunasi

TOSHKENT TRAKTOR ZAVODI	
Turi	TAT DF-904
Muvofiqlik sertifikatini raqami	XXXXXX
Identifikatsiya raqami	TAT DF 12223344
Umumiy ruxsat etilgan massa*	4 820-6 300 kg
Oldingi o'qqa ruxsat etilgan massa*	2 390-3 200 kg
Orqa o'qqa ruxsat etilgan massa*	3 130- 4 260 kg
* O'rnatilgan shinaga muvofiq	
Tirkamaning tortishga maqbul massasi	
- tormozsiz:	3 000 kg
- mustaqil tormozlanuvchi:	6 000 kg
- inersiya bilan tormozlanuvchi:	3 000 kg
- gidravlik yoki pnevmatik uzatmali tormoz:	12 000 kg

2. Texnik jihatdan maqbul tortish massalarining tasnifi

Tirkamalarning texnik jihatdan maqbul quyidagi massalari hisobga olinadi:

a) Tormozsiz tirkama massasi.

b) Mustaqil tormozlash bilan tirkama massasi, ya'ni mashina-traktor agregati quyidagi xususiyatlarga ega qurilmalar yordamida tormozlanadi:

tirkama tormozini boshqarish moslamasi traktor tormozi boshqaruvidan mustaqil va barcha hollarda traktorga shunday o'rnatiladiki, uni operator o'z ish joyidan osongina boshqara oladi;

operatorning mushak kuchi tirkamani tormozlashga ishlatiladigan energiya deb hisoblanadi.

d) Inersial tormozlash bilan tirkama massasi, ya'ni tirkama traktorga yaqinlashganda hosil bo'ladigan kuch yordamida tormozlanadi.

e) Gidravlik, pnevmatik yoki kombinatsiyalik uzatmali tormoz tirkamaning massasi, ya'ni mashina-traktor agregatning tormozlanishi uzluksiz, yarim uzluksiz yoki mustaqil mexanizatsiyalashgan uzatmali bo'lishi mumkin.

mashina-traktor agregatini uzluksiz tormozlash quyidagi xususiyatlarga ega qurilma yordamida amalga oshiriladi:

yagona boshqaruv organi, unga operator ish o'rnidan birgina yengil xarakat bilan ta'sir ko'rsatadi;

mashina-traktor agregatini tormozlash uchun sarflanadigan energiya bitta va faqat o'sha manbadan keladi (bu operatorning mushak kuchi bo'lishi mumkin);

tormoz tizimi traktor va tirkamani ularning nisbiy holatidan qat'i nazar bir vaqtning o'zida yoki bosqima-bosqich tormozlashni ta'minlaydi.

mashina-traktor agregatini yarim uzluksiz tormozlash quyidagi xususiyatlarga ega qurilma yordamida amalga oshiriladi:

yagona boshqaruv organi, unga operator ish o'rnidan birgina yengil harakat bilan ta'sir ko'rsatadi;

mashina-traktor agregatini tormozlash uchun sarflanadigan energiya bir nechta manbadan keladi (ulardan biri operatorning mushak kuchi bo'lishi mumkin);

tormoz tizimi traktor va tirkamani ularning nisbiy holatidan qat'i nazar bir vaqtning o'zida yoki bosqima-bosqich tormozlashni ta'minlaydi.

mashina va traktor agregatini mustaqil mexanizatsiyalashgan uzatma bilan tormozlash quyidagi xususiyatlarga ega qurilma yordamida amalga oshiriladi:

tirkama tormozini boshqarish qurilmasi traktor tormozi boshqaruvidan mustaqil va barcha hollarda traktorga shunday o'rnatiladiki, uni operator o'z ish joyidan osongina boshqara oladi;

operatorning mushak kuchi tirkamaning tormozlanishi uchun ishlatiladigan energiya emas.

3. Ishlab chiqaruvchi tomonidan o'rnatilgan texnik maqbul tortish massasi va maqbul tortish massasi o'rtasidagi farq ushbu xavfsizlik talablariga 5-ilovaning VIII bob 36-bandida keltirilgan.

Qishloq xo'jaligi va o'ziyurar mashinalar hamda kichik o'lchamli traktorlarning xavfsizligi to'g'risida qoidalar

I-bob. Umumiy qoidalar

1. Ushbu xavfsizlik qoidalari inson hayoti yoki sog'lig'ini, mol-mulkini himoya qilish, atrof muhitni, hayvonlar hayoti va sog'lig'ini muhofaza qilish, iste'molchilarni chalg'ituvchi harakatlarning oldini olish maqsadida qishloq xo'jaligi va o'ziyurar mashina hamda kichik o'lchamli traktor (keyingi o'rinlarda -texnika)larni ishlab chiqarish, o'rnatish, ishga tushirish, ishlatish, saqlash, tashish, sotish va utilizatsiya qilishda ularga qo'yiladigan minimal xavfsizlik talablarini belgilaydi.

2. Ushbu xavfsizlik qoidalari quyidagilarga taalluqli emas:

traktorlar;

tirkamalar;

traktorlar va tirkamalarning komponentlariga;

Ushbu xavfsizlik qoidalari kuchga kirgunga qadar muomalaga chiqarilgan va foydalanilgan qishloq xo'jaligi va o'ziyurar mashina hamda kichik o'lchamli traktorlar hamda ularni ishlab chiqarish, o'rnatish, ishga tushirish, ishlatish, saqlash, tashish, sotish va utilizatsiya qilish jarayonlariga;

amalda ishlab chiqarilgan, biroq muomalaga kiritilmagan va foydalanilmagan, xususan, ishlab chiqaruvchining omborxonasida saqlanayotgan qishloq xo'jaligi va o'ziyurar mashina hamda kichik o'lchamli traktorlar.

3. Ushbu xavfsizlik qoidalarida quyidagi asosiy atama va tushunchalar qo'llaniladi:

qishloq xo'jaligi texnikalari - qishloq xo'jaligi (dehqonchilik, melioratsiya va o'rmonchilik) ishlarini bajaradigan traktorlar va uning tirkamalari, o'ziyurar mashinalar, kichik o'lchamli traktorlar, qishloq xo'jaligi mashinalari;

o'ziyurar mashinalar – g'ildirak yoki zanjir yuritmal, tashqi energiya vositalarisiz ishlash jarayoni harakatini ta'minlaydigan va ichki yonuv dvigateli energiya manbai bo'lib xizmat qiladigan dehqonchilik, melioratsiya va o'rmonchilikda ishlatiladigan texnikalar;

kichik o'lchamli traktor – kuchlanishi 250 V dan ortiq bo'lmagan elektr yoki quvvati 19 ot kuchiga qadar bo'lgan ichki yonuv dvigatelli bir o'qli shassili va yon tomonida yuruvchi inson tomonidan boshqariladigan motoblok;

qishloq xo'jaligi mashinalari – dehqonchilikda ekin ekish oldidan tuproqqa ishlov berish, urug' ekish va nihol o'tqazish, ekinlarni parvarish qilish, sug'orish, o'g'itlash, zararkunandalarga qarshi ishlov berish va defoliatsiya, o'rim-yig'im, hosilni o'rim-yig'imdan keyin qayta ishlash, hayvonlarga ozuqa tarqatish va ularni parvarish qilish; melioratsiyada tuproqni chuqur yumshatish, yer tekislash, tuproqni qatlam-qatlam

kesib surish (skreperlash), drenaj tizimlari hamda o'rmonlarni qayta tiklash va daraxt (buta va boshqa)larni parvarish qilish bo'yicha texnologik ishlarini traktor yoki motoblokga osib yoki taqib ishlatiladigan texnikalar;

avariya – foydalanish jarayonida texnikalarda to'satdan buzilish yoki shikastlanish yoxud yonib ketish holatlari yuzaga kelishi;

belgilangan resurs – filtr va yog'lash materiallari hamda ayrim detallarga nisbatan ishlab chiqaruvchi tomonidan belgilangan almashtirilish muddat;

ishdan chiqish – loyihalashda konstruktiv buzilishlar, belgilangan ishlab chiqarish yoki texnik xizmat ko'rsatish yoxud ta'mirlash jarayoniga amal qilmaslik, foydalanish bo'yicha qoidalar yoki ekspluatatsiya qo'llanmasi (yo'riqnomani) talablarini bajarmaslik oqibatida texnikaning ishga yaroqlilik holatidagi buzilishlardan iborat bo'lgan hodisa;

ishlab chiquvchi (loyihalovchi) – yangi turdagi texnikalarni yaratish, tajriba namunasi uchun texnik hujjatlarni ishlab chiqish va tajriba namunasini ishlab chiqarish jarayonini amalga oshiruvchi yuridik yoki jismoniy shaxs;

ishlash muddati – texnikalarning ishlash davomiyligi yoki hajmi;

mashina-traktor agregati – qishloq xo'jaligi ishlarini bajarish uchun xos traktorga tegishli qishloq xo'jaligi mashinasini taqish bilan tashkil etilgan birikma

texnikadan maqsadga muvofiq foydalanish – texnikadan ishlab chiqaruvchi tomonidan foydalanish hujjatlarida belgilangan maqsadga muvofiq foydalanish;

ruxsat etilgan xavf – ishlab chiqaruvchining texnik-iqtisodiy imkoniyatlaridan kelib chiqqan holda mahsulot siklli jarayonning barcha bosqichlarida ta'minlanishi lozim bo'lgan xavfsizlik darajasiga mos texnikalardan foydalanish davomida yuzaga keladigan xavfning qiymati;

xavf – inson hayoti va sog'lig'iga, mol-mulkiga, atrof muhitga yetkazilishi mumkin bo'lgan zarar manbai;

xavfli nosozlik – texnikalarning, oqibatlari inson hayoti yoki sog'lig'iga, mol-mulkiga, atrof muhitga, hayvon va o'simliklar hayoti va sog'lig'iga zarar yetkazishi mumkin bo'lgan ishdan chiqishi;

xavfsizlik asosnomasi – texnikalarni ishlab chiqish, ishlab chiqarish va ekspluatatsiya qilish jarayonlarining, shuningdek ta'mirdan keyingi barcha bosqichlarida xavfni baholash natijalari to'g'risidagi ma'lumotlar bilan to'ldiriladigan xavf tahlilini, shuningdek, xavfsizlikni ta'minlash bo'yicha minimal zarur choralar to'g'risidagi konstruktorlik, ekspluatasion, texnologik hujjatlar ma'lumotlarini o'z ichiga olgan hujjat;

xavf-xatar – zarar yetkazish ehtimoli va bu zararining inson hayoti yoki sog'lig'i, mol-mulki, atrof muhit, hayvonlar va o'simliklarga salbiy oqibatlari birikmasi;

hayotiy jarayon – texnikani loyihalashtirish boshlangandan boshlab o'zaro bog'liq bosqichlarni (loyihalash, ishlab chiqarish, saqlash, o'rnatish, ishga tushirish, ekspluatatsiya qilish, shu jumladan, modernizatsiya qilish, ta'mirlash, texnik va servis xizmat ko'rsatish) o'z ichiga olgan vaqt;

hodisa – texnikalarning ishdan chiqishi, texnologik jarayon rejimidan chetga chiqishi;

chegaraviy holat – texnikaning undan keyinchalik foydalanish imkoni bo'lmagan yoki maqsadga muvofiq bo'lmagan yohud ularning ishga yaroqlilik holatini qayta tiklash imkoni bo'lmagan holati;

xavfni nidentifikatsiyalash - bu har bir texnikada inson, xayvon va atrof muxitga zarar etkazilishi mumkin bo'lgan xavf-xatarlar joyi (shu jumladan ularning kombinatsiyasi) va o'ziga xosligini aniqlash jarayoni;

texnikani identifikatsiyalash - ushbu talablarda belgilangan muhim belgilarga muvofiqligini baholash uchun taqdim etilgan texnikaning o'ziga xosligini aniqlash;

utilizatsiya - foydalanish imkonsiz yoki samarasiz bo'lgan texnikalarni ixtisoslashgan ustaxonalarda qism va detallarga bo'laklash, ularni yaroqli, ta'mirlashga ehtiyojmand va yaroqsizlarga ajratish hamda xisobdan chiqarish jarayoni;

ekspluatatsiya qo'llanma(yo'riqnoma)si - texnikalardan to'g'ri va xavfsiz foydalanishni tavsiflovchi texnik hujjat. U texnikani ishlab chiqaruvchi korxonada mutaxassislar tomonidan ishlab chiqiladi;

diagnostika – texnikalarning holatini ekspluatatsiya qo'llanmasida belgilangan davrlarda kuzatish, nosoz (nuqson) joyini qidirish va uning sabablarini aniqlash ishlari;

konservatsiya – texnikani qishloq xo'jaligi ishlari mavsumi oraliqlarida uzoq muddatli saqlashga tayyorlash. U texnikani tozalash, moylash, yonilg'isini to'kib olish, xarakteristik remenlari va zanjirlarini salq qilish, g'ildiraklarini yer sathidan ko'tarib qo'yish va ochiq havo ta'siri bo'lishi mumkin bo'lgan faol yuzalarni ximoyalash kabi ishlardan iborat. Texnikani to'g'ri konservatsiya qilish keyingi mavsumda undan samarali foydalanishni kafolatlaydi;

professional foydalanuvchi – texnikalardan foydalanish yo'nalishidagi boshlang'ich, o'rta va o'rta maxsus professional ta'lim muassasalarida zarur bo'lgan malaka talablarini o'zlashtirgan va tegishli kasb bo'yicha vazifalarni bajarishga ruxsat berilgan mutaxassis;

professional bo'lmagan foydalanuvchi – tegishli ta'lim muassasalarida zarur bo'lgan malaka talablarini o'zlashtirmasdan kichik o'lchamli traktorlardan o'z tasarrufida bo'lgan ekin maydonlarida tuproqqa ishlov berish va ekinlarni parvarishlash ishlarini bajaruvchi shaxs;

muvofiqlik to'g'risidagi deklaratsiya - ishlab chiqaruvchi, sotuvchi yoki ijrochi mahsulotning normativ-huquqiy hujjatlar, shuningdek texnik jihatdan tartibga solish sohasidagi normativ hujjatlar talablariga muvofiqligini tasdiqlaydigan hujjat.

4. Ushbu xavfsizlik qoidalarida belgilangan muvofiqlikni tasdiqlash tartib-taomillaridan o'tgan texnikalar O'zbekiston Respublikasi bozorida muomalaga chiqariladi.

5. Ushbu xavfsizlik qoidalariga muvofiqligi tasdiqlanmagan texnikalar muomalaga chiqarilishi ta'qiqlanadi.

II-bob. Xavfsizlik talablari

6. Texnikalarning konstruksiyasi ularning foydalanish jarayonlarining barcha bosqichlarida xavfsizlikni ta'minlab berishi kerak

7. Texnikalarga qo'llaniladigan xavfsizlik talablari 1 - ilovada keltirilgan.

III-bob. Ishlab chiqish (loyihalash) davrida texnikalarning xavfsizligini ta'minlash

8. Texnikalarni ishlab chiqish (loyihalash) jarayonning barcha bosqichlarida mumkin bo'lgan xavflar identifikatsiyalanishi kerak.

9. Identifikatsiyalangan xavf turlari uchun xavfni baholash – hisoblash, eksperiment va ekspertiza yo‘li bilan yoki aynan shunga o‘xshash texnikalardan foydalanish ma’lumotlari bo‘yicha amalga oshirilishi kerak. Xavfni baholash usullari ushbu xavfsizlik ushbu xavfsizlik qoidalarining 34-bandida ko‘rsatilgan standartlarda belgilanishi mumkin.

10. Ishlab chiqish (loyihalash) jarayonida texnikalar uchun joiz xavf aniqlanishi va belgilanishi kerak. Bunda belgilangan xavfga mos keladigan xavfsizlik darajasi quyidagilar bilan ta’minlanadi:

ilmiy-tadqiqot va tajriba-konstruktorlik ishlarining to‘liqligi;

belgilangan tartibda tekshirilgan usullarga asoslangan zarur hisob-kitoblar va texnik jihatdan tartibga solish sohasiga oid normativ-huquqiy hujjatlarga muvofiq sinovlarni amalga oshirish;

parametrlari va foydalanish sharoitlariga bog‘liq holda texnikalarning alohida turlarida ishlatiladigan materiallar va moddalarni tanlash;

ishlab chiquvchi (loyihalovchi) tomonidan chegaraviy holatlarning mezonlari belgilanishi;

ishlab chiquvchi (loyihalovchi) tomonidan belgilangan xizmat muddati, belgilangan resurslar, texnik xizmat ko‘rsatish, ta’mirlash va utilizatsiya muddatlari belgilanishi;

texnikadan noto‘g‘ri foydalanish bilan bog‘liq barcha xavflarni aniqlash;

texnikalardan foydalanishni cheklash.

11. Agar baholangan xavf ruxsat etilgan chegaradan yuqori bo‘lsa, uni kamaytirish uchun texnikaning loyihasi o‘zgartirilishi kerak. Bunda texnikaning barcha ish rejimlariga xodimlarning aralashuviga yo‘l qo‘yilmaydi, foydalanish bo‘yicha qo‘llanmada (yo‘riqnomada) nazarda tutilgan hollar bundan mustasno.

12. Loyihani o‘zgartirish orqali texnikaning ruxsat etilgan xavfni belgilaydigan texnik tavsiflariga erishish imkoni bo‘lmasa, shuningdek, iqtisodiy jihatdan maqsadga muvofiq bo‘lmasa, foydalanish bo‘yicha qo‘llanmada (yo‘riqnomada) ushbu texnikalardan foydalanishni cheklaydigan choralar yoki xavfsizlikni ta’minlash choralari ko‘rilishi zarurligi to‘g‘risida ogohlantiruvchi ma’lumotlar ko‘rsatiladi.

13. Texnikalarni ishlab chiqish (loyihalash)da fizik omillar darajalari (shovqin, infratovush, havo va munosabatli ultratovush, mahalliy va umumiy vibratsiya, elektromagnit maydonlar darajasi), shuningdek, ulardan foydalanish vaqtida xavfsizlikni ta’minlovchi xavfli va zararli moddalarni chiqarish darajalari belgilanishi kerak.

14. Texnikani ishlab chiqish (loyihalash)da xavfsizlik asosnomasini ishlab chiqish kerak.

Texnikalar uchun xavfsizlik asosnomasi asl nusxasi ishlab chiquvchi (loyihalovchi)da, nusxasi esa texnikani ishlab chiqaruvchida hamda texnikalarni ishlatadigan tashkilotda saqlanadi.

15. Eksploatatsiya bo‘yicha qo‘llanma (yo‘riqnoma)ni ishlab chiqish texnikani ishlab chiqish (loyihalash)ning ajralmas qismi hisoblanadi va quyidagilarni o‘z ichiga oladi:

texnikalar konstruksiyasi, ishlash prinsipi, tavsif (xususiyat)lari haqida ma’lumot;

texnikani o'rnatish yoki yig'ish, sozlash yoki rostdash, texnik xizmat ko'rsatish va ta'mirlash bo'yicha ko'rsatmalar;

texnikani ishlatish bo'yicha ko'rsatmalar va texnikadan foydalanish paytida rioya etilishi shart bo'lgan xavfsizlik choralari, shu jumladan, ishga tushirish, maqsadli foydalanish, texnik xizmat ko'rsatish, barcha turdagi ta'mirlash, davriy diagnostika, sinov, tashish, qadoqlash, konservatsiya qilish va saqlash shartlari;

konstruktiv xossalari bog'liq holda belgilangan ko'rsatkichlar. Belgilangan ko'rsatkichlar to'g'risida qaror qabul qilinadi;

xavfli ishdan chiqishlar ro'yxati, xodimlarning hodisa yoki avariya olib keladigan mumkin bo'lgan xato harakatlari;

hodisa, xavfli ishdan chiqish yoki avariya holati yuz bergan taqdirda xodimlarning harakatlari;

chegaraviy holatlar mezonlari;

foydalanishdan chiqarish va utilizatsiya qilish bo'yicha ko'rsatmalar;

xizmat ko'rsatuvchi xodimlarning malakasi to'g'risida ma'lumot.

16. Agar texnikalar professional bo'lmagan foydalanuvchilar tomonidan ishlatilishiga mo'ljallangan bo'lsa, foydalanish bo'yicha qo'llanma (yo'riqnoma)da bunday foydalanuvchilarning bilimlari, ko'nikmalari va tajribalari hisobga olinishi kerak.

IV-bob. Ishlab chiqarish, saqlash, tashish, ishlatish va utilizatsiya qilish vaqtida texnikalarning xavfsizligini ta'minlash

17. Texnikani ishlab chiqarishda uning loyihalash hujjatlari va ushbu xavfsizlik qoidalariga muvofiqligi ta'minlanishi kerak.

18. Texnikani ishlab chiqarishda ishlab chiqaruvchi loyihalash hujjatlari bilan belgilangan xavfsizlik choralari butun majmuini bajarishi kerak, shuningdek, xavfsizlik bilan bog'liq bo'lgan barcha texnologik operatsiyalarning bajarilishini nazorat qilish imkoniyati ta'minlanishi lozim.

19. Texnikani ishlab chiqarishda loyihalash hujjatlarida nazarda tutilgan sinovlar o'tkazilishi kerak.

20. Texnikani ishlab chiqarish ushbu xavfsizlik qoidalariga muvofiq loyihalash hujjatlari bilan belgilangan xavfsizlik talablari qo'llaniladigan texnologik jarayonlar va boshqaruv tizimlarini hisobga olgan holda bajarilishi lozim. Ishlab chiqaruvchi ularni muomalaga chiqarishdan oldin texnikalarning xavflar bo'yicha baholanishini amalga oshirishi lozim.

21. Texnikani ishlab chiqarishda loyihalash hujjatlaridan chetga chiqishlar ishlab chiquvchi (loyihachi) bilan kelishilgan bo'lishi kerak. Kelishilgan loyiha hujjatlari bo'yicha ishlab chiqarilgan texnikadan foydalanish xavfi ishlab chiquvchi (loyihachi) tomonidan belgilangan ruxsat etilgan xavfdan yuqori bo'lmasligi shart.

22. Texnikani ishlab chiqaruvchi uni ishlatish uchun ekspluatatsiya qo'llanma (yo'riqnoma)si bilan ta'minlashi shart.

23. Texnikada xavf turlari to'g'risida aniq va o'chirilmaydigan ogohlantirish xabarlari yoki belgilar bo'lishi kerak.

Texnikada quyidagilarni o'z ichiga olgan aniq o'qilishi mumkin bo'lgan va o'chirilmaydigan identifikatsiya yozuvi bo'lishi kerak:

ishlab chiqaruvchining nomi va (yoki) savdo belgisi;
texnikaning nomi va (yoki) belgilanishi (turi, markasi, modeli (agar mavjud bo'lsa));

ishlab chiqarilgan oy va yil.

24. Ushbu xavfsizlik qoidalarining 22-bandida keltirilgan ma'lumotlarni texnikaga tatbiq etish mumkin bo'lmasa, u holda ular faqat ushbu texnikaga biriktirilgan ekspluatatsiya qo'llanmasi (yo'riqnoma)da ko'rsatilishi mumkin. Bu holda ishlab chiqaruvchining nomi va (yoki) uning tovar belgisi, texnikaning nomi va belgilanishi (turi, markasi, modeli (agar mavjud bo'lsa) qadoqlarida ko'rsatilishi kerak.

25. Ushbu xavfsizlik qoidalarining 22-bandida ko'rsatilgan ma'lumotlar ekspluatatsiya bo'yicha qo'llanma (yo'riqnoma)da bo'lishi kerak. Bundan tashqari, ekspluatatsiya bo'yicha qo'llanma (yo'riqnoma)da ishlab chiqaruvchining nomi (ishlab chiqaruvchi tomonidan vakolat berilgan shaxs), import qiluvchi, ular bilan bog'lanish uchun ma'lumotlar bo'lishi kerak.

26. Ekspluatatsiya qilish bo'yicha qo'llanma (yo'riqnoma) davlat tilida tilida tayyorlanadi.

Ekspluatatsiya qilish bo'yicha qo'llanma (yo'riqnoma) qog'ozda bo'ladi. Bunga elektron tashuvchida tezkor hujjatlar to'plami ilova qilinishi mumkin.

27. Texnikalar uchun ishlatiladigan qadoqlash materiallari va moddalari xavfsiz bo'lishi kerak.

28. Texnikalarning uzal va qismlarini tashish hamda saqlash ishlab chiqish (loyihalash) va ekspluatatsiya hujjatlarida nazarda tutilgan xavfsizlik talablari hisobga olingan holda amalga oshirilishi kerak.

29. Texnik xizmat ko'rsatish, ta'mirlash va tekshirishni texnikada amalga oshirishda ushbu ekspluatatsiya bo'yicha qo'llanma (yo'riqnoma)ning texnik xizmat ko'rsatish yoki ta'mirlash dasturida belgilangan talablarga doimiy ravishda rioya qilinishi kerak.

30. Texnikaning ularni ta'mirlash paytida zaruriyati bo'ladigan konstruktiv o'zgarishlari ishlab chiquvchi (loyihachi) bilan kelishilgan bo'lishi kerak.

31. Texnikani mukammal ta'mirdan chiqargandan so'ng ularga ruxsat etilganidan yuqori xavf bo'lmasligini baholash uchun xavflarni baholash kerak. Agar kerak bo'lsa, qabul qilinadigan xavf qiymatlariga erishish uchun texnik va tashkiliy choralar ishlab chiqiladi.

32. Loyihalash hujjatlari talablariga javob bermaydigan ta'mirlangan texnikalar uchun tashkilotda qabul qilingan texnologik jarayonlar va boshqaruv tizimlarini hisobga olgan holda xavfsizlik asosnomasida belgilangan xavf qiymatlarini bartaraf etish bo'yicha chora-tadbirlar ishlab chiqilishi kerak.

33. Ekspluatatsiya qilish bo'yicha qo'llanma (yo'riqnoma)da texnikani xavfsiz tarzda utilizatsiya qilish bo'yicha tavsiyalar belgilanishi kerak.

34. Texnikani ekspluatatsiya qilish bo'yicha qo'llanma (yo'riqnoma)da belgilangan resursga yoki belgilangan xizmat muddatiga yetganidan keyin undan boshqa maqsadlarda foydalanishning oldini olishga qaratilgan chora-tadbirlar belgilanishi kerak.

V-bob. Xavfsizlik talablariga muvofiqlikni ta'minlash

35. Texnikalarning xavfsizlik talablariga muvofiqligini ta'minlash ushbu xavfsizlik qoidalarini bevosita bajarish, davlatlararo standartlarning xavfsizlikka doir talablarini bajarish, agar ular bo'lmasa (davlatlararo standartlar qabul qilinishidan oldin) – O'zbekiston Respublikasi milliy (davlat) standartlarining xavfsizlikka doir me'yorlarni qo'llash orqali ta'minlanadi.

Ushbu standartlar talablarini ixtiyoriy ravishda bajarish texnikalarning ushbu xavfsizlik qoidalariga muvofiqligini ko'rsatadi.

VI-bob. Muvofiqlikni baholash

36. Bozorda muomalaga chiqarilgan texnikalarning ushbu xavfsizlik qoidalariga muvofiqligi baholanishi shart.

Bunda ushbu xavfsizlik qoidalariga muvofiqlikni baholash muvofiqlikni tasdiqlash shaklida (d) va davlat nazorati shaklida (c) amalga oshiriladi.

Ishlab chiqaruvchilarning o'z ehtiyojlari uchun ishlab chiqarilgan yoki ekspluatatsiyada bo'lgan texnikalar, shuningdek, ularni ta'mirlash (texnik xizmat ko'rsatish) uchun ishlatiladigan komponent (butlovchi va ehtiyot qism)larning ushbu xavfsizlik qoidalariga muvofiqligini tasdiqlash talab etilmaydi.

VII-bob. Muvofiqlikni tasdiqlash

37. Texnikalarning muvofiqligini tasdiqlash qonunchilik hujjatlarida tasdiqlangan yagona tartib-qoidalarga muvofiq amalga oshiriladi.

38. Texnikalarning ushbu xavfsizlik qoidalariga muvofiqligini tasdiqlash quyidagi shakllarda amalga oshiriladi:

texnikaning xavfsizlik talablariga muvofiqligi Milliy akkreditatsiya tizimi reyestriga kirgan sertifikatlash organi (keyingi o'rinlarda – sertifikatlash organi) tomonidan muvofiqlik sertifikati bilan tasdiqlanadi;

texnikaning xavfsizlik talablariga muvofiqligi ishlab chiqaruvchining o'zi va (yoki) sertifikatlash organi ishtirokida yoxud Milliy akkreditatsiya tizimi reyestriga kiritilgan sinov laboratoriyasi (markazi) (keyingi o'rinlarda - deklaratsiyalash organi) dalillari asosida muvofiqlik deklaratsiyasi bilan tasdiqlanadi.

39. Sertifikatlash 2-ilovada keltirilgan ob'yektlar ro'yxatiga kiritilgan texnikalarga nisbatan amalga oshiriladi.

40. Muvofiqlik deklaratsiyasi yer qazish va melioratsiya ishlari texnikalariga nisbatan amalga oshiriladi.

41. 40-bandda ko'rsatilgan texnikalarga nisbatan muvofiqlikni tasdiqlash deklaratsiyasi, ariza beruvchining deklaratsiya qilishga doir xujjatlari mavjud bo'lmaganda yoki yetarli bo'lmaganda o'z xohishiga ko'ra tegishli deklaratsiya sxemasi o'rnini bosuvchi sertifikatlash sxemasi bo'yicha sertifikatlash organi orqali tasdiqlanishi mumkin.

42. Muvofiqlik deklaratsiyasi yoki muvofiqlik sertifikati texnikaning ushbu xavfsizlik qoidalariga muvofiqligini tasdiqlovchi yagona hujjatdir.

43. Muvofiqlik deklaratsiyasi yoki muvofiqlik sertifikati haqidagi ma'lumotlar texnikalar pasportida ko'rsatilishi shart.

44. Muvofiqlikni tasdiqlashda texnikalarning ushbu xavfsizlik talablarining to‘g‘ridan-to‘g‘ri ko‘rsatilgan yoki ushbu xavfsizlik qoidalarining 34-bandida ko‘rsatilgan standartlarda belgilangan talablarga muvofiqligi tekshiriladi.

45. Texnikalarning muvofiqligini tasdiqlashda talabnoma beruvchi texnikalar uchun ushbu xavfsizlik qoidalarining xavfsizlik talablariga muvofiqligini tasdiqlovchi hujjatlar to‘plamini shakllantiradi. Unga quyidagilar kiradi:

xavfsizlik asosnomasi;

texnik xususiyatlari (agar mavjud bo‘lsa);

ekspluatatsiya qilish bo‘yicha qo‘llanma (yo‘riqnoma);

ushbu texnikalar ushbu xavfsizlik qoidalarining 34-bandida ko‘rsatilgan standartlar talablariga mos kelishi kerak (agar ishlab chiqaruvchi tomonidan qo‘llanilsa);

shartnoma (yetkazib berish shartnomasi) (partiya, donabay) yoki yuk hujjatlari (partiya, donabay);

ishlab chiqaruvchining boshqaruv tizimining sertifikatini (agar mavjud bo‘lsa);

o‘tkazilgan tadqiqotlar to‘g‘risida ma‘lumot (agar mavjud bo‘lsa);

ishlab chiqaruvchi, sotuvchi, chet el ishlab chiqaruvchisi va (yoki) sinov laboratoriyalari (markazlari) funksiyalarini bajaruvchi shaxs tomonidan amalga oshiriladigan texnikaning sinov hisobotlari (agar mavjud bo‘lsa);

materiallar va butlovchi (ehtiyot) qismlarga muvofiqlik sertifikatlari yoki ularning sinov hisobotlari (agar mavjud bo‘lsa);

xorijiy sertifikatlash idoralaridan olingan ushbu texnikalar uchun muvofiqlik sertifikatlari (agar mavjud bo‘lsa);

texnikalarning ushbu xavfsizlik qoidalarining xavfsizlik talablariga (agar mavjud bo‘lsa) muvofiqligini to‘g‘ridan-to‘g‘ri yoki bilvosita tasdiqlovchi boshqa hujjatlar.

VIII-bob. Texnikalarning muvofiqligini deklaratsiya qilish tartibi

46. Texnikaning muvofiqligini deklaratsiya qilish quyidagi sxemalar bo‘yicha amalga oshiriladi:

a) Seriyali ishlab chiqarilgan texnika uchun 1d-sxemasi quyidagi bosqichlarni o‘z ichiga oladi:

ariza beruvchi ushbu xavfsizlik qoidalarining 45-bandida ko‘rsatilgan hujjatlar to‘plamini shakllantiradi; ishlab chiqarish nazoratini amalga oshiradi va ishlab chiqarish jarayoni texnikaning ushbu xavfsizlik qoidalariga muvofiq bo‘lishini ta‘minlash uchun barcha zarur choralarni ko‘radi; deklaratsiyalash organida namunalar sinovlarini o‘tkazadi, muvofiqlik deklaratsiyasini qabul qiladi va ro‘yxatdan o‘tkazadi.

b) Texnika partiyasi (donabay) uchun 2d-sxemasi bo‘yicha ariza beruvchi ushbu xavfsizlik qoidalarining 45-bandida ko‘rsatilgan hujjatlar to‘plamini shakllantiradi, deklaratsiyalash organida namunalar sinovlarini o‘tkazadi, muvofiqlik deklaratsiyasini qabul qiladi va ro‘yxatdan o‘tkazadi;

v) Ommaviy ishlab chiqariladigan texnika uchun 3d-sxemasi quyidagi bosqichlarni o‘z ichiga oladi:

ariza beruvchi ushbu xavfsizlik qoidalarining 45-bandida ko‘rsatilgan hujjatlar to‘plamini shakllantiradi; ishlab chiqarish nazoratini amalga oshiradi va ishlab chiqarish jarayoni texnikaning ushbu xavfsizlik qoidalariga muvofiq bo‘lishini ta‘minlash uchun

barcha zarur choralarni ko‘radi; deklaratsiyalash organida namunalar sinovlarini o‘tkazadi, muvofiqlik deklaratsiyasini qabul qiladi va ro‘yxatdan o‘tkazadi.

g) Texnika partiyasi (donabay) uchun 4d-sxemasi quyidagi bosqichlarni o‘z ichiga oladi:

ariza beruvchi ushbu xavfsizlik qoidalarining 45-bandida ko‘rsatilgan hujjatlar to‘plamini shakllantiradi; deklaratsiyalash organida namunalar sinovlarini o‘tkazadi, muvofiqlik deklaratsiyasini qabul qiladi va ro‘yxatdan o‘tkazadi.

d) Ommaviy ishlab chiqarilgan texnika uchun ishlab chiqaruvchi sertifikatlangan boshqaruv tizimiga ega bo‘lsa 6d-sxemasi qo‘llaniladi, bunda quyidagi harakatlar amalga oshiriladi:

ariza beruvchi 45-bandda ko‘rsatilgan hujjatlar to‘plamini shakllantiradi; ishlab chiqarish nazoratini amalga oshiradi va ishlab chiqarish jarayoni texnikaning ushbu xavfsizlik qoidalariga muvofiq bo‘lishini ta‘minlash uchun barcha zarur choralarni ko‘radi; deklaratsiyalash organida namunalarni sinovlardan o‘tkazadi; muvofiqlik deklaratsiyasini qabul qiladi va ro‘yxatdan o‘tkazadi.

Muvofiqlikni deklaratsiyalashda ariza beruvchi qonunchilik hujjatlariga muvofiq ro‘yxatdan o‘tgan yuridik yoki jismoniy shaxs yakka tartibdagi tadbirkor yoki ishlab chiqaruvchi yoxud sotuvchi sifatida yoki yetkazib berilayotgan mahsulotlarning ushbu xavfsizlik qoidalariga muvofiqligini ta‘minlash va yetkazib berilayotgan mahsulotlarning ushbu xavfsizlik qoidalariga javob bermasligi uchun javobgarlik nuqtai nazaridan u bilan tuzilgan shartnoma asosida chet el ishlab chiqaruvchisi (chet el ishlab chiqaruvchisi funksiyalarini bajaruvchi shaxs) bo‘lishi mumkin.

IX-bob. Muvofiqlik deklaratsiyasini qabul qilish uchun asos bo‘ladigan daliliy materiallar tarkibi

47. Muvofiqlik deklaratsiyasini qabul qilish uchun asos bo‘ladigan materiallar sifatida ushbu xavfsizlik qoidalarining 44-bandida ko‘rsatilgan hujjatlar, shuningdek, ushbu xavfsizlik qoidalarining 34-bandida ko‘rsatilgan standartlardan foydalaniladi.

48. Ko‘rsatilgan hujjatlarni qo‘llash shartlari sifatida quyidagilar ko‘rib chiqilishi mumkin:

a) sinov bayonnomalari uchun:

sinov bayonnomalarida ariza bilan taqdim etilgan mahsulotga taalluqli bo‘lgan ushbu xavfsizlik qoidalarida belgilangan barcha talablarga muvofiqligini tasdiqlovchi ko‘rsatkichlarning qiymatlari mavjudligi;

ariza bilan taqdim qilingan texnika uchun sinov bayonnomalarining tadbiq etilishi;

b) muvofiqlik sertifikatlari, muvofiqlik deklaratsiyalari yoki xomashyo, materiallar, butlovchi buyumlar uchun sinov bayonnomalari – agar ular muvofiqligi tasdiqlanishi lozim bo‘lgan yakuniy mahsulotning xavfsizligini belgilasa;

v) ishlab chiqarish sifat menejmenti tizimining sertifikatlari – agar ular taqdim qilingan texnikani ishlab chiqarishga taalluqli bo‘lsa;

g) texnikaning belgilangan talablarga muvofiqligini to‘g‘ridan-to‘g‘ri yoki bilvosita tasdiqlovchi boshqa hujjatlar, ixtiyoriy sertifikatlashda e‘lon qilingan texnika uchun berilgan muvofiqlik sertifikatlari (ixtiyoriy sertifikatlash paytida barcha zarur talablar tasdiqlanishi sharti bilan).

49. Muvofiqlik to'g'risidagi deklaratsiya qonunchilik hujjatlari bilan tasdiqlangan yagona shakl bo'yicha rasmiylashtiriladi.

Muvofiqlik to'g'risidagi deklaratsiya qonunchilik hujjatlari bilan tasdiqlangan tartibda ro'yxatdan o'tkazilishi kerak. Muvofiqlik deklaratsiyasining amal qilish muddati u ro'yxatdan o'tgan kundan boshlanadi. Muvofiqlik deklaratsiyasi amal qilish muddati – 5 yil.

50. Ariza beruvchi muvofiqlik deklaratsiyasini va uni asoslantiruvchi materiallarni muvofiqlik deklaratsiyasi muddati tugagan kundan boshlab o'n yil davomida saqlashi shart.

Muvofiqlikni tasdiqlovchi hujjatlar to'plami davlat tekshiruvi (nazorati) organlariga ularning talablariga muvofiq taqdim etilishi kerak.

X-bob. Sertifikatlash tartibi

51. Texnikani sertifikatlash texnik jihatdan tartibga solish sohasiga oid normativ-huquqiy hujjatlarga muvofiq quyidagi sxemalar bo'yicha amalga oshiriladi:

a) Cyeriyali ishlab chiqariladigan texnika uchun 1s-sxemasi quyidagi bosqichlarni o'z ichiga oladi:

talabgor ushbu xavfsizlik qoidalarining 45-bandida ko'rsatilgan hujjatlar to'plamini shakllantiradi va sertifikatlash organiga sertifikatlash uchun ariza beradi;

sertifikatlash organi sinov o'tkazish uchun ariza beruvchidan namunalar tanlab oladi;

sertifikatlash organi texnika namunalarini sinovdan o'tkazadi;

sertifikatlash organi namunalarni sinovdan o'tkazish va (yoki) ishlab chiqarish holatini tahlil qilish yo'li bilan sertifikatlangan texnika ustidan inspeksion tekshiruvni amalga oshiradi.

b) Texnikalar partiya (donabay)lari uchun 3c-sxemasi quyidagi bosqichlarni o'z ichiga oladi:

talabgor 45-bandda ko'rsatilgan hujjatlar to'plamini shakllantiradi

va sertifikatlash organiga sertifikatlash uchun ariza beradi;

sertifikatlash organi sinov o'tkazish uchun ariza beruvchidan namunalar tanlab oladi;

sertifikatlash organi texnikalar namunalarini sinovdan o'tkazadi;

sertifikatlash organi texnika namunalarining sinov natijalarini tahlil qiladi va natijalar ijobiy bo'lsa, ariza beruvchiga muvofiqlik sertifikatini beradi;

sertifikatlash sxemalari bo'yicha uchun ariza beruvchi qonunchilik hujjatlariga muvofiq ro'yxatdan o'tgan yuridik yoki jismoniy shaxs yakka tartibdagi tadbirkor yoki ishlab chiqaruvchi yoki sotuvchi sifatida yoki yetkazib berilayotgan mahsulotlarning ushbu xavfsizlik qoidalariga muvofiqligini ta'minlash va yetkazib berilayotgan mahsulotlarning ushbu xavfsizlik qoidalariga javob bermasligi uchun javobgarlik nuqtai nazaridan u bilan tuzilgan shartnoma asosida chet el ishlab chiqaruvchisi (chet el ishlab chiqaruvchisi funksiyalarini bajaruvchi shaxs) bo'lishi mumkin.

52. Ariza beruvchi belgilangan tartibda tasdiqlangan sertifikatlash shaklidagi xavfsizlik talablariga rioya etilishini tasdiqlashi lozim bo'lgan texnikalar ro'yxatiga

kiritilgan har qanday sertifikatlash organiga sertifikatsiyadan o'tkazish uchun murojaat qilishi mumkin.

Sertifikatsiyalash uchun murojaat ariza beruvchi tomonidan tuziladi va quyidagilarni o'z ichiga olishi kerak:

ariza beruvchining nomi va joylashgan joyi;

ishlab chiqaruvchining nomi va joylashgan joyi;

texnikalar haqida ma'lumot (uning tarkibi) va uni identifikatsiya qilish belgilari (nomi, tashqi iqtisodiy faoliyat tasniflagichi bo'yicha kodi, texnikalar ishlab chiqarishga asos bo'lgan hujjat (davlatlararo yoki milliy standart, korxonalar standarti, texnik shart), ishlab chiqarish shakli-seriyali yoki partiya yoxud donabay, shartnoma (kontrakt) rekvizitlari);

Ushbu xavfsizlik qoidalarining 34-bandida ko'rsatilgan foydalanilgan standart (lar); sertifikatlash sxemasi.

53. Sertifikatlash organi arizani kelib tushgan kundan e'tiboran o'n besh kun ichida, qo'shimcha o'rganish va qo'shimcha hujjatlarni so'rab olish talab etilganda esa, bir oygacha bo'lgan muddatda ko'rib chiqadi va sertifikatlashni amalga oshirishi mumkinligi to'g'risida qaror qabul qiladi.

Mahsulot ishlab chiqaruvchi vakillari orqali berilgan arizalar, ularning vakolatini tasdiqlovchi hujjatlar mavjud bo'lmagan taqdirda, rad etiladi.

Agar arizada zarur ma'lumotlar mavjud bo'lmasa, bu arizalar murojaat etuvchiga besh kunlik muddatdan kechiktirmay asoslantirilgan tushuntirish bilan qaytariladi.

Rad etish yoki tushuntirish xatlarida ko'rsatilgan kamchiliklarni bartaraf etgan holda ishlab chiqaruvchi yoki uning vakili sertifikatlash organiga qonunchilikda belgilangan tartibda qayta murojaat qilishi mumkin.

Ijobiy qaror qabul qilingan taqdirda sertifikatlash organi sertifikatlashishlarini amalga oshirish uchun ariza beruvchi bilan shartnoma tuzadi.

Sertifikatlash organi sertifikatlash sxemasiga muvofiq ishlarni ariza beruvchi bilan tuzilgan shartnomada belgilangan muddatda amalga oshiradi, qaror tayyorlaydi va natija ijobiy bo'lsa, ariza beruvchiga uch ish kunida muvofiqlik sertifikatini beradi.

54. Sinovdan o'tkazish va (yoki) ishlab chiqarish holatini tahlil qilish yakunida mahsulotning ushbu xavfsizlik qoidalari bilan belgilangan xavfsizlik talablariga javob bermasligi aniqlanganda sertifikatlash organi ariza beruvchiga muvofiqlik sertifikatini berishni rad etish to'g'risida qaror yuboradi.

55. Texnika turi namunasini (tur namunalari) yoki donabay texnikani sinovdan o'tkazish sertifikatlash organining topshirig'i bo'yicha deklaratsiyalash organi tomonidan amalga oshiriladi va sinov bayonnomasi sertifikatlash organiga topshiriladi.

56. Ishlab chiqarish holatini tahlil qilish sertifikatlash organi tomonidan amalga oshiriladi. Tahlil natijalari dalolatnoma bilan rasmiylashtiriladi.

Agar ishlab chiqaruvchi texnikalarni ishlab chiqarish yoki takomillashtirish va ishlab chiqarish uchun sertifikatlangan sifatni boshqarish tizimiga ega bo'lsa, sertifikatlash organi mazkur tizimning ushbu xavfsizlik talablariga javob beradigan sertifikatlangan texnikani barqaror ishlab chiqarishni ta'minlash qobiliyatini baholaydi.

57. Sertifikatlash sxemasida nazarda tutilgan tekshirishlar ijobiy natija bergan taqdirda, sertifikatlash organi muvofiqlik sertifikatini rasmiylashtiradi va uni ariza beruvchiga beradi.

Muvofiqlik sertifikati qonunchilik hujjatlarida belgilangan tartibda tasdiqlangan yagona shaklda rasmiylashtiriladi.

Berilgan muvofiqlik sertifikati to'g'risidagi ma'lumotlar sertifikatlash organi tomonidan berilgan muvofiqlik sertifikatlari va yagona shaklda berilgan muvofiqlik deklaratsiyalari Yagona reyestriga uzatiladi.

58. Muvofiqlik sertifikatining amal qilish muddati seriyali ishlab chiqarilgan texnika uchun 5 yildan ko'p bo'lmagan muddatga belgilanadi, partiya shaklida ishlab chiqarilgan texnikalar uchun muddat o'rnatilmaydi.

59. Muvofiqlik sertifikati o'zida qamrab olingan aniq mahsulotlar ro'yxatini o'z ichiga olgan ilovaga ega bo'lishi mumkin.

Quyidagi hollarda ilova rasmiylashtiriladi:

ariza beruvchi tomonidan ishlab chiqarilgan va xuddi shu talablarga muvofiq sertifikatlangan bir hil mahsulotlar guruhining tarkibini batafsil bayon qilish talab etilsa;

mahsulot ishlab chiqarish uchun yagona sharoitga ega bo'lgan yirik birlashmalar tarkibiga kiradigan ishlab chiqarish korxonalarini ko'rsatish talab etilsa.

XI-bob. Milliy muvofiqlik belgisi bilan tamg'alash

60. Ushbu xavfsizlik qoidalarining 36 - 44-bandlariga asosan xavfsizlik talablariga javob beradigan va muvofiqlikni baholash tartibidan o'tgan texnika milliy muvofiqlik belgisi bilan belgilanishi kerak.

61. Mahsulotlarni milliy muvofiqlik belgisi bilan tamg'alash texnika bozorda muomalaga chiqarilgunga qadar amalga oshiriladi.

62. Mahsulotlarning milliy muvofiqlik belgisi texnikalarning har biriga ularning butun ishlash muddati davomida aniq va ravshan tasvirni ta'minlaydigan joyiga har qanday usulda yoziladi.

Mahsulotlarning milliy muvofiqlik belgisi tamg'asi mahsulotning o'ziga qo'yiladi.

XII-bob. O'tish davri

63. Ushbu xavfsizlik qoidalari kuchga kirgan paytdan boshlab amalda bo'lgan texnik tartibga solish sohasidagi normativ hujjatlar ular ushbu xavfsizlik talablariga muvofiq keltirilgunga qadar texnika xavfsizligiga o'rnatilgan talablarni xavfsizlik talablariga zid bo'lmagan qismi bo'yicha qo'llaniladi.

64. Xavfsizlik talablarining kuchga kirishidan oldin texnika uchun olingan muvofiqlik sertifikatlari ushbu hujjatlarda belgilangan muddat davomida amal qilishda davom etadi.

XIII-bob. Yakunlovchi qoidalar

65. Ushbu xavfsizlik qoidalariga rioya etilishi ustidan davlat nazoratini O'zbekiston Qishloq xo'jaligi vazirligi huzuridagi Agrosanoat majmui ustidan nazorat qilish inspeksiyasi o'z vakolatlari doirasida amalga oshiradi.

Qonunchilikda va ushbu xavfsizlik qoidalarida belgilangan majburiy talablarga rioya etilmagan taqdirda ishlab chiqaruvchining, ishlab chiqaruvchining vakolatli vakilining, sotuvchining, import qiluvchining javobgarligi quyidagicha.

Belgilangan tartibda ogohlantirish olganidan keyin texnik jihatdan tartibga solish sohasidagi huquqbuzarlikni davom ettirganlik yoki bartaraf etmaganlik uchun jismoniy shaxslar qonunchilikka muvofiq ma'muriy javobgarlikka tortiladi. Belgilangan tartibda ogohlantirish olganidan keyin texnik jihatdan tartibga solish sohasidagi huquqbuzarlikni davom ettirganlik yoki bartaraf etmaganlik uchun yuridik shaxslarga nisbatan ushbu moddaning ikkinchi qismiga muvofiq jarima tarzidagi moliyaviy sanksiyalar qo'llaniladi.

Ishlab chiqaruvchi, ishlab chiqaruvchining vakolatli vakili, sotuvchi yoki import qiluvchi tomonidan qonunchilikda va ushbu xavfsizlik qoidalarida mahsulotga doir nazarda tutilgan majburiy talablarga rioya etilmagan taqdirda, ularga nisbatan:

huquqbuzarlik birinchi marta sodir etilganda — majburiy talablarga muvofiq bo'lmagan, realizatsiya qilingan mahsulot qiymatining ellik foizigacha miqdorda jarima tarzidagi moliyaviy sanksiyalar qo'llaniladi;

xuddi shunday huquqbuzarlik ushbu modda ikkinchi qismining ikkinchi xatboshisida nazarda tutilgan jarima tarzidagi moliyaviy sanksiya qo'llanilgan kundan e'tiboran bir yil davomida takroran sodir etilganda — majburiy talablarga muvofiq bo'lmagan, realizatsiya qilingan mahsulot qiymatining yuz foizigacha miqdorda jarima tarzidagi moliyaviy sanksiyalar qo'llaniladi.

Ushbu moddaning ikkinchi qismida nazarda tutilgan jarima tarzidagi moliyaviy sanksiyalar sud tartibida qo'llaniladi, bundan mahsulotni ishlab chiqaruvchilar, ishlab chiqaruvchining vakolatli vakillari, sotuvchilar yoki import qiluvchilar sodir etilgan huquqbuzarlikda aybdorligini tan olgan va moliyaviy sanksiyalar summasi bir oy muddatda ixtiyoriy ravishda to'langan hollar mustasno.

Agar mahsulotga, uni ishlab chiqarish jarayonlariga yoki usullariga nisbatan qonunchilikda va ushbu xavfsizlik qoidalari da belgilangan majburiy talablarga ishlab chiqaruvchi, ishlab chiqaruvchining vakolatli vakili, sotuvchi yoki import qiluvchi tomonidan rioya etilmaganligi natijasida fuqarolarning hayotiga yoki sog'lig'iga, jismoniy yoki yuridik shaxslarning mol-mulkiga, davlat mulkiga, atrof-muhitga, hayvonlarga yoki o'simliklarga zarar etkazilsa yoki shunday zarar etkazilishi xavfi yuzaga kelsa, ishlab chiqaruvchi, ishlab chiqaruvchining vakolatli vakili, sotuvchi, import qiluvchi, ijrochi etkazilgan zararining o'rini qonunchilikka muvofiq qoplashi hamda boshqa shaxslarga, ularning mol-mulkiga, atrof-muhitga zarar etkazilishiga yo'l qo'ymaslik maqsadida choralar ko'rish shart.

Zararning o'rini qoplash majburiyati shartnoma yoki taraflardan birining arizasi bilan cheklanishi mumkin emas.

Jarimani to'lash yuridik shaxslarni mahsulot xaridorlariga (iste'molchilariga) etkazilgan zarar uchun javobgarlikdan ozod etmaydi.

Qishloq xo'jaligi va o'ziyurar mashinalar hamda kichik o'lchamli traktorlarning xavfsizligi to'g'risidagi talablarga

Texnikalarga qo'llaniladigan xavfsizlik talablari

1. Texnikalar ushbu ilovada ko'rsatilgan xavfsizlik talablariga javob berishi kerak.
2. Texnikadan va uning ishchi organlaridan foydalanishda operatorning ish joyidan ko'rish doirasi xavfli zonadagi xodimlarning xavfsizligini ta'minlash uchun yetarli bo'lishi kerak. Zarur hollarda ko'rish doirasi chegaralanishi oqibatidagi xavfni bartaraf etish uchun zarur vositalar taqdim etilishi kerak.
3. Operator o'z ish joyida turib texnikaning ishlashi uchun zarur bo'lgan boshqaruv elementlarini faollashtirishi kerak. Istisno holatlar faqat xavfsizlikni ta'minlash uchun operatorning ish joyidan tashqarida joylashgan boshqaruv elementlari yordamida bajarilishi kerak bo'lgan ish turlari hisoblanadi.
4. O'ziyurar mashina va kichik o'lchamli g'ildirakli traktorlarning rul tizimi boshqariluvchi g'ildiraklardagi tashqi ta'sirlar tufayli yuzaga keladigan rul yoki boshqaruv dastaklaridagi kuchni kamaytirish uchun mo'ljallangan va ishlab chiqarilgan bo'lishi kerak.
5. Differensial qulfni boshqarish o'ziyurar mashina va kichik o'lchamli traktor harakatlanayotganda differensial qulfni ochish mumkin bo'lgan tarzda ishlab chiqilishi va o'rnatilishi kerak.
Agar ishlab chiqarish jarayonlarini bajarish uchun o'ziyurar mashina va kichik o'lchamli traktor uning o'lchamlaridan ortiq bo'lgan uskunalar (masalan, stabilizatorlar, o'qlar va boshqalar) bilan jihozlangan bo'lsa, ko'rsatilgan funksiyalarni bajarish uchun operator ushbu uskunaning texnikani harakatlantirishda xavf tug'dirmaydigan belgilangan holatda ekanligini ishlatishdan oldin ta'minlashi kerak.
6. Dvigatelni ishga tushirish jarayonida texnikaning bexosdan harakatlanishi istisno etilishi kerak.
O'ziyurar mashina va kichik o'lchamli traktor ish rejimlarida yuk ortilishi darajasi va ish hujjatlarida nazarda tutilgan tezlikni ta'minlash uchun tezlikni kamaytirish, to'xtatish va stasionar saqlash jarayonlariga qo'yiladigan talablarga javob berishi kerak.
7. Operator ishchi boshqaruv organi yordamida o'ziyurar mashina va kichik o'lchamli traktorni sekinlashtirishi yoki butunlay to'xtatishi kerak. Agar bu xolat xavfsizlikni talab qiladigan bo'lsa, nazorat tizimining nosozligi yoki elektr ta'minoti jarayonining buzilishi holatlarida texnikalar favqulodda tezlikni kamaytirish yoki to'xtatish qurilmasi bilan to'liq mustaqil va osongina foydalanish mumkin bo'lgan boshqarish organi bilan jihozlanishi kerak.
O'ziyurar mashina va kichik o'lchamli traktorlar xavfsizlikni ta'minlash zaruriyatiga ko'ra to'liq harakatlanmaslikni ta'minlaydigan tormoz bilan jihozlangan bo'lishi kerak.
8. Agar texnikani yoki texnikalar tizimini masofadan boshqarish zarur bo'lsa, har bir boshqaruv qismi mo'ljallangan texnika bilan aniq identifikatlanishi kerak.

Masofadan boshqarish tizimi faqat tegishli texnika va (yoki) muayyan operatsiyalarni nazorat qila oladigan tarzda ishlab chiqilishi va qurilishi kerak.

Masofadan boshqarish tizimi bilan jihozlangan texnika faqat ma'lum bir boshqaruv blokining signallariga javob beradigan tarzda ishlab chiqilgan va ishlab chiqarilgan bo'lishi kerak.

9. Operator tomonidan boshqariladigan texnika faqat tegishli boshqaruv organlaridan operatorning uzluksiz ta'siri natijasida harakatlanishi kerak. Dvigatelni ishga tushirish jarayonida texnikaning bexosdan harakatlanishiga yo'l qo'yilmasligi kerak.

10. Harakatlanuvchi operator tomonidan boshqariladigan texnikaning boshqarish tizimlarini konstruksiyalashda mashina bexosdan operator tomon harakatlanishi bilan bog'liq barcha xavflarni kamaytirish choralari ko'rilishi kerak.

Texnikaning tezligi harakatlanuvchi operatorning tezligiga mos bo'lishi kerak.

Agar texnika aylanadigan asbob bilan jihozlangan bo'lsa va texnika to'g'ridan-to'g'ri ushbu aylanadigan asbob tomonidan boshqarilmasa unda texnika orqaga harakatlanayotganda uni oldinga yurib ketishining har qanday imkoniyati istisno qilinishi kerak. Shuningdek, texnikaning teskari xarakat tezligi operator uchun xavf tug'dirmasligi kerak.

Rul tizimi elektr manbaining ishdan chiqishi texnikaning to'liq to'xtashi uchun zarur bo'lgan vaqt davomida uning ishlashiga to'sqinlik qilmasligi kerak.

11. Texnika harakatga kelganda uning og'irlik markazining nazoratsiz tebranishlari texnikaning barqarorligiga ta'sir qilmasligi va uning konstruksiyasiga ortiqcha yuklarni hosil qilmaydigan qilib loyihalangan

va ishlab chiqarilgan bo'lishi va zarur bo'lsa shassiga o'rnatilishi kerak.

O'ziyurar mashina belgilangan ish sharoitida barqarorligini saqlab turadigan tarzda ishlab chiqilgan, loyihalangan

va ishlab chiqarilgan bo'lishi kerak.

12. Belgilangan ish sharoitida o'ziyurar mashinaning ag'darilishi xavfi mavjud bo'lsa, u ag'darilishga qarshi himoya vositasi bilan jihozlangan bo'lishi kerak. Texnika ag'darilganda, ushbu qurilmaning konstruksiyasi texnikadagi operatorga tegishli hajmda deformatsiyaning cheklanishini ta'minlashi kerak.

Texnikaning o'rindiqlari mos ravishda qurilgan yoki operatorga texnikaning kerakli boshqaruvini cheklamagan holda ushlab turishga imkon beradigan cheklash tizimi bilan jihozlangan bo'lishi kerak.

13. Agar o'ziyurar mashinaning ishlash sharoitiga qarab unga turli moslamalarning tushishi xavfi mavjud bo'lsa, u holda u tushadigan ob'yektni himoyalash qurilmasi bilan jihozlanishi kerak.

Ob'yektlar qulab tushganda, ushbu qurilmaning konstruksiyasi texnikadagi operatorga deformatsiyaning tegishli darajada cheklanishini ta'minlashi kerak.

14. Tortish uchun mo'ljallangan yoki o'zlari tortib olinadigan texnikalar osongina va xavfsiz ulanishni yoki o'chirishni ta'minlashi va ish paytida tasodifiy uzilishning oldini olish uchun ishlab chiqilgan, ishlab chiqarilgan va joylashtirilgan tortish moslamasi bilan jihozlangan bo'lishi kerak.

15. Yarim tirkamali, yarim o'rnatiladigan texnikalar yuk ortish va yer qatlami sharoitlariga mos keladigan tayanch sirtlari bo'lgan tirgaklar bilan jihozlangan bo'lishi kerak.

16. O'ziyurar mashinalar (kichik o'lchamli traktorlar)ni shatakka olinadigan texnikalarning dastlabki qattiq tayanchlari bilan bog'laydigan yechib olinadigan mexanik quvvat ajratib beruvchi qurilmalarining harakatlanishi davomida uning har qanday qismi butun uzunligi bo'ylab himoya qilingan bo'lib qurilishi va ishlab chiqarilishi kerak.

Quvvat uzatish vali qurilmasi biriktirilgan o'ziyurar mashina (kichik o'lchamli traktor)ning quvvat uzatish vali o'ziyurar mashinaga (kichik o'lchamli traktorga) mahkam qotirilgan maxsus himoya to'siqlari bilan yoki unga mos himoya darajasini ta'minlovchi boshqa har qanday qurilma bilan himoyalangan bo'lishi kerak.

Quvvat uzatish vali qurilmaning ushbu xavfsizlik qoplamasi ochilish imkonini berishi kerak. Qurilma o'ziyurar mashina (kichik o'lchamli traktor) harakati davomida kardan vali tomonidan himoya to'siqlariga zarar yetkazmaydigan joyda o'rnatilishi kerak.

Sozlangan texnikaning quvvat uzatish vali uning ustiga o'rnatilgan himoya korpusiga o'ralgan bo'lishi kerak.

Aylanish davri chegaralovchi yoki ilashish muftalari kardan valining universal bo'g'imi (sharniri) faqat shatakka olinadigan texnika tomonida biriktirilishi mumkin. Yechib olinadigan quvvat uzatish vali qurilmasi belgilangan tartibda uning sirtiga yozilgan tamg'aga ega bo'lishi kerak.

17. O'ziyurar mashinalar (kichik o'lchamli traktorlar) bilan bog'lanish uchun quvvat uzatish vali qurilmasini talab etadigan barcha shatakka olinadigan texnikalar ularni quvvat uzatish vali talab etilganda qurilma va uning xavfsizlik to'siqlari yer yoki texnika detallari bilan tutashishida yuzaga keladigan shikastlanishdan himoya etuvchi bog'lanish tizimiga ega bo'lishi kerak.

Himoya to'siqlarining tashqi qismlari yechib olinadigan quvvat uzatish vali qurilmasi bilan birga aylanib qolmaydigan holda qurilgan va ishlab chiqilgan bo'lishi kerak.

Himoya to'siqlarining tashqi qismlari shunday qurilishi, ishlab chiqarilishi va joylashtirilishi kerakki, ular yechib olinadigan quvvat uzatish vali qurilmasi bilan bir vaqtda aylanmasligi kerak. Himoya to'siqlari qardan valni ichki bo'g'imlar vilkalarining oxirigacha (oddiy universal bo'g'implarda) va kamida keng burchakli universal bo'g'implarda tashqi bo'g'imning o'rtasiga qadar qoplashi kerak.

Agar texnikadagi ish joylariga kirish vositasi olinadigan quvvat uzatish vali qurilmasi yaqinida joylashgan bo'lsa, ular operatorning himoya to'siqlarini zinapoya sifatida ishlatishiga yo'l qo'ymasligi kerak, ushbu holat konstruksiyada nazarda tutilishi bundan istisno.

18. Akkumulyator batareyalarini o'rnatish joylari texnika ag'darilganda operatorning elektrolitga duchor bo'lishi xavfining oldini olish va operator ish joyida elektrolit bug'larining to'planishiga yo'l qo'ymaslik uchun mo'ljallangan va qurilgan bo'lishi kerak.

Texnika akkumulyator batareyalari oson, qulay va maxsus mo'ljallangan qurilma (kalit) yordamida uzib qo'yish mumkin bo'lgan tarzda ishlab chiqilishi va qurilishi kerak.

19. Xavf turlariga qarab texnika osonlik bilan olinishi mumkin bo'lgan joylarda va (yoki) ichki yong'inni o'chirish tizimlarida joylashgan yong'inga qarshi vositalar bilan jihozlangan bo'lishi kerak.

20. Texnikaning asosiy vazifasi purkash bo'lsa, operator xavfli moddalar ta'sir qilishi xavfdan himoyalangan bo'lishi kerak.

21. Operator o'rindiqlari bilan jihozlangan texnikalar shatakka olgan texnikalarga tegishli signal uzatish qurilmasi bilan jihozlangan bo'lishi kerak (zarur hollarda).

22. Qurilma ishlagan paytda energiya bloki kabinasidan tashqarida bo'lgan texnikalar operatorlarining ish joyi tuproq, texnologik materiallar va loy chaplanishdan himoyalangan bo'lishi kerak.

23. Tashish kengligi va (yoki) balandligini kamaytirishga mo'ljallangan yig'ilib olinadigan elementlar transport holatida ushlab turish uchun mexanik yoki boshqa vositalarga ega bo'lishi kerak.

24. Tog'li sharoitda ishlashga mo'ljallangan o'ziyurar mashina va kichik o'lchamli traktorlar va energiya uskunalari ruxsat etilgan maksimal nishab signal tizimlari bilan jihozlangan bo'lishi kerak.

25. O'rnatilgan, yarim o'rnatilgan, tirkalgan, yarim tirkalgan va qo'shib olinadigan qishloq xo'jalik mashinalariga belgilangan xavfsizlik talablari o'rnatilgan, yarim o'rnatilgan, tirkalgan yoki qo'shib olingan texnika va traktordan iborat mashina-traktor agregatining bir qismi sifatida sinovdan o'tkazilganda baholanadi.

26. Agar o'ziyurar mashinalar va quvvat vositalari xavfli muhitda foydalanish uchun mo'ljallangan bo'lsa yoki texnikalar va quvvat vositalarining o'zi xavfli muhitga olib kelsa, operatorning normal ishlashini ta'minlash va uni oldindan xavfdan himoya qilish uchun tegishli qurilmalar o'rnatilishi kerak.

27. Operatorning ish joyi kabina bilan jihozlanganda operatorga texnikani tezda tark etish va kamida bitta favqulodda chiqish imkonini berishi kerak.

28. Traktorlarga agregatlanadigan va uning yorug'lik-signal qurilmalarini to'suvchi qishloq xo'jaligi mashinalari, shuningdek, o'ziyurar mashinalar o'zining tashqi yorug'lik qurilmalari bilan jihozlangan bo'lishi kerak.

Qishloq xo‘jaligi va o‘ziyurar mashinalar hamda kichik o‘lchamli traktorlarning xavfsizligi to‘g‘risidagi talablarga

**Xavfsizlik talablariga muvofiqligi tasdiqlanishi
sertifikatlash shaklida amalga oshiriladigan ob‘yektlar ro‘yxati**

1. O‘ziyurar mashinalar.
2. Kichik o‘lchamli traktorlar.
3. Qishloq xo‘jaligi mashinalari.
4. Kichik mexanizatsiyalash vositalari, shu jumladan, ushbu yo‘nalishda elektr bilan ishlovchi vositalar.
5. Chorvachilik, parrandachilik va yem-xashak ishlab chiqarish mashinalari.
6. Mexanzatsiyalashtirilgan asboblari, shu jumladan, elektr asboblari.